לציונות—לסוציאליזם—לאחוות עמים

על המשמר

יום ה', ב' באלול תשמ"ז, 27 באוגוסט 1987 / שנת מ"ה מס' 13431 / המחיר —.1 ש"ח כולל מע"מ

ריגן תובע ממוסקבה: „גלסנוסט" גם בבטחון

לוס־אנג'לס. — הנשיא רייגן זרק אתמול כפפה לעבר ברית המועצות, בקוראו לה לפתוח בוויכוח חופשי על מדיניותה הבטחונית.

הוא אמר, כי בה־בעת שהרוסים מוכיחים התקדמות בכיוון של פתיחות, פעולותיהם עדיין גורמות לחששות ולדאגות כבדות במערב.

בנאום שנשא בלוס אנג'לס קרא למנהיגי ברית המועצות ליישם את ה„גלסנוסט" גם במדיניותה הבטחונית: להתיר פרסום תקציבה הצבאי כפי שנהוג במערב, לחשוף בפני העם הסובייטי והעולם את ממדי הצבא, ולפתוח בוויכוח על יעדי הבטחון. (אי.פי.)

הכף נוטה שוב נגד ה„לביא" — 13 שרים בעד ההצעה החדשה

מסתמן רוב ל„חלופת פרס"

לבקשת שר־הבטחון לא תיקרא עוד התוכנית „לביא 2000" אלא „האופציה השלישית" ● עיקרה הקצבת 100 מיליון דולר לתעשייה האווירית לשמירת האיכות הטכנולוגית ● תעסוק בפיתוחים שונים – לאו דווקא של כלי טייס – שיענו גם על הדרישה ל„חלופות צה"ל" ● שר־הבטחון ושר־האוצר כבר הודיעו על תמיכתם בתוכנית ● גם ארה"ב רמזה כי תיתמוך בה ● שמיר טרם הגיב עליה וביקש מפרס שיציג אותה לפני ארנס ● לא תחייב הגדלת התקציב או מיסים חדשים

מאת כתבנו הכלכלי בירושלים ומאת אבי בניהו כתבנו הצבאי

גורלו של ה„לביא" נחרץ, כבל הנראה וזאת בעקבות תמיכתם של שר־הבטחון יצחק רבין ושר־האוצר משה ניסים בתוכניתו של מ"מ רה"מ פרס לביטול הפרוייקט. בעקבות תמיכה זו נוצר רוב בממשלה התומך בהצעות השר פרס. אמש בישיבת „שרינו" דיבר פרס על הצעתו בעל „האופציה השלישית" — לעומת שתי האופציות הקודמות, בעד ונגד ה„לביא".

עדיין לא ברור אם הממשלה תצביע ביום א' הקרוב על המשך פרוייקט ה„לביא" כפי שתוכנן תחילה ולא ברור מה תהיה עמדתו של רה"מ יצחק שמיר. מקורות המקורבים לרה"מ אמרו אתמול שהוא יחליט רק בסוף השבוע אם ביום ראשון תתקיים הצבעה.

שמיר אמר אתמול לשרי הליכוד שהוא מתנגד בתוקף שההכרעה על ה„לביא" תיפול על חודו של קול

(סוף בעמוד 2)

הליכוד עדיין דבק ב„לביא" — ייתכן ששמיר לא יעלה הנושא ביום ראשון

מקווים עדיין שניסים ישנה דעתו – שמיר תקף ראשי הצבא ● בישיבת שרי המערך הציג פרס את הצעתו החדשה: נותנת מענה לתעשייה האווירית ולשמירת האיכות הטכנולוגית – פותרת היחסים עם ארה"ב – ועונה על צרכי צה"ל ● וייצמן ורבין יתמכו בהצעתו בממשלה ● הצעת מודעי – „מגוחכת"

מאת דורית גפן, כתבנו לענייני מפלגות

רה"מ יצחק שמיר לא החליט עדיין אם יעלה בישיבת הממשלה ביום ראשון הקרוב את נושא ה„לביא". בישיבת שרי־הליכוד אתמול אמר שמיר כי הוא מעדיף שההכרעה בעניין חשוב זה לא תיפול על חודו של קול אחד או בתיקו. באותה ישיבה התבטאו השרים שרון, לוי ארנס ופת בהתלהבות בעד המשך פרוייקט ה„לביא" ודחו את הצעה של פרס. השר משה ניסים, לא הביע את דעתו באותה הישיבה.

שמיר אמר באותה הישיבה, כי אין זו הכרעה מפלגתית. עוד אמר כי ייתכן שניסים יחליט לשנות את דעתו, אך לא יכפו זאת עליו. שמיר גם גינה פעם נוספת את ראשי הצבא אשר השתתפו בוויכוח על ה„לביא" באופן פומבי במקום להסתפק בהשמעת דעתם בפורומים המתאימים.

פרס: האופציה השלישית

בישיבת שרי המערך שנערכה אמש התקיים גם כן דיון בנושא ה„לביא". השר פרס הציג את תוכניתו החדשה שאותה הגדיר כ„אופציה שלישית" לעומת שתי האופציות הקודמות בעד ונגד ה„לביא". לדבריו, ההצעה החדשה, שבגיבושה עסק כל הימים האחרונים, פותרת כמה קונפליקטים שהיו בשתי ההצעות הקודמות.

כמו למשל כהצעה לבטל את ה„לביא" אשר היתה פוגעת בצורה קשה ביותר בתעשייה האווירית.

(סוף בעמוד 2)

הדיונים בוועדת חוץ ובטחון ובצמרת המערך ערב מלחמת לבנון ● כיצד הוליך שרון שולל את הנהגת „העבודה", שעברה מהתנגדות למלחמה לתמיכה בה ● במוסף לשבת של „על המשמר"

ח"כ שם־טוב — עדות אישית

יום לפני פרוץ מלחמת לבנון ב־5.6.82, הובאה בפני פורום חברי המערך, בוועדת החוץ והבטחון של הכנסת, הערכה כי המלחמה עומדת לפרוץ למחרת היום, וכי לפי התוכנית יגיע צה"ל עד ביירות ויתחבר שם עם הכוחות הנוצריים. באותו פורום היתה דיעה כללית שהתנגדה למלחמה מכל וכל. כמה ימים לאחר מכן החליטה — כנכור — הנהגת מפלגת העבודה לתמוך במלחמה, אף שהנתונים עליהם התבססה ההתנגדות ב־5.6. הלכו והתאמתו. וזאת בעקבות פגישת ראשי המפלגה עם בגין ושרון. שר־הבטחון הצליח להוליך שולל את נציגי האופוזיציה עוד לפני שהצליח להוליך שולל את הממשלה עצמה. דברים אלה ואחרים מובאים בהרחבה בידי ח"כ ויקטור שם־טוב, במאמר רחב יריעה שיופיע מחר ב„מוסף לשבת" של „על המשמר".

ח"כ שם־טוב מתאר בפירוט את תיאור המאורעות, שבהם היה שותף, כנציג הבכיר של מפ"ם בהנהגת המערך, ומבקר חריפות את עמדת מפלגת העבודה בחודשים הראשונים של המלחמה והשהייה בלבנון.

עובדיה מצרי, בן 50, זכה בלב צעיר / עדיין לא יצא מכלל סכנה ● עמוד 4

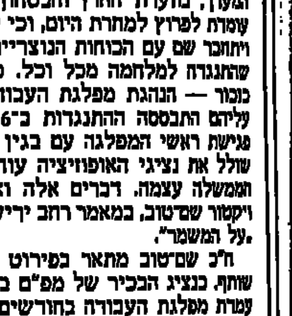
מושתל הלב מבאר־שבע

מטה המאבק לדיון בצעדים ● עמוד 3
ועדה לטיפול ביצוא מהשטחים ● עמוד 3
מחסור במורים בפתיחת שנה"ל ● עמוד 19
3 בני משפחה נהרגו בתאונה ● עמוד 19
ביה"ד הורה על מו"מ ברום־כרמל ● עמוד 19

להסתבך עם כל העולם

בממשלת ישראל הנוכחית קיימת נטייה חזקה להסתבך עם כל העולם בקשר למדיניות בשטחים. היא מתעלמת באופן שיטתי מזכויות התושבים המקומיים, מאמנות בינלאומיות ומהבטחותיה היא. השבוע נודע על שתי פרשות מסוג זה. הראשונה – נסיון להשתמש במים שמקורם ליד בית־לחם לצרכים ישראליים. מדובר בכמות המהווה פחות מחצי אחוז מצריכת המים בישראל, לכן מדובר בנושא שולי, אך הממשלה מוכנה, למען גזילת מים אלה, להסתבך עם העולם כולו. בינתיים מחו ארה"ב, השוק האירופי, האו"ם, ירדן, מצרים וראש עיריית בית־לחם נגד הכוונה הזאת, אך הממשלה אינה מתחשבת בדעת הקהל הבינלאומית. על אף העובדה שנציגנו באו"ם, בנימין נתניהו, נתן התחייבות מפורשת שישראל תימנע מפעולות חריגה זו. תמוה הדבר ששר הבטחון אינו אוסר את להיטות־היתר של הדרגים הכפופים לו להוציא את שמה של ישראל לרעה בקהיליה הבינלאומית.

הנושא השני – קשור בזכותם של חקלאי השטחים לייצא את תוצרתם באופן עצמאי לארצות השוק האירופי המשותף. משרד החקלאות, שקשור גם בנושא פרשת גזילת המים, מתנגד לכך בכל תוקף. המשרד מעלה נימוקים מעשיים שונים למניעת יצוא מוצרי חקלאות מהגדה ומרצועת עזה, ודוחה את התערבות מוסדות השוק כלחץ פוליטי בלתי־לגיטימי. אולם ישראל אינה יכולה להחזיק שטחים אלה כקולוניה ולקבוע את קשרי המסחר שלה. היצוא של השטחים הוא מזערי וגם בכירי משרד־החקלאות מעריכים אותו בכ־4 מיליון דולר בלבד, שהוא כאחוז מהיצוא הישראלי. שום נזק לא יכול להיגרם ממתן ההיתר הזה ליצוא הישראלי, או לחוחי „אגרקסקו", מכאן שייתכן, כי מדובר בהגנה על „אגרקסקו" על חשבון החקלאים הערביים.

אין להרשות שישראל תצטייר כמדינה חמסנית כתוצאה מלהיטותם הרבה של נחמקין, כץ־עוז או פקידים בכירים במשרד חקלאות או במנהל האזרחי. שום נימוק כלכלי לא יכול להצדיק מעשים מסוג זה לא בעיני העולם ולא בעינינו. לכן יש לרדת מהעץ לפני שנושאים אלה ייגרמו נזק בינלאומי כבד.

השגריר בסיוני עוכב ובוזה במחסום צה"ל

הדבר היה שלשום בלילה במחסום ארז בעת ששב מביקור אצל ראשד א־שאווה לתל־אביב ● חיילי המחסום עיכבו אותו שעה ארוכה, התייחסו אליו בגסות וקיללו אותו לעיני בני משפחתו ● הגיש תלונה חריפה לקצין הקישור של צה"ל ● צה"ל הבטיח חקירה מהירה בתלונה

שגריר בסיוני – תלונה חריפה

מאת אבי בניהו כתבנו הצבאי

גורמים בכירים בצה"ל בודקים תלונה חריפה ביותר ששיגר אתמול שגריר מצרים בישראל מוחמד בסיוני, לשלטונות הצבא לאחר שחיילי צה"ל במחסום בפאתי העיר עזה, עיכבו אותו, צעקו עליו והטיחו בפניו קללות.

מבירור שערך כתבנו הצבאי בעניין, עולים הפרטים הבאים: שלשום בלילה, לאחר חצות, סיים השגריר בסיוני ביקור שערך עם משפחתו אצל ראש עיריית עזה לשעבר ראשד א־שוואה. כשביקש לצאת מהרצועה, בחזרה לביתו בתל־אביב, עבר ב„מחסום ארז", ביציאה הצפונית מעזה, שם נעצר ע"י חיילי צה"ל המאיישים את המחסום.

התנהגו בגסות

לדברי בסיוני, עיכבו אותו החיילים, התנהגו אליו בגסות וקיללו אותו. במקום היה באותה עת חייל דרוזי, דובר ערבית, שניהל את השיחה הקולנית עם השגריר. מהבדיקה עולה עוד כי במחסום היה גם קצין, אבל נוכחותו במקום לא מנעה את התקרית.

אתמול בבוקר שיגר השגריר בסיוני מכתב תלונה חריף אל מפקד יחידת הקישור של צה"ל, תא"ל אורן שחור, בו הביע כעס רב במיוחד נוכח העובדה שבוזה לדבריו בפני בני משפחתו.

בסיוני הודיע בתלונתו כי אם יישנה הדבר ימצא עצמו נאלץ לפנות לממונים עליו בקהיר.

צה"ל יחקור

תא"ל שחור שדיווח על התקרית גם לרמטכ"ל, הבטיח לשגריר בסיוני כי צה"ל יחקור את הנושא בעדיפות עליונה ויעביר אליו את ממצאי הבדיקה.

לכתבנו הצבאי נודע עוד, כי עניין התקרית דווח אתמול גם בישיבת הקבינט. בתגובה אמרו אמש מקורות צבאיים ל„על המשמר" כי אלוף פיקוד הדרום יצחק מרדכי, שבתחום פיקודו נמצא המחוז, בודק את העניין באופן אישי. „צה"ל העביר אתמול הנחיות מדוקדקות לחיילים ולקצינים במחסום והגדיר להם את דרך הטיפול באנשי הסגל הדיפלומטי".

חרדים במאה־שערים צוברים אמצעים אלימים

נמסר אתמול ע"י המשטרה בדיון בבג"צ בעתירת אנשי „תנועת אוהלים" להפגין בפאתי השכונה ● ביהמ"ש טרם פסק בבקשה – חושש לשפיכות דמים ● הדתיים בקואליציה העירונית מאיימים לפרוש אם יוקרנו סרטים בליל־שבת ● ח"כ שריד: הדיין עובדיה יוסף פעיל בנושא השבת בניגוד לצו בג"צ ● מכתבי איום לפעילי מפ"ם

מאת דוד פרידמן כתב עתי"ם, ומאת בצלאל עמיקם ומוטי בסוק, כתבי „על המשמר"

בידי המשטרה מצוי מידע, כי באחת הישיבות בשכונת מאה־שערים בירושלים, מתארגנים מאות חרדים ואנשי הישיבה ואוספים אמצעים אלימים כדי לתקוף בהם שוטרים ומפגינים חילוניים, אם יפגינו במאתו. שכונת „מאה־שערים ביום ו' אנשי תנועת אוהלים ותנועת השכונות.

פרטים על המידע, המצוי בידי המשטרה נמסרו אתמול ע"י נציגת המדינה במהלך הדיון המשפטי בבג"צ, בעתירתם של סעדיה מרציאנו וימין סויסה, המייצגים את תנועת האוהלים ותנועת השכונות בירושלים. העתירה הוגשה בטענה כי המשטרה מסרבת לאשר ל־200 אנשי חברי התנועות, להפגין ביום ו' הקרוב, נגד מה שהם מכנים „כפייה

(סוף בעמוד 4)

מחפשים אחר שני חרדים בקשר לגזיזת פיאותיו של הילד מי"ם

הילד החרדי, שאלמוני גזז את פאותיו בשכונת מאה שערים בירושלים, ביום חמישי שעבר, נחקר שנית במשטרת ירושלים ביום רביעי.

נחום חנין, בן 11, משכונת מאה שערים בירושלים, נחקר במשטרת ירושלים בפעם השניה, על מנת לגלות את זהות תוקפו של הילד. בעקבות חקירתו של הילד מחפשת עתה המשטרה שני חרדים, שהיו בקרבת מקום בשעת התקיפה. (עתי"ם)

ציורמצב

רק רקע/גליליאו

הפרצוף האמיתי

מהלסינקי, בירת פינלנד, הגיעה לפירנצה תמונה עטופת מסתורין, ועליה דיוקנו של גאלילאו גאלילאי, מצוייר על נייר מוכסף, שהציירים של המאה ה־17 השתמשו בו רבות לציוריהם. מבקרי האמנות הפלורנטיניים אינם מטילים ספק בכך, שאמנם מדובר בציור עתוק מהתקופה ההיא, ובעליו הנוכחי של התמונה, אזרח פינלנדי שאינו מעוניין לגלות את שמו, משוכנע שעניין לנו עם „פורטרט" אותנטי של המדען הגדול, פרי מכחולו של הצייר האיטלקי דומניקו קרסטי דה פאסיניאנו, אשר בתקופה ההיא (בקרבת שנת 1610) היה ידידו ועוזרו של האסטרונום־מתמטיקון־הפיסיקאי האיטלקי הגדול.

עבור גאלילאו הצייר, עשה פאסיניאנו שרטוטים מדעיים רבים, ובעיקר ציורים של „מכונות שמש" מסובכות, לפי הוראות מדוייקות בכתב או בעל־פה שקבל ממורו־ידידו. פאסיניאנו עצמו היה צייר די מפורסם בתקופתו, „חתם" על תמונות רבות שנשארו עד היום הזה בכנסיות שונות בפירנצה וברומא. משערים שאת תמונתו של גאלילאו צייר בשיא התהילה והפרסום של המדען הגדול, לכל הנכון לפי הזמנת משפחת אצילים רומיים עשירים, האחים סאקטי, שביקשו לשבץ את דיוקנו של גאלילאו באוסף התמונות שלהם. התמונה הועתקה במרוצת השנים ע"י גלפים וחרתים, שניצלו אותה לקישוט שערים של ספרים שונים.

בתחילת המאה ה־18 הגיעה תמונת גלילאו, בה אנו עסקינן, בדרכים שאינן ידועות לנו, לגלריית האמנות של הנסיכים הפולניים מבית פוניאטובסקי בוורשה. פה אבדו לשנים רבות עקבותיה (הנסיך פוניאטובסקי פקד כידוע על הלגיון הפולני שפלש בשנת 1812 לרוסיה הצארית, לצד נפוליאון בונפרטה). בכל אופן, משפחות רבות של אצילים פולניים עמדו בקשר מתמיד עם האצולה הרוסית, ותמונת גאלילאו הועברה כנראה במאה ה־19 לבית אצולה במוסקבה או פייטרוגרד, עד שבתקופת המהפכה הבולשביקית הפקיד אותה אציל רוסי בשם פודיינקי אצל מכר מפינלנד, כדי שלא „תיפול בידי הבולשביקים".

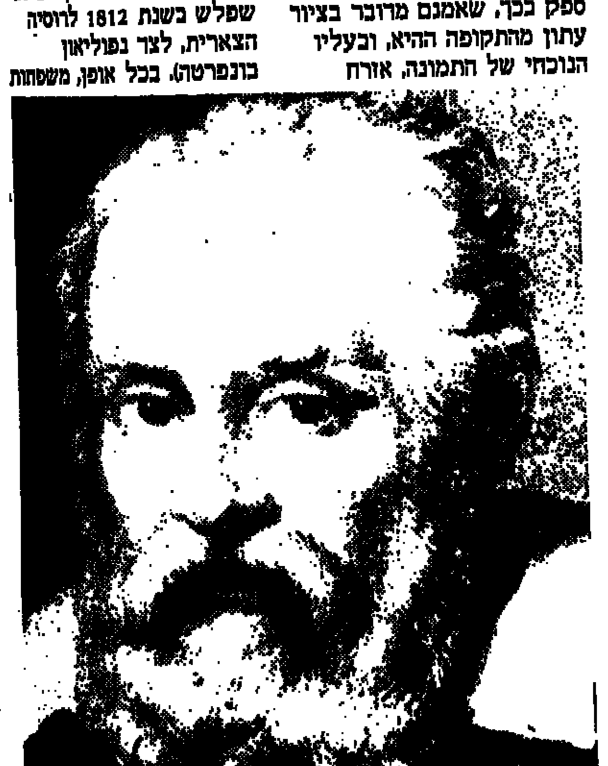

חובב האמנות והספרות האיטלקית, הפרופסור רוברט וויס, המתגורר זה שנים רבות בהלסינקי ונשוי לאשה פינלנדית, מצא לנכון לשלוח את התמונה לפירנצה, לתערוכה הגדולה „מאת הזהב של טוסקנה", שאורגנה בפירנצה ע"י מוזיאון המדעים בבירת טוסקנה, והמציג גאלילאו גאלילאי היה הכהן הגדול של התקופה ההיא, ואבי התפיסה המודרנית של המדע. התמונה שהגיעה מפינלנד, מוצגת ומובלטת במרכז הסלון המפואר ביותר של התערוכה, ורבים הסקרנים מהעולם כולו המגיעים לתערוכה ההיא כדי לראות את „הדיוקן האמיתי" של אבי המדע המודרני.

אהרן ניר

ע"ל המשמר
מן הכורסא/מבט שני

סרנא דארעא חרא

סירטו של דנקן קמבל מהבי.בי.סי., ששודר אמש במבט שני תיאר את כישלונן של ארבע מערכות התראה אווירית מתוצרת בריטניה. המערכות כשלו לפני שלב ההפעלה או יצאו משימוש תוך זמן קצר.

בין המערכות — מטוס התראה בשם „נימרוד", שנבנה במחיר של כמיליארד ליש"ט רק משום שהממשלה הבריטית, משיקולי גאווה לאומית, רצתה מטוס בצבעי ה„יוניון ג'ק" הבריטי, כשחיל האוויר העדיף „אייוואקס" אמריקני, אמין וזול יותר. היום טסים בבריטניה מטוסי „אייוואקס". ה„נימרוד" קורקע כשלא הבדיל בין מכוניות שנעו בכביש למטוסים.

המערכות הבריטיות הוצגו לציבור כהצלחות. לא דווח שהושבתו, והאזרחים לא ידעו שלמעשה הם חשופים להתקפות אויב. תהליכי קבלת ההחלטות היו לקויים, לא נעשתה בדיקה כלכלית ולא השוואה נכונה בין ייצור עצמי לחלופות.

המנחה מיכאל קרפין, ניחם אותנו בכך שבבריטניה המערכות כשלו בשל טיבן הירוד, ואילו אצלנו „הלביא" הוא מטוס מוצלח, הבעיה היא רק מימון. האומנם? האם „הלביא", לא האב טיפוס אלא מטוס ממש, כבר טס? באימונים? בקרבות?

היה קל יותר להאמין בטיב ה„לביא", אילו גם סיפרו לנו על בעיות בפיתוח ובייצור איזה תוספת משקל לא צפויה, או הזות הגלגלים, או בעיות המחשב...

אם לא די ברמיזה בין ה„לביא" למה שקרה בבריטניה, כדאי להזכיר שב„מעריב" פורסם שגם בתעשיה האווירית שלנו מפתחים מטוס התראה בשם „פלקון", שכמו ה„נימרוד" אמור להיות טוב מ„אייוואקס", וגם לו, כמו ל„נימרוד" אין אנטנה מסתובבת על גבו. מי החליט על ה„פלקון"? כמה הוא עולה? האם הוא טוב? האם, כמו בבריטניה יפטרו את מנהל רשות השידור אם ינסה לטפל ב„פלקון"?

עודד ליפשיץ

בשטח/כדורסל

אוהבים את לארגי

„אני רוצה לדעת מה אתם מעדיפים, שאדבר אנגלית טובה או עברית קשה. אני מעדיף לדבר אליכם בעברית, כיוון שאני מעריך את הקהל שהגיע לכבד אותי". כך פתח מייק לארגי את דברו ל־1500 אוהדי הפועל ת"א, שבאו להפרד ממנו לאחר ששירת נאמנה את הקבוצה 4 עונות.

לארגי עם הגופיה מספר 15, אולי בפעם האחרונה במדי הפועל ת"א, התרגש. הג'ינג'י שהיה לשחקן הזר הראשון בישראל שמילא תפקיד של „קפטן", „נאנס" לעזוב את האדומים. מאמן הקבוצה משה ויינקרנץ העדיף לראות שחקן זר אחר תחת לארגי, שאילו הסכים בזמנו להתאזרח, היה לבטח ממשיך להמנות על שורות הפועל ת"א. הניתוח שעבר לארגי בגבו השפיע על יכולתו כשחקן. במשחק היתה תנועתו מוגבלת והוא איבד כדורים רבים. גם יכולת הקליעה שלו נעצרה. מייק הסתפק רק ב־3 נקודות בפתיחת המשחק מסל ארוך טווח. אבל למי היו חשובות נקודות אלו? מעטים הם השחקנים הזוכים להערכה, כפי שזכה לה מייק. „אנחנו אוהבים אותך מייק", בישרו השלטים שנישאו בידי ילדי מחלקת הכדורסל של הפועל ת"א. ואכן, כולם אמש אהבו את מייק: החל מחוג אוהדי הקבוצה שהעניקו לו גביעים, מועצת פועלי ת"א כראשות המזכיר טדי קאופמן, אולי נזכר במו"מ הכספי שניהל עם לארגי בשנים עברו. גילי לנדאו שהעניק גביע בשם קבוצת הכדורגל של הפועל ת"א, ועוד גביעים ופרחים שישארו לבטח בדירתו בתל־אביב. כי לארגי נשאר איתנו, הוא לא חוזר לארה"ב. הג'ינג'י הטמפרמנטי החליט לקבוע כאן את עתידו ובהפועל ת"א יעזרו לו לממש את החלום. ללארגי יש גם חברים רבים משני המחנות, הפועל ומכבי.

בסיום יכול היה לארגי להגיד: „כל הכאבים והיסורים שעברתי היו

כדאיים: רק בשביל קהל וחברים כאלה, אני מרגיש שאוכל לחזור במהרה למגרשים. בנוסף לאמונה טוב שיש חברים".

תהיה חסר לנו, מייק, העונה. תהיה לנו בריא ותשוב במהרה אל הפארקט. אמש ניצחה הנבחרת את הפועל ת"א — 89:100, מה זה חשוב? אנחנו אוהבים אותך מייק.

יצחק ויסהוף

בני תחרוזות / פרס

עַל חֹד הָאַנְקוֹל

פֶּרֶס כֵּן. פֶּרֶס לֹא.
פֶּרֶס אִישׁ שֶׁל הַחְלָטָה.
וְעַל־כֵּן עוֹבֵר לֵילוֹ
תַּהֲלִיךְ שֶׁל חֲלִיטָה.

פֶּרֶס הוּא מַנְהִיג אַחְרַאִי.
הַהִסּוּס הוּא לוֹ כְּדֶגֶל.
פֶּרֶס הוּא מַנְהִיג אַרְעִי.
אַל תָּשִׂימוּ לוֹ עוֹד רֶגֶל

„אֵין בְּרֵרָה: הַצְבִּיעוּ – פֶּרֶס".
אִישׁ נֶחְמָד, בְּסַךְ הַכֹּל.
לְמוּלוֹ שָׁמִיר הוּא קֶרֶס
וְשָׁרוֹן הוּא חֹד אַנְקוֹל

פֶּרֶס הוּא מַנְהִיג זְמַנִּי
שֶׁנִּגְזַר לָנוּ בָּזֶה
לַהֲלוֹךְ חָדָשׁ, יוֹנִי,
מוּל אֻמָּה קְרוּעַת חָזֶה.

אילן שיינפלד

מדף/כלום

חידות „מסדה"

מהו ספר? האם הוא סכום האותיות הפורחות בו? או יש לספר נשמה משלו? או אולי ספר הוא סך־כל התגובות הרגשיות והאינטלקטואליות של קוראיו? ואולי, אולי יתברר יום אחד, שהגדרתו היחידה האפשרית של ספר היא מקבץ ניירות בדרגת עץ זו או אחרת, דבוקות זו לזו ומכורכות בכריכת קרטון צבועה ומודפסת? שאם לא כן, איך נכניס לקטגוריית הספרים את אותו מוצר השוקל 370 גרם, והקרוי „חידות שכל"?

מה יש לנו ב„חידות שכל"? ב„חידות שכל" יש לנו חידות, מן הסוג המאכלס את תשבצי ההיגיון שפשו בעיתונות. 100 ומשהו החידות המופיעות בספר עשויות לאכלס 3 תשבצי היגיון, שזמן פתרונם כשעה וחצי בתנאי ריכוז חלקי. באשר לרמה — יורם

הרועה ישמרנו. המשקה החריף ברח? ערק. הא. הא. אעשה חור בכלי הנשק? אקדח. קשה, קשה, מכשירי התעמלות שלא ייפגשו לעולם? נו, נו, פתרון חידה גוראת־שכל זו לא נוכל לגלותכם.

עכשיו, כל חידה כזו תוספת עמוד שלם, ריק ברובו, מעוטר בציורים הלקוחים מהחוברות האהובות על הגרפיקאים בכל אתר, לצורך גניבות קטנות ולגיטימיות. כן, כן, זה הכל, השכל מתקשה לעמוד בחידה הזו.

ואולי, בכל־זאת, פתרון בשולי העמוד (כדוגמת ספרנו זה, שלא יזיע הקורא חלילה ויעלעל ויחפש פתרונות בסוף הספר). אולי סבורים אנשי „מסדה" שעצם שמו של יקיר אביב, השדר הדינמי מרשת ג', די בו כדי להביא נערות ונערים לאחוז בספר, להוריד אותו מן המדף, לשלם מע"מ, לקחת הביתה, ויש קצת יקיר אביב. בבית? ואולי זה באמת עובד? ואולי, אולי צודקים ב„מסדה", וספר אינו כל מה שאמרנו למעלה, אלא רק מוצר גלווה, מיותר כמעט, של הקופה הרושמת?

דוביק רוזנטל

עורך עמוד אחורי: אפי לנדאו

„להתיישבות אין חלופות" — יאמרו היום ראשי מטה המאבק בפגישה עם פרס

יתבעו להפעיל מייד הסדר הסיוע לחקלאים – קובלים: דבר לא זז

מאת יוסף גלילי, כתב „על המשמר"

להעמיד את נושא מימוש ההסדרים עם ההתיישבות בעדיפות ראשונה ולאלתר — עד כך החליטו ראשי מטה המאבק של ההתיישבות וההסתדרות וראשי המועצות האיזוריות בגולן ובגליל, בישיבה מיוחדת שנערכה אתמול בת"א לקראת פגישתם עם מ"מ ראש הממשלה שמעון פרס הבוקר בלשכתו בירושלים.

דובר מטה המאבק, שלמה לשם, מסר לכתבנו שראשי המטה ידגישו בפגישתם עם פרס כי נושא ההתיישבות הוא שונה מ„הלביא" משום שאין להתיישבות חלופות. כמו כן טענו כי מכל ההסדרים שסוכמו עם הממשלה והאוצר, לא זז דבר.

בין התביעות שיעלו בשיחה עם פרס: הקמת מינהלת ההסדר מייד; מחיקת החובות שסוכמו עליהם על חשבון תקציב הממשלה; כן יתבעו מפרס להעמיד בישיבת הממשלה ביום א' קבלת החלטה על מתן ערבות מדינה לפריסת החובות, כדרך יחידה היכולה לחייב את הבנקים למימוש ההסדרים.

ראשי תנועת ההתיישבות יאמרו לפרס שהם רואים בו, כמי שניווט את הכלכלה הלאומית החל מספטמבר 1984, וכיו"ר מפלגת העבודה, כבתובת אחראית לפתרון הבעיה. כן ימסרו לו על הלכי הרוח בהתיישבות הנוטים להחמיר את המאבק שעלול לגלוש למימדים בלתי־רצויים, מאחר שהמתיישבים נואשו מן הסחבת השרירותית בפתרון המשבר המאיים על קיומם.

המשכים

מסתמן רוב

(סוף מעמוד ראשון)

בממשלה. תוכניתו של פרס להפסקת ה„לביא" תוגש ככל הנראה בקרוב לממשלה. סעיפיו העיקריים יתבססו על ההצעות אשר הועלו ע"י פרס במשך השבוע האחרון.

100 מיליון דולר לתע"א

כאמור בהתאם לתוכנית פרס תקבל התעשייה האווירית תוספת של 100 מיליון דולר למימון מחקר בנושא טכנולוגיות טיים מתקדמות ולפיתוח חלק מחלופות צה"ל. התקציב השקלי של התעשייה האווירית לא יוקטן וישראל תבקש מארה"ב להגדיל את נתח הייצור של מטוסי אף־16 בתעשייה האווירית. במקביל תפנה ישראל לארה"ב בבקשה שהיא תרשה את השתתפות ישראל לפיתוח של האף־16 המשופר.

לא יותר „לביא 2000"

אבל התוכנית של פרס לא תדבר על „לביא לשנות ה־2000" וזאת בעקבות דרישותיו של השר רבין. למעשה, הנוסחה אשר תוגש לממשלה תדבר על מחקר בטכנולוגיות טיים מתקדמות, אך לא תהיה התחייבות ברורה ל„לביא 2000".

תמיכתו של ניסים בתוכניות פרס הובטחה, רק לאחר שמ"מ רה"מ התחייב שביצוע התוכנית לא תחייב הגדלת התקציב או הטלת מיסים חדשים.

ארה"ב תומכת

פרס ציין אתמול בישיבת „שרינוי" שארה"ב תומכת בתוכניותיו כפי שהוצגו בשיחות לא פורמליות לשגריר ארה"ב בישראל תומס פיקרינג.

הוא אמר כי ארה"ב כבר נתנה סימנים שהיא תסכים להשתתפות ישראל בפיתוח האף־16 המשופר. לדבריו, בנוסחה שנמצאה יש תשובה להיבטים הצבאיים הכלכליים והטכנולוגיים הכרוכים בסוגייה של עתיד ה„לביא" ובו בזמן יש הבטחה להמשך הקשרים הידידותיים עם ארה"ב.

פרס נפגש אתמול עם שמיר והציג בפניו את פרטי תוכניתו. שמיר לא הגיב על פרטים אלה, אך ביקש מפרס שיציג את התוכנית בפני השר בלי תיק משה ארנס התומך הנלהב ביותר שיש ל„לביא".

שמיר גם נפגש עם השר ניסים ויצחק מודעי אשר הציג בפניו תוכנית לביצוע ה„לביא" תוך הגדלת תקציב המדינה ב־150 מיליון דולר. מודעי אמר שזוהי תוכנית מגובשת היכולה להתקדם ע"י כל הגורמים המעורבים בנושא. התוכניות של פרס היו מטרה להתקפות חריפות בפגישת שרי ליכוד שהתקיימה אתמול בבית רה"מ בירושלים.

שר השיכון דוד לוי אמר שהתוכנית של פרס, היא „מירשם לאבטלה מתמדת". שר המדע גידעון פת, כינה אותה „תוכנית לא רצינית" ואילו ארנס שב ותקף בחריפות את התוכנית של פרס ואמר שיהיו לה השלכות חמורות ביותר. שמיר הזהיר את עמיתיו לא להפוך את נושא ה„לביא" לנושא למחלוקת מפלגתית. הוא שב ותקף את הצבא על שלדיעתו התערב בפומבי במחלוקת סביב ה„לביא" ובוויכוח הציבורי. בנושא זה, למרות מאמצי שמיר ופרס להרחיק את ה„לביא" מהמחלוקת המיפלגתית, היה ברור כבר אתמול שהקווים המפלגתיים יהיו ברורים למדי בוויכוח בתוך הממשלה. בישיבת שרי הליכוד שתק השר ניסים במהלך כל הישיבה.

ממלא מקום ראש־הממשלה ושר־החוץ, שמעון פרס, החליט לוותר על מה שכינה „לביא 2000", לפיכך לא מדובר יותר בהשקעת כספים לפיתוח מטוס קרב עתידי בישראל. במסמך שהוכן אמש בלשכתו של פרס הוגדר באופן סופי עניין הקצבת 100 מיליון הדולר לצורך „פיתוח טכנולוגיות ללא־טייס". כתבנו הצבאי מעיר כי מדובר בעיקר בפתוח ויצור אמצעים הכלולים במסגרת חלופות צה"ל.

נודע כי שר־הבטחון ואיתו צמרת הצבא תומכים בהצעה זו. לדעת שר־הבטחון יש בהצעה זו כדי למצוא את המשאבים הדרושים למימוש

הליכוד עדיין דבק ב„לביא"

(סוף מעמוד ראשון)

פרס גם ציין כי בעוד שההצעה להמשיך ב„לביא" עלולה היתה לפגוע מבחינה כלכלית וכן לפגוע בצה"ל ובחלופות שהוא רוצה, וכן לשבש את מערכת היחסים עם ארה"ב. מעבר לנושא פרוייקט ה„לביא", הרי ההצעה החדשה מונעת את כל הבעיות הללו.

צה"ל יוכל להחליט בבוא העת לאיזה צרכים הוא רוצה לנצל את המחקר והפיתוח שייעשה בתעשייה האווירית וגם הסכנה לשיבוש היחסים המיוחדים־בטחוניים עם ארה"ב תוסר והיחסים הללו עשויים אף להתהדק, שכן לדבריו הוברר כי בארה"ב יש נכונות לאפשר לתעשייה האווירית להשתתף בגיזרות שונות של פיתוח וייצור האף־16 המשופר, וכן פיתוח וייצור של חלפים של המטוס האמריקני ע"י התעשייה האווירית הישראלית.

רבין ווייצמן יתמכו

בישיבת שרי המערך הביע רבין את הסכמתו להצעה החדשה של פרס. גם השר וייצמן אמר כי יצביע בעדה. השרה שושנה ארבלי־אלמוזלינו השתתפה רק בחלק מן הישיבה ולא הביעה את דעתה. כידוע עד כה היתה בעד המשך פיתוח וייצור ה„לביא". באותה הישיבה מסר פרס כי שוחח עם ניסים על הצעתו והוא כנראה יתמוך בה.

הצעת מודעי לא רצינית

באותה ישיבה הוזכרה גם ההצעה של השר מודעי וזו זכתה לבקורת קטלנית כהצעה לא רצינית ולא ממשית.

השרים שהתייחסו להצעת מודעי אמרו, כי מדובר בהקצבה של 150 עד 200 מיליון דולר לשנה — למשך 10 שנים, כלומר מדובר בכ־2 מיליארד דולר. מבקרי תוכניתו של מודעי אמרו כי גם אם ניתן יהיה להשיג הקצבה למשך שנה או שנתיים, הרי אין לדעת מה יהיה בשנים הבאות ולכן אין התוכנית רצינית ואינה ממשית והיא אינה עונה על שום דבר ולדעתם היא נועדה לנגח את השר ניסים.

ההצעה הנוכחית נותנת מענה לתעשייה האווירית כגוף טכנולוגי בעל רמה איכותית גבוהה. עפ"י ההצעה החדשה תוכל התעשייה האווירית להמשיך באתגרים של טכנולוגיית שנות האלפיים. פרס הדגיש כי אין מדובר בהכרח בייצור מטוס חדש, וכי ניתן יהיה בטכנולוגיות אלה להשתמש למטרות ייצור בטחוני מסוגים שונים. לדבריו, ההצעה החדשה מקצה נתח כספי נכבד לצורכי מחקר ופיתוח.

זקהיים קורא לקונגרס לסגור הברז ל„לביא"

מאת דליה רסאל, כתבת „על המשמר" בארה"ב

וושינגטון. — „יש משהו מעוות ביותר בדרך המודרניזציה של צבא ישראל" קובע דב זקהיים במאמר שפורסם אתמול ב„וושינגטון טיימס", והעוסק ב„לביא". „למרות התנגדותם של הרמטכ"ל, קציני ח"א, שר־האוצר, נגיד הבנק, מבקר המדינה ולמעשה משרד הבטחון כולו, נימשך ייצור ה„לביא". זקהיים מזכיר שכבר באפריל 1985 הצביעו כלכלנים אמריקניים על כך שהערכות ישראל לגבי עלות המטוס נמוכות מידי. הוא אומר שצוות בינמשרדי קבע בפברואר 1986, שהתוכנית תעלה 13 מיליארד דולר, 50 אחוז יותר מהערכת תומכי הלביא בישראל. זקהיים טוען שתומכי ה„לביא" בארץ, שרובם מהליכוד, הצליחו למנוע את ביטול הפרוייקט, תוך שהם נהנים מהעלמת עין פאסיבית של הקונגרס. לאור „אי־יכולתה של ממשלת ישראל להחליט", עקב ההרכב הממשלתי הנוכחי, קורא זקהיים לקונגרס לפעול.

ועדת השרים אישרה העברת „מנועי בית־שמש" לורטהיימר

מאת כתבנו הכלכלי בירושלים

ועדת השרים לעניין מכירת מפעל מנועי בית שמש אישרה אתמול באופן עקרוני תוכנית להעברת בעלות המפעל לתעשיין סטף ורטהיימר.

התוכנית הוצגה ע"י גיורא גזית, מי שעמד בראש בנק הפועלים עד ל־1985.

יו"ר הוועדה, מ"מ רה"מ שמעון פרס, יציג את פרטי התוכנית בפני הממשלה ביום א' והיא תתבקש לאשר את החלטת הוועדה.

משרד האוצר מתנגד בתוקף להצעה והשר משה ניסים יבקש מהממשלה שלא לאשר את ההחלטה מאתמול.

החלטת הממשלה תושפע ככל הנראה מהמשך פרוייקט הלביא, בו היה צריך „מנועי בית שמש" להיות משולב.

בהתאם להסכם עם ורטהיימר, תסלק הממשלה את רוב החוב של המפעל בסך 150 מיליון דולר ותבטיח הזמנות בהיקף של 20 מיליון דולר בשנה בשנים הקרובות. ורטהיימר מצידו סירב להתחייב להעסיק לפחות 450 מבין 750 עובדי המפעל. התעשיין אמר, שהוא אינו משרד הסעד ואינו משרד התעסוקה ועל כן הוא אינו יכול להתחייב להעסיק מספר מסויים של פועלים.

הוא האשים את משרד האוצר בניסיון לחבל בהעברה ואמר, שהוא אינו מקבל מפעל במתנה. „אני מקבל מפעל שמפסיד מיליון דולר בשנה. אם הפסדים אלה ימשכו, הם יפגעו בי", אמר התעשיין.

„על המשמר" עתון יומי
המו"ל: עתון וספר בע"מ
עיתון מפלגת הפועלים המאוחדת
עורך ראשי: מארק גפן
עורך משנה: ישראל זמיר
מרכז המערכת: רוביק רוזנטל
המערכת והמנהלה: רח' חומה ומגדל 2, תל־אביב טל. 378833.
חשבון בבנק הדואר 3–43360–4
המען למכתבים: שירות שק־דואר נעול ת"א 61999
"AL-HAMISHMAR"
(The Daily Guardian) 2, Choma Umigdal St. Tel-Aviv 67771 Phone: 378833 Telex: 341652
סניפים: ירושלים 94622 רח' בן־יהודה 2, בניין סנטר חדרים 102–121, טל' 3–233161. המען למכתבים: ת"ד 1216 ירושלים 91008. חיפה: 33154 רח' פבזנר 17, טל' 673673. המען למכתבים: ת"ד 4007 חיפה 31040.

צלצול מהיר

אתי רונאל

ד"ר גדעון אורצקי, חבר צוות ההשתלה ב„הדסה" ירושלים

השתלות — מה נשתנה?

לפני 18 שנה השתיל פרופ' מוריס לוי שני לבבות בניתוחים שהצליחו — אלא שהחולים נפטרו. מה השתנה בתחום זה מאז ועד היום?

בעקבות הצלחתו הניתוחית של חלוץ השתלות הלב פרופ' כריס ברנארד, החלו מרכזים רפואיים בעולם להשתיל לבבות בלא שמצאו פיתרון לבעיית הדחייה, שהתעוררה לאחר הניתוח. והחולים ניפטרו, למרות שהטכניקה הניתוחית כשלעצמה היתה טובה. אגב, ההשתלות של פרופ' לוי בוצעו באותה תקופה. בעקבות זאת הופסקו כל ההשתלות, חוץ מאשר בבי"ח בסטנפורד, קליפורניה, ששיפר לאט לאט את התוצאות. ב־1980 יצאה לשוק תרופה חדשה, הציקלוספורין, שאיננה מדכאת את מנגנון ההגנה של הגוף כולו, אלא רק את דחיית הרקמות הזרות. התרופה, כמו גם טכניקה שפותחה לשימור שריר הלב, הביאו לפריצת דרך. והיום ישנם כבר עשרות מרכזים רפואיים המבצעים השתלות לב המגיעות לכאלף השתלות בשנה.

מהם, איפוא, סיכוייהם של מושתלי הלב כיום?

כיום ניתן להשיג תוצאות טובות. המגיעות עד ל־85 אחוז מנותחים, הנותרים בחיים כעבור שנה, וכ־50 אחוז הנותרים בחיים אחרי 5 שנים. ולכן התארגנו גם בארץ להירתם של השתלות הלב, לאחר שחיכינו כשנה לפיתרון הבעיה הספציפית לישראל של הגדרת המוות. הגענו סוף סוף לקונצנזוס עם הרבנות הראשית, שקבעה מהו מוות מוחי ומהן הבדיקות המיוחדות המאבחנות אותו. היום קובעת וועדה מיוחדת של נירואולוגים, מומחים לטיפול נימרץ ודיסציפלינות נוספות את עובדת המוות כתוצאה מהפסקת הנשימה, הפסקת פעולתו של המוח וקריטריונים נוספים, מדוייקים ביותר, המדריכים, כמובן, את המשך פעולתו של הלב אצל התורם שנפטר. ואין שום קשר בין הצוות המשתיל ובין חברי הוועדה.

הציבור החרדי, שמעתי, איננו מכיר בפסיקה זו.

לא ידוע לי על שום בעיה. אבל, אם אינני טועה, ישנן גם בקרבם דיעות שונות בנושא זה.

חסרון הלבבות להשתלה — נאמר לי — נובע, בין השאר, לא רק מחוסר נכונותו של הציבור לתרום אברים, אלא גם בגלל חוסר נכונותם של בתי החולים לשתף פעולה והעברת מידע על אברים להשתלה.

הבעיה נובעת בעיקר מקוטנה של הארץ, ומחוסר המודעות של הציבור לצורך בתרומת אברים. באשר לשיתוף הפעולה בין בתי החולים — לאחרונה מונתה וועדה רפואית העוסקת בהגברת שיתוף הפעולה שימנע אני מקווה פטירת חלק מהחולים הממתינים ונסיעתם לחו"ל של האחרים.

אתי רונאל

בריכת שחייה בכל בסיס בנגב

„בכל אחד מבסיסי צה"ל הגדולים בנגב, תיבנה בריכת שחייה" כך התחייב יו"ר האגודה למען החייל יוסף נבו בטקס חנוכת בריכת השחייה, שנערך אתמול בבה"ס לשריון בדרום הארץ. הטקס נערך בהשתתפות 30 מידידי האגודה למען החייל מארה"ב שהגיעו לארץ במטוס הקונקורד. במסגרת ביקור אנשי המגבית היהודית. בתמונה: תת־אלוף יוסי בן חנן, מפקד גייסות השריון, התכבד בטבילה הראשונה בבריכת השחייה.

(צילום: ישראל סאן)

במלאת שלושים לפטירת חברנו

אריה בר

נתייחד עם זכרו ביום ראשון 30.8.87
בשעה 21.30 בבית הבנים בקיבוץ גת

המשפחה
וקיבוץ גת

במלאת שלוש שנים
לנפילת חברנו היקר

סרחיו טרב ז"ל

נעלה לקברו
ביום א' 30.8.87 בשעה 15.30 בבית הקברות בקיבוצנו

קיבוץ מרמיה

מטה המאבק מתכנס הבוקר

הברפלד: ההצעות החדשות של האוצר גרועות עוד יותר מאלו שנדחו על ידינו

ההתכנסות הבוקר למטרת היערכות בד בבד עם המשך המגעים בין האוצר להסתדרות

מאת כתבנו לעניני עבודה

מטה המאבק הבין־לאומי של ההסתדרות, האיגודים המקצועיים בשירות הציבורי ומועצות הפועלים מתכנס הבוקר, כדי להחליט על שורה של צעדים ארגוניים, שיתקיימו החל מה־1 לספטמבר, אם המאמצים הנעשים עתה בין מנהלי המו"מ מטעם ההסתדרות והאוצר לא יניבו בימים הקרובים הסכם שכר ומסגרת בסקטור הציבורי.

יו"ר האגף לאיגוד מקצועי, חיים הברפלד, אמר אתמול, כי על פי בדיקה של הצעות האוצר האחרונות בתחום השכר, שהוגשו לו ביום ג' האחרון על ידי הממונה על השכר, הלל דוראי, מלמדות, כי לא זו בלבד שאין הן משופרות בהשוואה להצעות הקודמות, אלא שהן גרועות מהן.

באגף לאיגוד מקצועי הבהירו אתמול, כי ההתכנסות של היום נועדה למטרת היערכות בד בבד עם המשך המגעים וההתייעצויות שיימשכו גם היום. יתכן שהיום או מחר תתקיים פגישה נוספת בין הברפלד לבין דוראי.

המזכירות הפעילה של הסתדרות הגימלאים דנה אתמול בהתפתחויות האחרונות במו"מ בסקטור זה. יו"ר הסתדרות זו, אוריאל אברמוביץ, אמר בישיבה: „אנו דורשים ממנהלי המו"מ לתת עדיפות לנושא פיצויי שחיקה לפנסיונרים. עברו חודשים רבים, מאז הוחלט בוועדת הכספים על מתן הפיצוי בשיעור של 26.7 אחוזים לגימלאי שירות המדינה, אולם דבר ממשי לא זז.

„מוניטין": שחיתות פשתה ב„מוסד" הכרעות ומינויים ע"ס אינטרס אישי

בכירים ב„מוסד" מדברים ● אנשים נדחפים לפרוש ● מתח עם אמ"ן ● בגין העדיף את עמדת סגן ראש ה„מוסד" ע"פ ראש המוסד בעניין הפצצת הכור ● מדברים על ניעור מבחוץ ● תסיסה על רקע מינוי ראש חדש

מאת כתב „על המשמר"

שחיתות כספית משתת ב„מוסד" והיא מקיפה דרגים שונים ובכללם גורמים המחוייבים לתת דוגמא אישית. דברים אלה מתפרסמים מפיהם של בכירים ב„מוסד", בתחקיר מסועף המתפרסם בגליונו הקרוב של הירחון „מוניטין".

תחקיר מוניטין מביא מדבריהם של בכירים, שאינם מוכרים בשמותיהם להוציא את תא"ל יוסף לונץ ז"ל.

עוד מביא התחקיר מדבריהם של בכירים ב„מוסד", המדברים על הכרעה על סמך אינטרס אישי צר, וזו באה לידי ביטוי בעיקר במינוייהם של בעלי תפקידים בכירים.

לטענת הדוברים יש ב„מוסד" אנשים מתאימים, אבל הם נוטשים את המסגרת ולפעמים אף נדחפים החוצה: המצב הקיים היום ב„מוסד", טוען התחקיר, מרתיע אנשים מקצועיים מפני הצטרפות.

כמה מן האנשים שדיברו בתחקיר עם המראיין ציינו, כי לא יהססו מגילוי תקלות או משיבוש יחסים, כדי למנוע את ההשלכות הרות האסון המאיימות על ה„מוסד".

התחקיר טוען עוד, כי תפוקת המוסד כיום איננה תואמת את יכולתה האמיתית ואת ההשקעה הבסיסית והשוטפת של המדינה וכי לא מעט מאנשי ה„מוסד" סבורים, כי הדרך היחידה לנער את המערכת הוא מבחוץ.

„מוניטין" מגלה, כי בשנים האחרונות התלהט הקרב בין אמ"ן למוסד על רקע דרישת אמ"ן למעורבות גדולה יותר באיסוף החומר.

גורמי מודיעין שעבדו מול ה„מוסד", מתחו עליו ביקורת קטלנית. על־פי אותם גורמים חלקו של ה„מוסד" בהגשת חומר מודיעיני לעיון הדרג המדיני ולצרכי המודיעין הקרבי, הוא קטן ואופן הגשתו לא פעם מוטעה ומטעה.

הירחון אומר, כי ב„מוסד" יש היום תסיסה לקראת מינויו של ראש ה„מוסד" הבא וקבוצה מקרב אנשי ה„מוסד" אף פנתה ביוזמתה לאישיות מדינית על מנת למנוע בחירתו של מועמד הנראה להם כבלתי מתאים.

הירחון מגלה, כי בנושא הפצצת הכור הגרעיני בעיראק התגלעו חילוקי דיעות בין ראש ה„מוסד" דאז לסגנו וכי מנחם בגין, ראש הממשלה דאז, העדיף את דעתו של סגן ראש ה„מוסד".

מחליפים את הצבע לקבע

מאת אבי בניהו, כתבנו הצבאי

צה"ל עומד להכניס לשימוש בקרוב פריטי ציוד חדשים, ביניהם מדי ייצוג לאנשי הקבע בחילות־היבשה. המדים הם בצבעי חום־חאקי והם יוכנסו לשירות בחצי שנה הקרובה. כך מוסר 'במחנה' בגליונו החדש.

ההוצאה הכוללת של ייצור סדרת המדים הראשונה היא של 1.5 מיליון שקלים, ובשלב הראשון, יקבל כל קצין ונגד בשירות קבע חליפה אחת בלבד, לטקסים ולימי החיל. מדי ייצוג דומים קיימים כעת בחילות האוויר והים בלבד, בנוסף לכך, יוכנסו לשירות נעלים וגרביים חדשות לאנשי הקבע, וכפתורי המכנס במדי הדקרון יוחלפו ברוכסן.

החיילות תוכנה בקרוב לחולצת ירכית העשויה מבד דקרון, שיחליף את בד הכרזנט, ולחולצת שרוולים שעוצבה מחדש.

אבן רוצה להיות שר החוץ, אם...

מאת אשר שילוני, כתבנו בבת־ים

אם מפלגת העבודה תנצח בבחירות הבאות לכנסת יתמודד יו"ר ועדת החוץ והביטחון, ח"כ אבא אבן, על תפקיד שר החוץ — כך אמר אבא אבן, בראיון עם איתן דנציג, שנערך בקריית הנופש והספורט של עיריית בת־ים.

בתשובה לשאלה, מדוע הוא יותר פופולרי בארה"ב מאשר בישראל ענה אבן: „באמריקה אינני מתחרה עם אף אחד. קיבלתי אמנם מהם הצעה להיוולד באמריקה ולקבל עלי תפקידים, אבל זה לא פרקטי... כאן, בישראל, היוקרה מרוכזת בחוג סגור ולכן ההתנפלות על השלל רבה."

הסתיימה הכנת דו"ח איראן מס' 2

מאת דליה שחורי, הכתבת המדינית של „על המשמר"

הצוות בראשות מזכיר הממשלה אליקים רובינשטיין סיים את הכנת הדו"ח השני על עסקת הנשק עם איראן, המתייחס לכרונולוגיית האירועים בשנת 1986.

הדו"ח יועבר בימים הקרובים לשגרירות ישראל בוואשינגטון, למסירה לוועדות הקונגרס החוקרות את הפרשה.

כזכור, ישראל לא הגיעה לסיכום עם החוקר המיוחד, לורנס וולש, שעדיין עומד על ראיון בארה"ב של הישראלים המעורבים בפרשה.

פרס הולך אל הפרו־ירדנים בגדה

מאת פנחס ענברי, כתב „על המשמר"

שר החוץ, שמעון פרס, יוועד מחר עם קבוצה מתומכי ירדן בגדה המערבית, הידועה בשם „המערך הירדני־פלשתינאי". בראש הקבוצה עומדים עורכי היומון הפרו ירדני א־נהאר, עתמאן חלאק ועיסאם ענאני, וכן אישים פרו ירדנים אחרים, חבר הפרלמנט הירדני תחסין אל־פארס ורמאדן חג'ה.

תחסין אל־פארס עומד בראש הפדרציה של אגודות השיווק החקלאי שהוקמה באחרונה בשיתוף פעולה בין ישראל לירדן.

כתבנו אומר, כי בפגישה הזאת סוטה פרס ממדיניותו לזהות את „הפלשתינאים האותנטיים" בקבוצת תומכי אש"ף המתונים כדוגמת חנא סניורה. שעימם נועד פרס לאחר ביקורו אצל מובראק בקהיר. פרס גם סוטה מן ההבנה, שהיתה לו בעניין זה עם מצרים.

ניו יורק, ניו יורק

יורדים קיבוצניקים ומושבניקים הולכים לבית כנסת כדי למצוא ג'וב אצל חרדים

צה"ל: פחות ממאה קצינים בכירים – מאל"מ ומעלה – נמצאים בחו"ל וחלקם לא־יורדים

מאת אבי בניהו, כתבנו הצבאי

„רחובות ניו יורק מלאים בקצינים בכירים וטוררים, שירדו מן הארץ בשנים האחרונות. מאות קצינים שחשבו שימצאו את עתידם בארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות מצויים עתה במצב כלכלי ונפשי קשה, עד כדי כך שאי אפשר לתארו," עדות ראיה זו מסר השבוע סמנכ"ל משרד ראש הממשלה, אל"מ (מיל') אריה שומר, ששב מביקור בארה"ב.

שומר דיווח על כך לשר עזר וייצמן ולח"כ אברהם כץ עוז, המרכז עתה את הטיפול בהחזרת היורדים. מספר שומר: „במקום לקחת את המטוס הראשון ולחזור לארץ הם מטפחים אשליות, שעוד נכונו להם עלילות גבורה לחיים טובים בארצות הברית ובינתיים הם מתחננים על נפשם שיתנו להם לעבוד בתור נהגי מוניות, במוסכים ואפילו כפועלי־ניקיון," אמר.

סמנכ"ל משרד ראש הממשלה אמר, כי בתי הכנסת בניו־יורק (במיוחד באזור קווינס) מלאים בבני קיבוצים ומושבים המגיעים לתפילות במטרה למצוא לעצמם סידור עבודה בעזרת יהודים חרדיים.

רבים מהקצינים, שפרשו רק לאחרונה מצה"ל, מתביישים במצבם הקשה וחלקם ביקשו ממנו לא לספר בארץ על מצבם האמיתי.

אל"מ (מיל') שומר אומר, כי הוא רואה חובה להזעיק את המוסדות הממלכתיים ואת משרדי הממשלה לבל יישבו בחיבוק ידיים אל מול התופעה הנוראה של ירידת מיטב בני הנוער מן הארץ.

בינתיים נבדק בצה"ל הנתון, שמסר השבוע אל"מ (מיל') אלי גבע על 171 קצינים בכירים שירדו מהארץ בשנתיים האחרונות.

ע"פ רישומים בצה"ל נמצאים עתה בחו"ל כמה עשרות קצינים, פחות ממאה בדרגת אל"מ ומעלה בתקופה של מעל שנה ברציפות. עשרות בודדות מהם שוהים תקופה של שנתיים יותר.

יש להדגיש, אומרים ממקורות צבאיים, כי מספר זה כולל, בין היתר, בעלי תפקידים בשירות המדינה, שליחי מוסדות ונציגי חברות.

חרף כל דיעות השוללים: הקבינט החליט על קידוח מים בהרודיון ליד בית לחם

עזר וייצמן: „מדוע יש לתמוך בפרוייקט, אם מומחי המים נגדו. גם לא ברור על מה הקבינט מתבקש להחליט" ● ד"ר יוסי ביילין: הקידוח עומד בניגוד לחוק הבינלאומי והוא גרר עד כה מחאות ותגובות שליליות מ־12 מדינות הקהילה האירופית, ממצרים, מארה"ב, מירדן ומהאו"ם

מאת דליה שחורי, הכתבת המדינית של „על המשמר"

הקבינט החליט אתמול ללא הצבעה, כי משרדי החקלאות והביטחון ימשיכו לטפל בביצוע הקידוח בהרודיון, שנועד לספק מים לירושלים ולגדה המערבית.

במהלך הדיון הוטעם, כי חברת „מוריה" המיסיונרית, שתקבל את הזיכיון לחפירת המים בהרודיון, הודיעה, כי תמשוך את ידיה מן הפרוייקט אם „יוברר" שהוא יפגע בתושבי הגדה.

לפני הקבינט הוצג מכתב ששלח מנהל החברה לראש עיריית בית־לחם אליאס פריג', בו נאמר „הכל אצבע אלוהים".

השר עזר וייצמן אמר, כי לא ברור מצורת הצגתו של הנושא מדוע יש לתמוך בו, כאשר מומחי המים הם נגדו, כן לא ברור על מה הקבינט מתבקש להחליט.

המנכ"ל המדיני של משרד החוץ, ד"ר יוסי ביילין הביע התנגדות לפרוייקט. העומד בניגוד לחוק הבינלאומי והוא גרר עד כה מחאות ותגובות שליליות מ־12 מדינות הקהילה האירופית, מצרים, ארה"ב, ירדן והאו"ם.

קרן א.מ.י. לאמני בימה
הודעה על אסיפה כללית של חברי ועמיתי הקרן
ניתנת בזה הודעה כי ביום חמישי 3 בספטמבר 1987 בשעה 10.00 תתקיים במשרדה הרשום של האגודה בשדרות רוטשילד 50, תל־אביב, אסיפה כללית שנתית של חברי ועמיתי האגודה.
על סדר יומה יעמדו הנושאים הבאים:
1. דו"חות כספיים לשנת 1986
2. שונות.
הוועד המנהל

מושתל הלב עובדיה מצרי

עובדיה מצרי זכה בלב חדש

אביו הישיש של מושתל הלב נדר להתגייס למען התודעה הציבורית של תרומת אברים

מצרי בן ה־50, אב לארבעה ילדים, חזר להכרה. זכה בליבו של צעיר שנתן את הסכמתו לניתוח

מאת רונית מורגנשטרן

מצבו של מושתל הלב, עובדיה מצרי, בן 50, אב לארבעה ילדים מבאר־שבע, מוגדר עדיין כיציב, אם כי אמש טרם יצא מכלל סכנה. נמסר, כי הכרתו שבה אליו והוא מגיב לנעשה סביבו.

השלב הקריטי, שאחריו אפשר יהיה לדעת, אם המושתל יצא מכלל סכנה חל כ־36 שעות אחר הניתוח, לדברי פרופ' שמואל פנחס, מנכ"ל בית החולים "הדסה" עין כרם, שבו בוצע הניתוח. סיכויי ההצלחה בניתוח השתלות לב בעולם הם גבוהים מאוד. היום הגיעו למצב של 80 אחוז סיכויים לאי דחיה של הלב בחמש השנים אחרי הניתוח.

ההתרגשות במרכז הרפואי הדסה עין כרם היתה גדולה בבוקר שלאחר השתלה. הניתוח, שהחל בחצות יום ג' וארך כחמש שעות, הסתיים בהצלחה.

זהות התורם נשארה חסויה, לבקשת משפחתו. ידוע רק שהוא אדם צעיר ושהיה מאושפז כחולה בבית החולים ונתן לפני מותו את הסכמתו לתרום את ליבו.

רעייתו של מושתל הלב, לאה מצרי, סיפרה בתכנית הטלוויזיה "ערב חדש", כי בעלה ער ויכול להגיב באמצעות אישוניו בלבד, בגלל המכשירים המחוברים לפיו. מצרי המתין כשנה להשתלה. שלוש פעמים נקרא לניתוח אלא שתמיד ברגע האחרון התהרטה המשפחה.

בשבוע האחרון חלה התדרדרות במצבו הגופני והנפשי של מצרי עד שהוחשב לנסות ולבצע את ההשתלה בחו"ל. הטלפון הגיע מבית החולים ביום ג' בערב לבית בתו, שבו התארחו עובדיה ואשתו. הוא שינה את דעתו ושב לתכנית המקורית אותה העדיף מתחילה — לבצע את ההשתלה בישראל.

שרת הבריאות, שושנה ארבלי־אלמוזלינו, ביקרה אמש אצל עובדיה מצרי. ארבלי־אלמוזלינו התרגשה עד דמעות, מדברי אביו הישיש של מצרי, שהבטיח להתגייס בכוחותיו הדלים למען העלאת התודעה הציבורית של תרומת אברים להשתלה.

השרה קראה למרכזים הרפואיים בארץ לשתף פעולה ביניהם, כדי שאפשר יהיה להעביר תרומת אברים באופן מיידי מבית חולים אחד למשנהו בשעת הצורך.

נמסר, כי בימים הקרובים יגיש את מסקנותיו לשרת הבריאות צוות בראשות פרופ' זכי שפירא, המומחה להשתלת כליות בבית החולים ביילינסון על הדרכים להגדלת מספר תורמי אברים פוטנציאליים.

שרת הבריאות חילקה את המרכזים המבצעים השתלות לפי תחומי התמחות, כדי לרכז ידע, הכנה, מיומנות וציוד.

בית החולים הדסה עין כרם התמחה בהשתלות לב, ביילינסון התמחה בהשתלות כליה, ורמב"ם בהשתלות כבד. עד היום הושתלו בהצלחה בישראל שתי כליות ושתי קרניות.

ההשתלה שבוצעה בגופו של מצרי היא השלישית. פרופ' מוריס לוי ביצע השתלות לב ב־1968 וב־1978. בשני המקרים מתו המושתלים.

צוות אחד עקר צוות שני שתל

ראשיתו של מיבצע השתלת הלב — השלישי בישראל — החל בשעות אחר־הצהריים המוקדמות של יום ג', כאשר מבית־החולים הדסה בעין כרם התקשרו למשפחת מצרי מבאר־שבע וביקשו מעובדיה להגיע לאלתר לבית־החולים הדסה. בשיחת הטלפון נאמר למצרי כי נמצא לב מתורם שהסכים בחייו להשתלה.

מנכ"ל הדסה פרופ' פנחס מסר, כי בבית־החולים היה חולה שמת שלשום ואשר משאלתו היתה, כי אברים מגופו יועברו — אם ימות — לשימוש המדע. גם ליבו של הנפטר התאים לביצוע השתלת הלב בחולה עובדיה מצרי. משפחתו של תורם הלב אף היא הביעה את הסכמתה לביצוע ההשתלה ואחרי שוועדה רפואית קבעה את מותו, ואחרי שהתברר שכל ההבטים החוקתיים מולאו, הוחל בהכנות לניתוח.

את הניתוח ביצעו שני צוותים בראשותם של פרופ' יוסף בורמן והמנתח הראשי פרופ' דב שמעון. הצוותים כללו כמה עשרות רופאים ואחיות. צוות אחד טיפל בהוצאת הלב מגוף הנפטר והצוות השני עסק בביצוע ההשתלה בגופו של עובדיה מצרי.

רחל בת ה־23 קראה על מצוקתו של מצרי והציעה לתת לו את ליבה אחרי שתתאבד

מצרי ואשתו שכנעו את רחל שעיה ב"טעם החיים" ואימצו אותה לבתם

עניינו של עובדיה מצרי התפרסם בחודשים האחרונים ולפני כחודשיים עברו עליו שתי חוויות קשות בעקבות זה. הראשונה שבהן הייתה הזמנה לניתוח השתלה שלא בוצע בסופו של דבר.

לפני כחודשיים קיבל מצרי הודעה טלפונית ממרכז השתלות הלב של בית החולים "הדסה" בירושלים והוזמן להגיע במהירות לניתוח, מאחר שנמצא עבורו תורם. החולה הוסע לבית החולים, עבר בדיקות והיה מוכן לקראת הניתוח. אלא שלאחר 12 שעות המתנה, הזמינו הרופא למשרדו והודיע לו על ביטול הניתוח. הרופא אמר, כי משפחת התורם מתנגדת להשתלה.

זמן קצר לאחר אירוע זה היתה התרחשות דרמאטית נוספת. רחל שעיה, בת 23 מתל־אביב, קראה על המתנתו של חולה הלב מבאר־שבע לתורם והתקשרה אליו, כדי להציע לו את ליבה. היא אמרה, שהחליטה להתאבד וכי תשאיר אחריה מכתב, שבו תצווה את גופה למדע ואת ליבה להשתלה בגופו של עובדיה מצרי.

החולה והצעירה קיימו שיחות טלפוניות אחדות ולאחר שבוע ימים התארחה הצעירה בבית משפחת מצרי. היא סיפרה, שבילתה את חייה במוסדות וכיוון שכל כך רע לה בחיים, החליטה לשים קץ לחייה.

חולה הלב מבאר־שבע אמר, שהוא אכן מצפה בכיליון עיניים לתורם, אך בשום פנים ואופן אינו רוצה להציל את חייו, באמצעות התאבדות בחורה צעירה. יחד עם אשתו לאה שכנע את הצעירה לבטל את כוונת ההתאבדות שלה ובני הזוג מצרי אף הציעו לאמץ אותה כבתם. הצעירה השתכנעה ויתרה על כוונת ההתאבדות.

ביום ג' התארח עובדיה מצרי בבית בתו הנשואה, אסנת פרנקל. סמוך לשעה 4 אחה"צ הגיעה שיחה טלפונית מבית החולים "הדסה" בירושלים ושוב הוזמן חולה הלב לניתוח השתלה. הוא הוסע מיד לבית החולים והפעם, שלא כבפעם הראשונה, סמוך לשעת חצות הוא כבר הוכנס לחדר הניתוחים. (עתי"ם)

עמוס עטיה, "מושתל בלגי": אני מתפלל שלא יפריעו לרופאים כאן במלאכתם הקדושה

מאת דינה רייס, כתבת עתי"ם

מושתל הלב עמוס עטיה (43) שעבר ניתוח השתלת לב בבריסל באפריל 1986, אמר אתמול בבוקר לכתבת עתי"ם: "כולי נרגש. מאז חדשות הבוקר, כולי מרוכז בניתוח שבוצע הלילה בהדסה. אני מאחל למנותח, תוצרת ישראל, החלמה מהירה, אך יותר מכל אני שולח בקשתי וברכתי לרופאים שלא יפלו ברוחם, שלא יפריעו להם במלאכתם הקדושה. אני רק מתפלל שנגיע ליום, שלא ייצאו יותר ישראלים לעבור ניתוח בחו"ל. למרות ההצלחה בניתוח אין כמו ניתוח של ישראלי בישראל בסביבה הקרובה בקרב המשפחה ובארץ".

עטיה אמר, כי הוא פונה למשפחות ולחברה בישראל לגלות מודעות גדולה יותר לתרומת איברים, הנותנים חיים חדשים לאלה, שנגזר עליהם גזר־דין מוות. "יותר מכל, תפילתי שגורמים זרים, לא ירפו את ידי הרופאים, שחייבים להפנות את מרצם ודעתם לניתוח עצמו ואינם יכולים להיות כתובת לכל מיני מתנגדים ופעילים אשר מפעילים לחץ, על הרופאים ומונעים ביצוע ניתוחים כאלה בישראל", אמר.

במשפחתו של עמוס עטיה, תושב רעננה, נשוי לרחל ואב לשלושה ילדים עזב את הארץ ב־31.3.86 בדרכו לניתוח בבריסל. (עתי"ם)

צקלוספורין — ידידו הנאמן של הלב השתול, מונע דחיות של כליות ולב

מאת דינה רייס, כתבת עתי"ם

הישגים מוצלחים במניעת דחייה של אברים מושתלים כמו לב וכליות, נובעים — בין היתר — מחומר בשם צקלוספורין. חומר זה הביא בישראל לעלייה של 10 אחוז בהצלחת ניתוחי השתלות כליה, שבוצעו בבית החולים בילינסון בפתח תקווה.

החומר הביא לעלייה בשרידות השתל ולמניעת דחייה חדה של האיבר בשבוע הראשון לאחר הניתוח.

בשיחה עם כתבת עתי"ם דינה רייס אמר ד"ר דן שמואלי, סגן מנהל המחלקה להשתלות כליה בבית החולים בילינסון בפתח תקווה, כי הודות לשימוש בחומר זה חלה עלייה משמעותית בארבע השנים האחרונות, מאז הוכנס החומר לשימוש בישראל.

הצקלוספורין הוא חומר המופק מפטריה מיוחדת ומיובא לארץ משווייץ. החומר הוא שומני וניתן בשתיית מיץ או חלב ולעיתים בעירוי.

בימים ראשונים שלאחר הניתוח, שיפר החומר באופן משמעותי את הישרדות השתל. הוא מונע תופעות לוואי קשות, כמו זיהומים, וריכוך העצם.

בניתוחי השתלת כלייה, שבוצעו בבית החולים בילינסון בפתח תקווה גילו הרופאים, כי השימוש בחומר זה חוסם סוג מסויים של לימפוציטים אשר אחראים לדחייה. בעקבות השימוש בחומר זה, נעלמו תופעות החום הגבוה והצמרמורות של החולים לאחר הניתוח.

"אחת הבעיות בשימוש בחומר", אומר ד"ר שמואלי, "הוא בעיית המינון הנכון. נתינת החומר במינונים גבוהים מדי, עלולה לפגוע בכליה ולגרום לרעילותה. על כן נבדקת רמת המינון, בהתאם לכמותו בדם".

ד"ר שמואלי ציין עוד, כי בעולם כולו משתמשים בחומר הזה בניתוחי השתלות, ובניתוחי השתלות לב החלו להשתמש בו בעולם כבר בשנת 1980. (עתי"ם)

המשכים

חרדים במאה־שערים

(סוף מעמוד ראשון)

דתית בירושלים". העותרים ביקשו לקיים הפגנה בצומת הרחובות "מאה־שערים" ושבטי ישראל בירושלים, סמוך לישיבת תולדות אהרון.

חשש לשפיכות דמים

באת כח המדינה עוה"ד דורית ביניש אמרה עוד במהלך הדיון כי אם תיערך במקום הפגנה קיימת ודאות לשפיכות דמים ולסכנה לשלום הציבור. עו"ד ביניש הודיעה כי המשטרה מסכימה לתת רשיון להפגנה בצומת המרוחקת כשמונים מטרים מהמקום, המדובר בצומת הרחובות שבטי ישראל — הנביאים.

זכות העותרים להפגין

לטענתה עמדת העותרים תביא לפרובוקציה ולהתנגשות אלימה בין חרדים לבין שוטרים ומפגינים. השופטים גבריאל בך, אליעזר גולדברג ואליהו וינוגרד, ניסו במהלך הדיון המשפטי לפשר בין הצדדים אך בא כח העותרים עו"ד אבי מנטשל עמד על עמדת העותרים וביקש שבג"צ יורה למשטרה לאשר את ההפגנה כמאתי שכונת מאה־שערים. בא כח העותרים גם דחה את הצעת השופטים לערוך הפגנה במקום ביום חול. עוה"ד מנטשל עמד על זכות העותרים להפגין וטען כי תפקידה של המשטרה להגן על המפגינים. הוא אמר עוד כי המפגינים הסכימו שלא לשאת דברים ברמקולים ולערוך הפגנה שקטה ולשאת שלטים בלבד.

השופטים סיירו בצומת

לטענת בא כח העותרים, אם יודעת המשטרה בוודאות כי באחת מהישיבות בשכונת מאה־שערים אוספים אמצעים אלימים, על המשטרה להגיע למקום ולמנוע זאת מבעוד מועד ולא להמתין שייעשה באמצעים אלה שימוש.

השופטים הודיעו שיסיירו בעצמם במקום שבו מבקשים העותרים להפגין ויתנו את החלטתם מאוחר יותר, זאת כדי לאפשר לצדדים להיערך על פי פסיקתם.

יפרשו מהקואליציה

המפלגות הדתיות השותפות בקואליציה העירונית בירושלים, מאיימות לפרוש ביום ראשון, אם לא יפעל ראש העיר טדי קולק להפסיק הקרנות הסרטים בעיר בלילות שבת.

ראשי המחנה החרדי גורסים כי לקולק אחריות אישית כראש העיר ואם לא יפעל לאלתר — עשוי המצב להידרדר. הכוח המוביל בנושא הפרישה מהקואליציה היא סיעת ש"ס, שלה ארבעה חברים. אם יממשו חברי ש"ס את איומם, אין ספק כי הסיעות הדתיות האחרות תאלצנה להיגרר אחרי צעד זה ולנטוש את הקואליציה.

סיעתו של ראש העיר טדי קולק "ירושלים אחת" נהנית מרוב מוחלט של 17 צירים מתוך 31. יחד עם זאת מעונין קולק בהמשך השותפות וזאת בשל המבנה הדמוגראפי של העיר.

פעולה ב"בית שמואל"

בליל שבת תיערך פעולת תרבות ראשונה במרכז החדש של היהדות המתקדמת (והרפורמית) "בית שמואל". במקום ייערך מועדון זמר עם המלחין נחום היימן. פעולה זו מתוכננת זה זמן רב וראשי המוסד לא רוצים לקשור אותה עם הפעילות האחרונה נגד כפייה דתית.

בימים האחרונים מנהלים אנשי ר"ץ מגעים עם מספר בעלי בתי קולנוע במרכז העיר, כדי שיפתחו את האולמות לקהל הרחב בלילות שבת. גורמים בכירים בעירייה ציינו כי החרפת המאבק עלולה להכשיל את הציבור החילוני, שכן הדבר ייאלץ את העירייה לפעול ברוח החוק ולשמור על הסטטוס־קוו.

למנוע מעובדיה יוסף

יוסי שריד (רצ) קרא אתמול ליועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש ולשר הדתות זבולון המר, לדאוג לאלתר ליישום החלטת בג"צ, ולמנוע מהרב עובדיה יוסף את העיסוק במשבר השבת בירושלים.

במברקים לחריש ולהמר מדגיש שריד כי הראשון לציון לשעבר, עוסק בענייני הקואליציה בירושלים, בניגוד להחלטה מפורשת של בג"צ. לפיכך הוא מבזה את בית המשפט הגבוה לצדק. כזכור, אסר בג"צ על יוסף, שהוא גם דיין, להתערב בעניינים מפלגתיים ופוליטיים, רק לפני שלושה חודשים, בעקבות עתירה של צבן ושריד. יוסף בתצהיר לבית המשפט הגבוה לצדק טען כי איננו עוסק בפוליטיקה וכי דן עם שרים שפקדו את ביתו רק בדברי תורה.

מכתבי איום

נחום סולו, מראשי המטה למאבק להגנה על חופש התרבות קיבל אתמול לביתו מכתב איום חתום בידי "דתיים לשמירת השבת".

במכתב נאמר כי חייו וחיי בני משפחתו ושלמותם, צפויים לסכנה אם לא ימלא לאלתר כדת וכדין, את מצוות שמירת השבת.

כותבי המכתב לא שכחו לצרף את מצוות "עשה" הקשורות בשמירת השבת. סולו, שהוא ראש סניף מפ"ם בירושלים עומד להתלונן על המכתב במשטרה ובדעתו לפנות למנהיג אגודת ישראל ח"כ מנחם פורוש בקריאה לגנות את הכותבים.

איראן דוחה את האולטימטום של הליגה הערבית כ"שלום משפיל"

יום מנוחה לספינות הליווי האמריקניות ● הבריטים יגנו על מכלית כוויתית

ניקוסיה. — ראש ממשלת איראן חוסיין מוסאווי האשים אמש את ארה"ב ואת מדינות ערב בכוונה לכפות "שלום משפיל" על איראן, ודחה כל פשרה במלחמה עם עיראק.

היתה זו תגובה ראשונה מטהרן לאולטימטום שניתן לה, ביום שלישי ע"י הליגה הערבית להיענות לקריאת האו"ם להפסקת אש, או לגרום לניתוק יחסים עם כל מדינות ערב.

עיראק בירכה אתמול על האולטימטום וקראה לחרם מוחלט על איראן, כדי לאלץ אותה להסכים לשלום על פי החלטת האו"ם.

הארגון "חיזבאללה" גמל מצדו לארה"ב באולטימטום משלו, לצאת תוך שבוע מאזור המפרץ, או להסתכן בהתנקשויות בחיי מנהיגיה ובחיי המשפחה המלכותית הסעודית.

מזג אוויר קשה

אוניות המלחמה האמריקניות במפרץ עשו אתמול, זה היום השני ברציפות, הפוגה בפעולות הליווי שלהן למכליות הנפט הכווייתיות, מפאת מזג האוויר הקשה באזור.

לא נראתה שיירה אמריקנית חדשה כלשהי במפרץ, מאז עברה השיירה החמישית, שליוותה ארבע מכליות, בלא תקלה את מיצר הורמוז ביום שני שעבר.

החזאים מסרו, כי סופות חול מגבילות עדיין את הראות לפחות משני קילומטרים בדרום המפרץ, ואילו במרכז המפרץ עשוי מזג האוויר להחמיר עוד יותר.

סופות החול אינן מאפשרות לשמונת המסוקים האמריקאים, המצוידים במכשירי סונאר, לאתר מוקשים בנתיב השיירה.

כווית הודיעה, כי היא רושמת מכלית שלה בבריטניה, כדי לזכות בליווי הצי הבריטי.

חברת הנפט הכווייתית, שקודם לכן הכחישה ידיעות בעניין זה, הודיעה כי המכלית "אל־פאוידה" במעמס של 263,000 טון תישא דגל בריטי. דובר החברה אמר, "קיווינו שהדבר יישמר בסוד".

יום קודם לכן הודיעה ממשלת בריטניה כי היא רואה בהנפת הדגל הבריטי על המכלית הכווייתית הליך מסחרי, שאין בו שום סממן פוליטי ואין גם שינוי במדיניותה של בריטניה באזור המפרץ הפרסי.

כידוע מחזיקה בריטניה מספר אניות מלחמה באזור המפרץ הפרסי ושלחה לשם גם כוח של שולות מוקשים. (איי.פי.; ע"צ. ע"ד)

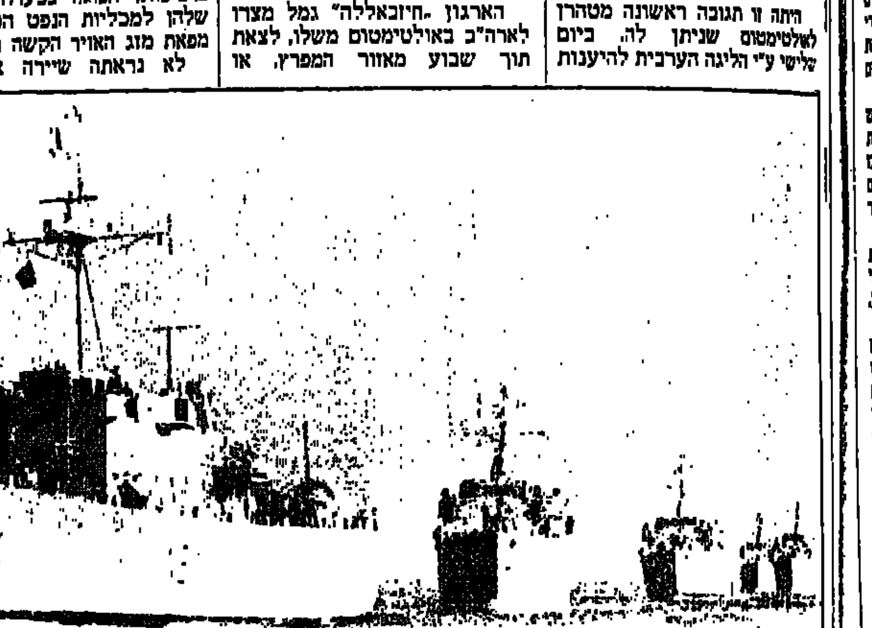

שולות המוקשים של הצי הבריטי עובר במיצר גיברלטר, בדרכו למפרץ הפרסי (צילום: אי.פי.)

תושבי אלבה קוראים לממשלת איטליה להיענות לדרישות האסירים המורדים

פורטו־אזורו. — שישה אסירים חמושים ברובים ותת־מקלעים, איימו אתמול להרוג 22 בני־ערובה. שלטונות האי אלבה קראו לממשלת איטליה להיענות לדרישות האסירים להעמיד לרשותם מסוק, כדי שיוכלו לברוח מן האי.

האסירים, בהנהגת מאריו טוטי, פאשיסט המרצה שני עונשי מאסר־עולם באשמת רצח, תפסו את מושל הכלא ו־21 מאנשי הסגל במרד שפרץ ביום שלישי בבוקר במרפאה של הכלא.

בית הכלא, העומד על צוק בתוך מבצר ספרדי מן המאה ה־17, מוקף שוטרים וכוחות צבאיים — למחצה ובכבישים המובילים אליו נחסמו בידי צנחנים במדי־קרב, חמושים במקלעים.

טוטי, מנהיג המרד, אמר בשיחה טלפונית לסוכנות הידיעות האיטלקית אנס"א כי המרפאה של בית הסוהר בקומה הרביעית בה הם התבצרו ובה הם מחזיקים את בני הערובה מוקשה על ידם. "נוסף על כלי הנשק יש לנו חומרי נפץ. מיקשנו את המקום. השקינו באלכוהול כמה מן הסוהרים שבידינו הם שיכורים, וקשרנו שניים מהם בכניסה למרפאה".

המועצה בעיר־נופש קטנה זו, באי שהתפרסם כמקום גלותו של נפוליאון ב־1814, קראה למנהיגי איטליה להיענות לדרישות האסירים כדי להבטיח את חייהם של בני־הערובה.

ראש העיר, מאוריציו פאפי, אמר, "אין אנו רוצים בקדושים מעונים. אנו רוצים כי בני הערובה יוחזרו חיים למשפחותיהם."

הוא מסר בישיבת מועצת העיר, כי הממשלה ברומא החליטה לנקוט "קו תקיף" כלפי המורדים, ונראה כי הדרישה למסוק תידחה, אולם השלטונות פוסלים לפי־שעה את השימוש בכוח כדי לשים קץ למרד הנמשך כבר יותר מ־30 שעות.

בני־הערובה הם מושל הכלא, קוזימו ג'ורדאנו, 17 סוהרים, שלושה עובדים אחרים ועובדת סוציאלית.

עיתונאים לא הורשו להתקרב לכלא והוטל איפול על המשא והמתן המתנהל טלפונית בין שופט לבין האסירים.

בית הסוהר באי אלבה (צילום: אי.פי.)

חוסיין יבקש נשק במוסקווה

ביירות. — מלך ירדן, חוסיין, יבקר בברית־המועצות לפני סוף 1987 וידון בעסקות נשק בין שתי המדינות — מסרו אמש מקורות ירדנים מהימנים.

מקורות אלה ציינו, כי ביקורו של שר האוצר הירדני חנא עודה בבריה"מ באחרונה לא הוכתר בהצלחה, אם כי לא נכשל.

מטרת הביקור היתה לבדוק אפשרות, שבריה"מ תספק לירדן מטוסים וטילים מתוחכמים.

אנייה בת 2,000 צורפה לצי יוון

אתונה. — אנייה משוחזרת עד לפרטי הפרטים של אנית מלחמה יוונית מן התקופה הקלאסית, לפני אלפיים שנה, מופעלת על ידי 170 משוטים צורפה אתמול רשמית לצי היווני.

האנייה, היא "טרירמה", בנויה כולה עץ ובמעמס של 40 טון, שימשה בתקופה היוונית הקלאסית לניגוח אניות אויב. אורכה 37 מטר והיא תוכננה כולה על ידי שני בריטים, פרופ' בגמלאות של אוניברסיטת קמברידג', ג'ון מוריסון, ומתכנן האניות ג'ון קאוטס.

פרופ' מוריסון קרא לראשונה על "טרירמה" בכתבי אפלטון, הפילוסוף היווני הנודע. הוא וקאוטס עשו שבע שנים בתכנון אניית הקרב העתיקה.

ממשלת יוון בנתה את הספינה בקרבת פיראוס בהוצאה של יותר מ־800 אלף דולר. האניה עשוייה עץ אורן ממדינת אורגון בארה"ב וחוברה יחדיו ב־25,000 מסמרי נחושת, שנעשו ביד ולה מפרשים מפישתן.

הנשק העיקרי של האניה הוא מוט נגיחה עשוי ברונזה בחרטום.

היסטוריונים בתקופה הקלאסית מסרו, כי בקרב סלאמיס, כ־480 לפני הספירה, הביס הצי היווני בן 310 ספינות מסוג ה"טרירמה" צי ענק של 1,207 אניות פרסיות של המלך קסרקסס. (ע"ד)

● עיריית ניו־יורק עומדת להעתיק את הסדרי התנועה שבוצעו ברחוב יפו בירושלים ע"י משרד התחבורה וליישם ברחוב ה־42 במנהטן שבניו־יורק. זאת מסר אתמול לשר חיים קורפו הפרופ' מיכאל הורודניציאנו, המשמש כמפקח על התעבורה בעיר ניו־יורק.

הבריטים לא יסגירו פושע נאצי לבריה"מ

מאת דפנה ורדי,
כתבת "על המשמר" בבריטניה

לונדון. — משרד הפנים הבריטי לא "ייענה" לבקשתה של ברית המועצות להסגיר לידה את אנטאנאס גאייקאס פושע המלחמה הליטאי בן ה־79, המתגורר בסקוטלנד. הנימוק הרשמי הוא, כי אין בין שתי המדינות הסכם הסגרה.

גאייקאס נאשם בפשעי מלחמה בליטא בזמן מלחמת העולם השנייה. בנוסף להוכחות שבידי ממשלת ברית המועצות, הוגשו למשרד הפנים הבריטי גם הוכחות שנאספו על ידי מכון ויזנטל בלוס אנג'לס.

רשת הטלוויזיה הסקוטית שידרה בחודש שעבר סרט דוקומנטרי, ובו ראיונות עם אלה ששרתו באותה יחידה עם גאייקאס. כמה מהם העידו, כי גאייקאס, שאז נקרא גויסירס, השתתף ברצח יהודי ליטא.

צ'יצ'ולינה בשוויץ — כל הכרטיסים נמכרו

מאת יוסף אלפרן, כתב "על המשמר" בשוויץ

ז'נבה. — כל הכרטיסים לשני המופעים של כוכבת סרטי הפורנו וחברת הפרלמנט האיטלקי, אילונה סאטלר, הידועה בכינוי "צ'יצ'ולינה", נמכרו.

צ'יצ'ולינה תופיע ב־30 וב־31 באוגוסט בקברט "לה בל אפוק" ומחירי הכרטיסים נעו בין 150־100 פראנק.

עתה נשארו כרטיסים רק בשוק השחור, ותושב מקומי אף העז לבקש 500 פראנק עבור שני כרטיסים, כותב עיתון מקומי.

כן כותב העיתון, שלאור הצלחתה שוקלת צ'יצ'ולינה לחשוף את חזה גם בציריך ובבאזל, באוקטובר.

200 נאצים ניסו לפרוץ לבית העלמין בוונזידל

אחד הנאצים מובל למעצר, לבוש במדים של אז (צילום: אי.פי.)

וונזידל. — יותר מ־200 נאצים, מהם כאלה שהיו לבושים במדי הרייך השלישי, ניסו אתמול ללא הצלחה לפרוץ את בית העלמין בו נקבר רודולף הס.

המשטרה הדפה את הנאצים באלות ובכלבים ו־67 מהם נעצרו. הנאצים, שהפגינו בשלל מדים שהיו מקובלים בתקופת היטלר, שרו שירי המפלגה ומחו על ההגבלות שמטילה עליהם עיריית וונזידל להתייחד עם מנהיגם הנערץ.

בינתיים אמר פרקליטו של הס, אלפרד זיידל, כי הגופה תוצא ממקום הטמנתה הארעי ותועבר לוונזידל, לאחר שהרוחות יירגעו.

בנו של הס, וולף רידיגר, מאושפז בבית חולים במינכן, כשהוא מתאושש משבץ בו לקה בסוף השבוע. (אי.פי. עתי"ם־רויטר)

נדון למוות ע"י אש"ף וכבר נפצע בהתנקשות

צידון. — מפקד לשעבר של "פתח" בדרום־לבנון, שנידון לפני כמה ימים למוות על ידי ארגונו, נפצע ביום שלישי בלילה בעת נסיון התנקשות בחייו בצידון.

אבו עלי שאהין, מפקד צבאי לשעבר של "פתח" במחנה הפליטים עין חילווה, בקרבת צידון, נפצע קל ושומר ראשו נפצע בצורה קשה יותר, על ידי אנשים חמושים שרדפו אחר מכוניתם זמן־קצר אחר חצות־הלילה, סיפר מקור ב"פתח".

הוא מסר, כי מפקד לשעבר של "פתח" הצליח לתפוס מחסה בבניין ונפגש עם כתבים במשרדו, בתוך מחנה הפליטים עין־חילווה.

שאהין נידון למוות שלא בפניו בשבת שעברה, על ידי בית משפט מיוחד של "פתח" בטוניס, שם נמצא המטה הכללי של אש"ף, מסר מקור פלשתיני.

הוא הואשם, כי ארגן ביום רביעי שעבר את רציחתו של ראסם אל־גול, מפקד "כוח 17", המשמר האישי לשעבר של יאסר ערפאת.

שאהין, בילה 17 שנים מחייו בבתי כלא ישראליים, מסרו כתבים בצידון.

בן 76 לקח את אביו לביקור ראשון בלונדון

לונדון. — הגבר הקשיש ביותר בבריטניה, ג'ון אוואנס בן ה־110, תושב ויילס, הגשים אתמול שאיפה רבת־שנים, כאשר ביקר לראשונה בלונדון.

אוואנס, שעבד 60 שנה ככורה פחם, נסע 250 ק"מ ברכבת מן העיירה פורסט־פארק, ליד סוואנסי, כשהוא לובש את חליפתו הטובה ביותר, חובש כובע פנמה, ועונד שושנה אדומה בדש מעילו.

הוא הגיע בלוויית בנו בן ה־76, האמור.

הוא סיפר לעיתונאים, כי נסיעתו הראשונה ברכבת היתה ב־1891, בטיול לעיר בריסטול. לדבריו "כמעט נסעתי ללונדון בראשית המאה."

(ע"ד)

חלק מהכסף שנשדד בלונדון נמצא בארץ

מאת דפנה ורדי, כתבתנו בבריטניה

לונדון. — חלק מהכסף שנגנב בשוד הכספות הגדול בלונדון לפני למעלה מחודש נמצא בישראל — כך עולה מעדותו של החוקר בפרשה.

הוא אמר, כי סכום של 63,000 דולר, היה בחשבון בנק בארץ, והועבר ממנו בימים האחרונים. החוקר לא ציין על שם מי היה חשבון הבנק. אך אמר כי לשלושה אנשים היתה גישה לחשבון.

נושא זה עלה בעת שמיעת בקשתו של אליהו אפרתי, המואשם בהחזקת רכוש גנוב, לשנות את התנאים על פיהם שוחרר בערבות. אפרתי ביקש להחזיר לו את דרכונו, כדי שיוכל לחזור לישראל עד פתיחת המשפט. הוא הציע להוסיף לסכום הערבות שהופקד בידי עורך דינו עוד 20,000 אלף לירות שטרלינג.

למרות המלצתה של המשטרה, והסכמתו של התובע, החליט השופט שלא להסתפק בסכום הערבות המוצע, וקבע כי יתיר לאפרתי לחזור לארץ רק אם יפקיד סכום של 75,000 לירות סטרלינג בידי פרקליטו האנגלי.

פרקליטו הישראלי של אפרתי, שי פינס, אמר לאחר המשפט כי שולחו הופתע מצו בית המשפט להפקיד סכום כזה. הוא ציין שאפרתי לא בטוח שיצליח להשיג את הסכום אבל הוא מקווה שבקרוב יוכל לחזור לארץ לראות את משפחתו ולטפל בעסקיו.

על היום
27.8.87

תנו ליבכם לליבו

יש היום הרבה יותר גיבוי ציבורי להשתלות לב, הן מבחינת מציאת תורמים והן מבחינת הרבנות. חוץ מזה התרופות למניעת דחייה טובות יותר ולכן סיכויי ההצלחה גדולים בהרבה, - אומר פרופ' מוריס לב, משתיל הלבבות הראשון בישראל.

מאת רונית מורגנשטרן

ביום שלישי בערב כבר ידע עובדיה מצרי שהוא הולך לקראת הניתוח שיכריע את חייו לכאן או לכאן. שלוש פעמים במשך השנה האחרונה הוכן מצרי לניתוח השתלת לב, והניתוח נמנע לבסוף בגלל התנגדות משפחתו של התורם.

עובדיה מצרי, בן 50, מבאר־שבע, סובל זה שנים רבות ממחלת לב קשה. והסיכוי היחיד להחלמתו, בעצם להצלת חייו, היה ניתוח השתלת לב. התורם, שכל הידוע עליו הוא שהוא איש צעיר שהיה מאושפז כחולה בבית־החולים הדסה, נתן עוד לפני מותו את הסכמתו לתרום את ליבו להשתלה. משפחת הצעיר ביקשה שזהותו לא תפורסם לעולם.

הרב נקרא לשכנע

עם היוודע דבר התרומה, נוצר קשר מיידי עם מצרי, ובמקביל הוכנו האישורים המתאימים ממשרד הבריאות ורב בית־החולים נקרא כדי לשכנע את המשפחה, שאין שום בעייה הלכתית בניתוח השתלת לב. הרבנות הראשית נתנה בזמנו את אישורה, כידוע, להשתלות לב וכיליה. אבל, בית־החולים הדסה ירושלים משרת אוכלוסיה חרדית קיצונית גדולה, וחלק גדול מהכנסותיו מגיע מאותה אוכלוסיה, המתנגדת בדרך כלל לניתוחי השתלה ואף איימה להטיל חרם על בית־החולים אם יבצע ניתוחים כאלה. בניתוח ההשתלה שלשום נטל על עצמו בית־החולים הדסה סיכון לגבי קשריו עם האוכלוסיה החרדית.

בדיוק בחצות, יום ג', הוחל בביצוע ההשתלה. הניתוח ארך חמש שעות ובסיומו הביעו המנתחים את שביעות רצונם ומצבו של המנותח הוערך כיציב, אך טרם יצא מכלל סכנה. הצוות שנכח בניתוח ההשתלה, כעשרים רופאים, בראשות פרופ' יוסף בורמן, מנהלת מחלקת ניתוחי לב בבית־החולים, וד"ר דב שמעון, השתלם במשך שנה שלמה באנגליה, אצל פרופ' יעקב מגדי אגב, ממוצא מצרי שהוא אחד מגדולי מנתחי הלב בעולם.

הערב, כ־36 שעות לאחר הניתוח, יחל השלב הקריטי, שלאחריו ייוודע אם יצא המנותח מכלל סכנה. כדי להגדיר את ניתוח ההשתלה כמוצלח יש להמתין מספר שבועות, שלאחריהם משוחרר המנותח מבית־החולים לביתו.

יש יותר גיבוי

לפני 19 שנה, ב־1968, בוצע בפעם הראשונה בישראל ניתוח השתלת לב, בידי פרופ' מוריס לוי, מבית־החולים בילינסון. ב־1979 ביצע פרופ' לוי השתלת לב נוספת. בשני המקרים נפטרו החולים שבועיים לאחר הניתוח. מאז ועד שלשום לא בוצעו השתלות לב בישראל.

האם התנאים לביצוע ניתוח השתלת לב בישראל שונים היום מאלה שהיו לפני עשר ועשרים שנה?

קודם כל, יש היום גיבוי הרבה יותר גדול של הציבור, הן מבחינת מציאת תורמים והן מצד הרבנות, אומר פרופ' מוריס לוי. חוץ מזה, התרופות למניעת דחיית השתל הרבה יותר יעילות היום מאלה שהיו אז. לפני כחמש שנים הוכנסה לשימוש התרופה החדשה למניעת דחיית שתלים, "ציקלוספורין", שהביאה לפריצת דרך בכל הקשור להשתלות בכלל והשתלות לב בפרט.

לדברי פרופ' לוי, ניתוח השתלת לב, האורך כחמש שעות, הוא ניתוח רציני, אם כי אינו מסובך לעומת השתלת כבד, האורכת כ־14 שעות. לדעתו, טוב שרק בית־חולים אחד יעסוק בהשתלות לב, מכיוון שהארץ קטנה וניתוח הוא די נדיר. רופאי הדסה יצברו נסיון ויהפכו את המקום למרכז מומחה לעניין. למרות זאת, הוא מבטיח שאם תיווצר ההזדמנות ויהיה לו חולה מתאים להשתלה ותורם מתאים, יבקש את אישור משרד הבריאות ויבצע גם הוא ניתוחי השתלת לב.

משרד הבריאות מעודד הקמת מרכזים רפואיים שיתמחו כל אחד בתחום מסוים,

פרופ' לוי: אשתול אם תהיה הזדמנות

נמסר מהמשרד. בכוונתו להפוך את בית־החולים הדסה ירושלים למרכז להשתלות לב, כפי שבילינסון הפך למרכז השתלות כיליה ורמב"ם מתמחה בהשתלות כבד. שרת הבריאות שושנה ארבלי־אלמוזלינו קראה בהזדמנות זו לבתי־החולים בארץ להגביר את שיתוף הפעולה ביניהם, ולרופאים להתחיל לפרגן זה לזה, כדי להגביר את הקצב והיעילות של ניתוחי ההשתלה בארץ. במצב היום, נמסר ממשרד הבריאות, אין תקשורת טובה ופירגון בין בתי־החולים ויכול לקרות שבגלל חוסר שיתוף־פעולה, אם יימצא תורם מתאים בנהריה, בית החולים בירושלים לא ידע על כך. בימים הקרובים עומד להגיש מסקנות לשרת הבריאות צוות לעניין תרומות להשתלות בישראל, בראשות ד"ר שפירא, מנהל מרכז להשתלות כליה בביילינסון.

השבת האמון

בשנה האחרונה העניק משרד הבריאות אישורים לחולי לב שנזקקו לניתוחי לב בחו"ל, בעיקר בבלגיה. שניים נפטרו בפני שעלו על המטוס. ארבעה נפטרו על שולחן הניתוחים, ביניהם סא"ל אריק רונן. ורק שניים מנותחים עברו את הניתוח בהצלחה וחזרו לישראל. עלות ניתוח השתלה בחו"ל מגיעה ל־כ־50 אלף דולר. אנשי המימסד הרפואי בארץ מקווים שהצלחת ההשתלה שבוצעה שלשום תביא לפריצת דרך בנושא השתלות לב בארץ, להשבת אמון הציבור לרפואה בארץ. בכל מקרה, אומרים במשרד הבריאות, ניתוח ההשתלה שבוצע לעובדיה מצרי פותח עידן חדש ברפואה הישראלית, של ניתוחי השתלות לב שיבוצעו בצורה מסודרת בבית־החולים הדסה בירושלים. כשהתנאי היחיד לביצוע יהיה מציאת תורם, שיהיה מתאים וגם מוכן לתרום.

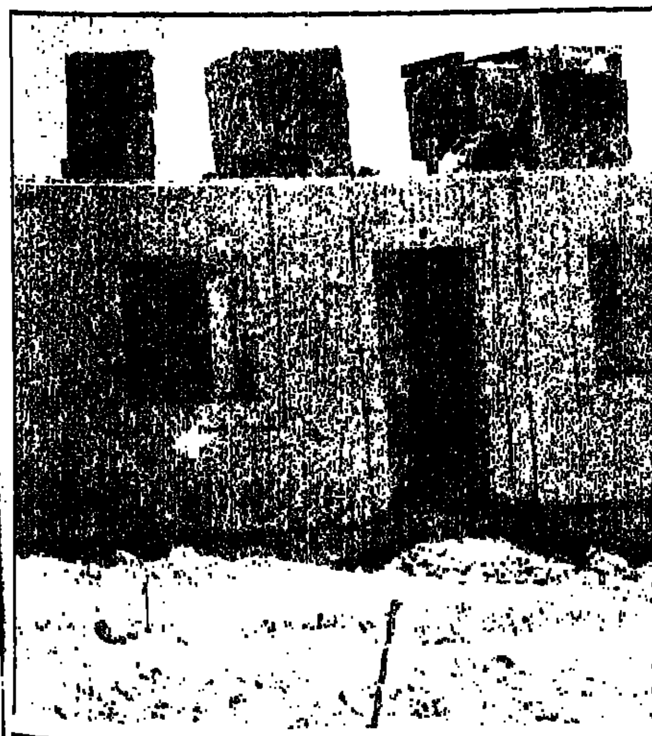

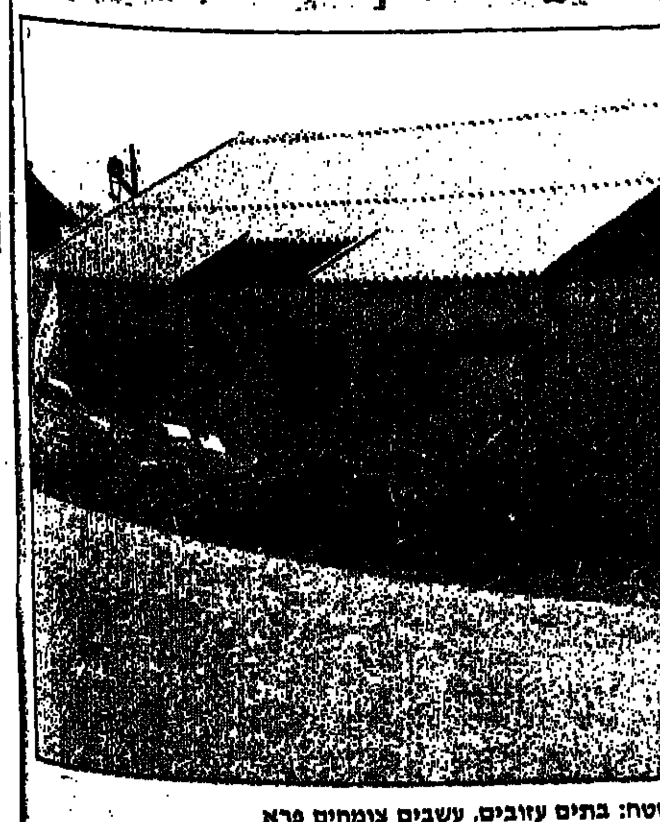
תעדות בשטח: בתים עזובים, עשבים צומחים פרא

התנחלות השממה

בהר־ברכה אין איש. הבתים עזובים. עוד חמש התנחלויות במצב קשה: יש שטח — אין מתנחלים ■ ושמיר מודיע ל"גוש אמונים" כי לא יתמוך במבצע התנחלות חדש

מאת פנחס ענברי

תינוק חדש נולד למשפחת המתנחלים ב"יהודה ושומרון" — אבל ספק גדול אם הילד הזה, לכשיגדל ויגיע לפירקו, ירבה שלום־בית במשפחתו. ביום שלישי בערב נועד ראש הממשלה, יצחק שמיר, עם כמאה מחברי מרכז מפלגתו במתנחלים בשטחים, והם הודיעו לסניף במסגרת הגוף חדש, שעדיין אין לו שם. אבל הוא מאגד בתוכו את פעילי המתנחלים בחירות. ויפעל מעתה בשטחים במסגרת מפלגתית. קשה שלא לראות בכך אתגר שמועמד הליכוד לגוש־אמונים. ה"גוש" איננו מפלגתי באופן מוצהר, אבל לא נסתר מעיני חירות, כי נטיות ליבו הן בבירור לכיוון התחייה וימינה ממנה. חברים מרכזיים בגוש אמונים, מנותני הטון, הם חברים בתחייה, ותופשים בתוכה מקומות מרכזיים. בבחירות הקודמות המליץ הרב לווינגר, ממנהיגי גוש־אמונים, להצביע עבור התחייה, אם כי לא ידוע אם הוא חבר בה.

מול גוש־אמונים עמדה מועצת יש"ע, אשר בעיקר הודות לעומד בראשה, עתניאל שנלר, נטתה אל הליכוד, ולא שיתפה פעולה עם גוש־אמונים בייזום פעולות ראווה התנחלותיות, כמו ביריחו ובקבר יוסף בשכם. מועצת יש"ע לא טייעה לגוש־אמונים להקשות על הליכוד בממשלת האחדות הלאומית, כדי להעמידו במבחן אמינות אידיאולוגי, ובכך להביא לידי פירוק הממשלה ולצרף את הליכוד אל מתנגדי הקפאת ההתנחלויות בשטחים, ומכאן, לעכב את התהליך המדיני.

תומכים בתחייה, מצייתים לליכוד

אבל התברר כי חייו של עתניאל שנלר במועצת יש"ע לא היו קלים. שיתוף הפעולה של מועצת יש"ע עם הליכוד והתייצבותה נגד היוזמות הפוליטיות של גוש־אמונים לא היו עניין של קונצפציה אידיאולוגית, אלא עניין של נוחות פוליטית: כדי להצליח בתפקידה, כמי שמסייעת בפועל להתנחלויות בחיי היומיום שלהן, כמו בגיוס תקציבים, היתה המועצה חייבת לציית לליכוד, ששריו מחזיקים בתיקים החשובים למתנחלים, כמו שיכון ומסחר־ותעשיה. בעניין זה האינטרסים של גוש־אמונים, שהוא נושא המסר האידיאולוגי, עלו בקנה אחד עם התחייה ולא עם הליכוד. השותף בממשלה אחת עם מפלגת העבודה.

אבל, כאשר בודקים אחד לאחר את חברי מועצת יש"ע, הרי גם בתוכם ניתן למצוא שיעור גדול של תומכים בתחייה, כמו אחד הקולניים שבהם, נציג קריית־ארבע אלייקים העצני. הללו לא הקלו על עתניאל שנלר, ובגללם נאמנותה של מועצת יש"ע לליכוד בשעת מבחן ממשית עמדה תמיד בסימן־שאלה גדול.

ולא זו בלבד. היחסים בין עתניאל שנלר לבין חבריו המתנחלים, תומכי התחייה, החריפו באחרונה ביותר, לאחר שהתברר, לתדהמתם, כי שמו של שנלר מופיע ברשימת עדי התביעה שיעידו נגד המתנחלים שהפריעו לכינוס "שלום־עכשיו" בחברון. לראשונה דיברו בקול רם על הרחתו של שנלר, ועל־פי יחסי הכוחות במועצת יש"ע הדבר אפשרי, אם כי איננו אקטואלי, מכיוון שברור למועצת יש"ע שהדחתו של שנלר

(המשך בעמוד 8)

ראש דסק לענייני היום: לוי מורב
עורכת אחראית של עמודי הפנים: עמית אנטר

על הפרק

מצאת העיתונים עד צאת הנשמה

שוק הדירות של תל־אביב נע, אחוז הסטריה בין עיתוני יום השישי לטלפון הקרוב ביותר ■ לעידיה עדיין אין בשורה, שלא לדבר על גג

מאת ירון זליג

המון שוכרי הדירות בת"א ימשיך הקיץ להתרוצץ בין מחירים עולים לבין היצע קטן והולך של חורים ושקים, בשלוש־מאות דולר פלוס מינוס.

לעיריית ת"א, שמשקיפה על הסחרור הזה של ביקוש והיצע, יש בשלב זה בשורה בערבון מוגבל בלבד. "ראש העיר", אומר דובר העירייה בני כהן, "בודק את האפשרות לסייע בבנייה להשכרה בת"א או לחילופין פתרונות כביוונים חמים. רעיון שהוא בשלב העוברי, שעדיין לא התגבש."

סיפור של כמה פגישות עבודה, שלא מבטיחות שהעניין ייצא לפועל. מה שבטוח הוא, שגם אם תיוולד תוכנית כזו היא לא תעשה לשוכרים את החיים קלים שהום למחר.

אז בינתיים ממשיכים לנדוד בימי שישי מתא טלפון אחד לאחר עם עיתונים ביד והסטריה שגדלה, ככל שהזמן מתקצר והאיקסים על טור המודעות מתרבים. טקטיקות של "מתי אפשר להתחיל להתקשר" ו"איך מגיעים מכאן במהירות שיא לדירה המדוברת". כדי לעמוד רק עם עוד עשרה אחרים בתור. עסקים שנחתכים לפני שהספקת לראות את כל הדירה.

חגורות שניה ושלישית

העירייה, שלא מחזיקה לדברי בני כהן סטטיסטיקות מלאות על העניין, אומרת שזה המחיר שצריך לשלם, מי שמתעקש לגור בדיוק איפה שהעניינים קורים. "בשכונות, בחגורה השניה והשלישית," אומר כהן, "ניתן בהחלט להשיג דירות סבירות, במחירים סבירים."

מה שעושה את העתיד למושך הרבה פחות, היא העובדה, שאין כל סיכוי שערך הקרקעות במרכז העיר יגלה נטייה למשוך כלפי מטה. לחשבון הזה צריך להוסיף את התחושה, שהבנייה המתוכננת בעיר הזו לא מיועדת לשלבים הגבוהים, בסולם העשירונים המקומי כדי להבין, ששוק הדירות יוסיף לנוע ברחובות בימי שישי, מצאת העיתונים ועד לצאת הנשמה.

תנו לי גג

טיח מתקלף ב־400 דולר

מאת עמירם כהן

דינה, בת של מכרים תושבי עפולה, השתחררה מצה"ל באפריל וזכתה לקבל עבודה כמזכירה בחברה לסחר חוץ בת"א. מאז, מלבד שישי ושבת היא עושה את דרכה יום יום, עפולה־ת"א־עפולה. קמה בחמש־וחצי בבוקר כדי להספיק לפתוח את המשרד וחוזרת הביתה, "נופלת מהרגליים", בשבע־שמונה בערב, "תלוי בפקקים".

"אפילו דירת חדר בקומה ראשונה לא הצלחתי להשיג עד היום. בשמונה בבוקר ביום שישי, כשאני מטלפנת למודעות שמתפרסמות בלוחות, הכל כבר 'לא אקטואלי' או שמבקשים 250־300 דולר לדירת חדר עם הול קטן, מטבחון ושירותים. באזור רועש כמו בן־יהודה — ירמיהו."

חברה שלה, היא מספרת, הצליחה למצוא חדר הודות לכך שבארבע בבוקר ביום שישי, בעת שמדפיסים בעיתוני הערב את "הלוחות", ביקרה במערכת "מעריב" והוציאה את "הלוח" ממש ממכבש הדפוס, וכששיחצי כבר צילצלה למפרסמים.

"הבעיה שלי", היא אומרת, "שאני מתעקשת לגור לבד, בלי שותפה. 'שיגעון' שני: אני לא מוכנה לשלם יותר ממאתיים דולר עבור דירת חדר. סכום זה, עם הארנונה ועם מס הוועד וכל מיני הוצאות נלוות, מהווה גם כך כמעט שני־שלישים, מהנטו שלי כעובדת מתחילה."

אילו היתה דינה מעפולה מוכנה לקבל שותפה, אז "אין בעיה". ב־350־400 דולר לחודש (!) אפשר למצוא דירת שני חדרים קטנים עם טיח מתקלף, אינסטלציה רקובה ודולפת וחלונות חסרי סורגים בקומה א', באותם בתים ישנים וחסרי מעליות ב"לב תל־אביב" או באזור "היוקרתי" של דיזנגוף־פרוג־בן־יהודה ואפילו "ליד הבימה". אזורים שהם פסגת חלומה של נערה מעפולה.

ביטול "הדולר המוקפא"

האמנם עד כדי כך? — אמנם כן, עונה הרצל פטל ממשרד תיווך "פטל", משרד גדול לנכסי דלא ניידי ברחוב פנקס. משום שעל שכר דירה אין פיקוח. אומר פטל. המנסה לשכנע לקוח כי פנטהאוז לוקסוס ארבעה חדרים, ריהוט קומפלט, ברחוב גורדון ב־1500 דולר לחודש זו מציאה שאסור להחמיץ.

הסכומים מרקיעים שחקים, הסחורה — אוי לעיניים: צינורות רקובים, חדרים צרים ■ זרם הצעירים לעיר גובר והולך, ולדינה, מזכירה צעירה, אין ברירה אלא ליסוע מעפולה לת"א — ובחזרה

במשך השנה האחרונה, אומר פטל, עלו מחירי הדירות להשכרה בכ־40 אחוז והיום הם בשיא כזה, שממנו צפויה רק ירידה. והוא צופה שכבר בחורף זה יירדו מחירי הדירות להשכרה באחוזים רבים. לעלייה הדראסטית מספר סיבות: מחירי השכרת דירות בשכר חודשי צמודים למחירי הקנייה של דירות יד ראשונה ושנייה. ואלה עלו בשיעור ניכר בשנה האחרונה.

ביטול "הדולר המוקפא" לשכר דירה יצר האצה נוספת במחירי ההשכרה (השקליים). אך לא רק המחירים עלו. גם ב־220 דולר לחודש מתקשה משרד פטל לספק דירות של חדר מרוהט (חדר, הול קטן, מטבח, אמבטיה ולפעמים מרפסת קטנה) עם טלפון. "אין כמעט להשיג בכל גוש דן דירות של עד 2.5 חדרים. ואלו בדיוק הדירות שיש להן ביקוש הכי גדול".

לדעתו של המתווך, 26 שנה בענף, הסיבה העיקרית למחסור הזה הוא ביטולן של קניות מתוכננות של דירות, שהורים נוהגים לקנות לבניהם הנישאים או העוזבים את הבית. כתוצאה מהעלייה הדרמאטית במחירי הדירות דחו הורים רבים את קניית הדירה ופנו כתחליף לשוק ההשכרה — והלחץ על השוק גבר.

זרימה מערי השדה

סיבות נוספות ללחץ: זרימה גוברת של צעירים מערי השדה, הבאים לעבוד או ללמוד באזור תל־אביב: זרימת משפחות — שתמיד התקיימה, אך התחזקה בשנים האחרונות — מעיירות הפיתוח ומערי השדה לגוש דן ובעיקר לערי הלוויין: חולון, בת־ים, פתח־תקוה, רעננה.

המתווך פטל מציע לשוכר הקטן לוותר על הצפון היקר והיוקרתי ועל "לב ת"א" המתחדש וללכת לדרום, שם המחירים הם לפעמים מחצית מהמחירים בצפון, או לשכונות כגון רמת־עמידר ופרדס־כץ.

"בנחלת בנימין, עשר דקות מהבימה, יש לי דירות של שני חדרים וטלפון (וריהוט) ב־180־200 דולר. עבור דירות דומות בצפון יבקשו ממך 350 דולר ויותר. אמנם הבתים ישנים והסביבה מסחרית, אבל האזור כולו אינו רועש במיוחד ובערב שקט שם בהרבה מאשר באזור דיזנגוף־בן־יהודה".

"מציאות" תמצא גם בסביבת התחנה המרכזית (שדרות הרציון). למי שמוכן להסתכן ולגור באזור הזה: 200 דולר לשני

(המשך בעמוד 8)

ה"בום" הבלתי מוסבר

עד היום מתקשים מתווכי הדירות להסביר את הכפלת שכר־הדירה תוך כמה חודשים. נימוק נפוץ אף כי חלקי: הפשרת הדולר מההקפאה

מאת אודי נחשון

הנתון האחרון שהגיע מהלשכה המרכזית לסטאטיסטיקה: מחירי הדירות עלו במחצית הראשונה של 87 בכ־16 אחוז נומינלית, לעומת עלייה של 8.6 אחוזים במדד המחירים לצרכן באותה תקופה. בחישוב דולרי מדובר בעלייה של כ־5.3 אחוזים.

מי שקרא את מדורי הנדל"ן בעיתונים בחצי השנה האחרונה, הרים גבה עם קריאת הנתון הזה. נדמה היה שעליית מחירי הדירות היתה תלולה הרבה יותר. אבל ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה יש תשובה גם לתמיהה הזו. הנתון של עלייה בשיעור כ־16 אחוז במחירים הוא ממוצע משוקלל של דירות בנות 1 — 5 חדרים בכל אזורי הארץ. בתל־אביב, למשל, עלו מחירי הדירות בכ־30 אחוז בממוצע. עלייה בשיעור דומה היתה גם בדרום הארץ, אבל עליות מתונות יותר, של כ־12 אחוז, בירושלים, בחיפה בגוש דן ובשרון — מיתנו את התמונה הכוללת. מדורי הנדל"ן בעיתונים נעים בדרך כלל בין שיכון ל' לרמת־אביב ג', ולכן נוצרה תדמית לא אמינה לנתוני הלשכה המרכזית לסטאטיסטיקה.

שוק הדירות התעורר השנה לאחר שפל עמוק, שפקד אותו בשנה שעברה. מומחים בענף הבנייה אומרים, כי יש בו מחזוריות של כ־5 שנים, שבהן הוא עובר משפל לשיא וחוזר חלילה. אותם מומחים מעריכים, כי שוק הדירות עדיין לא הגיע לשיאו. מדובר בדירות חדשות, דירות מיד שנייה ודירות להשכרה. האחרונות מהוות סיפור בפני עצמו. בינתיים מחירי הדירות החדשות ממשיכים לעלות וצופים כי לאחר פדיון המניות הבנקאיות, בסוף אוקטובר, עשויה להיות קפיצה נוספת במחירים. יש כיום גידול מתון בהיקף הבנייה למגורים והיצע מצומצם למדי של דירות מיד שנייה. ולכן, התנהגות מחירי הדירות לאחר אוקטובר תלויה בעיקר בכמות הכספים שיופנו לצריכה. הצפה של מאות מיליוני דולרים תפגוש שוק דירות מצומצם למדי. והתוצאה תהיה התייקרות נוספת של הדירות.

בום בלתי־מוסבר

בשוק הדירות להשכרה התרחש לפני מספר חודשים "בום" בלתי־מוסבר, שהביא במקרים רבים לעלייה תלולה בשכר הדירה, עד כדי הכפלתו. עד היום מתקשים מתווכי דירות להסביר את התופעה הזו. אחד ההסברים הנפוצים הוא ייחוס הקפיצה במחירים להפשרת ההקפאה מהדולר, במאי 87', עם הפעלת התוכנית הכלכלית תוקפא הדולר לחוזי השכירות הבלתי־מוגנת בשער של 1.23 ש"ח לדולר. כבר אז נוצר פער של כ־22 אחוז בין שער הדולר לשכ"ד ובין השער היציג של הדולר, שהיה 1.5 ש"ח. על שכר הדירה הבלתי־מוגן לא היה כל פיקוח ולכן כל חוזה חדש, שנחתם לאחר יולי 85', נקבע על־פי מחירי השוק. מצב זה יצר פער גדל והולך בין שכר הדירה של דירות שהושכרו לפני יולי 85' לבין שכר הדירה שנקבע בחוזים שנחתמו לאחר המועד הזה. הפער הזה גדל עוד יותר לאחר הפיחות, בשיעור 10 אחוזים, שבוצע בתחילת 1987. בעקבות לחץ של משרד השיכון, הוסרה ההקפאה במאי 87' ושכר הדירה המוקפא עלה בבת אחת בכ־30

(המשך בעמוד 8)

ביקוש דירות

• בשכירות בית/דירה 4־2 בהרצליה־פתח תקוה 08־458050 14532530א
• להחלפה מיידית דירת 4 חדרים חדשה בגבעתיים בדירת גג משופצת (3־2 1/2 חדרים) 03־251626 15355730א
• זוג מחפש דירה בת"א וסביבתה עסק 03־663165/7 03־861003 18241930א
• באזור ת"א מחפשת חדר + טלפון שותף/ה או שניים 254227 בשעות הבוקר 9340746 בשעות הערב ללאה 18244330א
• ללא תיווך, מחפש לשכור בית/דירה ברמת־השרון 03־475533 20165930א
• בשכירות דירה בתל־אביב 2־1/2 • מעוניינת לשכור ברמת־השרון 3 / 1 1/2 כשותפה + טלפון 03־471735 20120806ח
• מעוניינים לקנות דירה 3־3 1/2 בכפר־סבא רעננה 03־736149 בערב 16473910א

העיתונים. אפשר לראות את התוצאה

בין צפון לדרום

מחירי הדירות להשכרה באזורים שונים של גוש דן

	ת"א מרכז	ת"א צפון	ת"א דרום יפו	בת־ים	חולון	פרדס־כץ	פתח־תקוה	רמת־גן וגבעתיים
1	200	220	100־80	120	150	100	120	160
2	350	375	200	180	250	200־180	180	300־275
3	450־400	450	300	250	300	260	300	350
4	500	550	400	300	350	320	350	400

מסודרת עד ינואר

מאה איש המתינו והתבקשו להשיב על שאלות חקרניות. הם לא ביקשו להתקבל לשב"כ ■ החיפוש, התור, המבוכה וההשפלה — בדרך לדירה במרכז העיר

מאת רונית מורגנשטרן

אורית כרמוש, בת 21, סטודנטית באוניברסיטת תל־אביב, נודדת כבר כמה חודשים מדירה לדירה באיזור תל־אביב. את הכתובות היא מקבלת מחברים וממכרים של ההורים, שנוסעים לחו"ל ומשכירים לה את הדירה לתקופות מוגבלות. מה יהיה לאחר ש"הטובות" ייגמרו? היא פוחדת לחשוב. עוד זכורה לה תקופת החיפושים.

אורית: "הייתי חצי שנה בחו"ל. כשחזרתי הייתי המומה מההיצע העלוב של הדירות, ומעליית המחירים. שעלו בכ־70 דולר לחדר. כלומר, המחירים הוכפלו במשך התקופה ששהיתי בחו"ל. היום רוצים עבור חדר עם מרפסת בין 140 ל־180 דולר. השכר לדירת החדר בה גרתי ליד רחוב בזל בתל־אביב קפץ מ־150 ל־200 דולר. התחושה של מחפשי הדירות — ובדרך כלל מדובר בצעירים כמוני — היא נוראה. בעלי הדירות כיום יכולים לדרוש כל מחיר שעולה על דעתם, ואם זה לא נראה לך, יש אחרים בתור. ואתה מרגיש ממש חסר אונים.

"חוץ מזה, הראיונות אצל בעלי הדירות וכאלה שמחפשים שותפים בדירה יכולים להיות מתישים ומגעילים. הייתי בראיונות כשבתור חיכו 100 איש בערך, והראיונות היו מעייפים וחקרניים כאילו מקבלים אותך לשב"כ מינימום. למזלי אני מסתדרת כבר כמה חודשים עם דירות שהשכירו לי מכרים שנסעו לתקופות קצרות. זה לא נוח לעבור דירה כל חודשיים. אבל לפחות אני מסודרת עד ינואר. יש לי חברה שגם היא חזרה מחו"ל וכבר כמה שבועות היא מחפשת דירה ללא הצלחה. בכל יום שלישי בבוקר היא רצה לתחנה המרכזית כדי לקנות את העיתון הראשון שמגיע ולהתחיל בחיפושים. גם היא נקלעה לראיונות מביכים. מקרה אחר היה ממש משפיל, כי יום לאחר שהתפשרה על מחיר והסכימה להיכנס כשותפה לדירה, הודיעו לה שהדירה הובטחה בעצם לאחרת. כנראה האחרת הציעה מחיר גבוה יותר. על דירות ריקות אין מה לדבר היום. במקרה הטוב מדובר על חלוקת דירה עם עוד שותף ובדרך כלל זה עם שניים־שלושה שותפים. אבל, למרות אי הנוחיות, אפשר לפחות להחזיק מעמד עם המחיר..."

אגודת הסטודנטים באוניברסיטת תל־אביב מודעת למצוקת הדירות באזור תל־אביב, הנמשכת כבר למעלה משנה ועוברת גם לאזורים אחרים בגוש דן, כמו רמת־גן, גבעתיים, חולון, בת־ים. הם הקימו מרכז דיור לסטודנט, מד"ס, שהוא מעין משרד תיווך ללא תשלום, המיועד לסטודנטים מאוניברסיטת תל־אביב בלבד. "אין לנו מבחר גדול בגלל המצוקה הכללית", אומר צביקה קינר, יו"ר אגודת הסטודנטים. "אבל גם זה משהו. חוץ מזה אנחנו מחלקים לסטודנטים בחינם חוזים סטנדרטיים לדירות. גם כדי שלא יעבדו עליהם וגם כדי שלא יצטרכו לשלם כסף עבור הטפסים."

צביקה קינר עצמו התייסר בחיפושים אחר מקום מגורים במשך ארבעה חודשים. לדעתו, האוניברסיטה היתה צריכה להגדיל את מספר המעונות. למרות פניות האגודה אל הנהלת האוניברסיטה, כדי לעורר אותה בנושא מצוקת הדיור של הסטודנטים, לא נעשה דבר. לדבריו, "גם אם יתחילו לבנות עכשיו, הרי שפתרון לטווח הקרוב אין בינתיים". אומר קינר. "פנינו גם לעיריית תל־אביב שתעזור בפתרון למצוקה ולא נענינו. לדעתי, העירייה צריכה לעודד את בעלי הדירות להשכיר אותן לצעירים. אפשר להעניק למשכירים פטורים ממסים עירוניים וכדומה. אם ראש העיר רוצה שצעירים יבואו לתל־אביב, הוא צריך לעזור להם ולא להעמיד לפניהם מכשולים. היום שוק הדירות הוא חופשי. פרוע לגמרי. המחירים משתוללים ואף אחד לא שם להם רסן. במקביל, ההיצע הולך ויורד ועל־פי החוק הידוע — ככל שתימשך המצוקה בהיצע תימשך השתוללות המחירים."

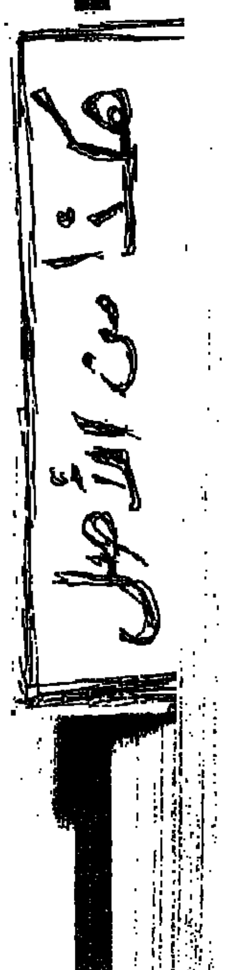

התנחלות השממה

(המשך מעמוד 6)

אחוז. מתווכי הדירות טוענים, כי עלייה זו פגשה שוק מצומצם של דירות להשכרה, והדבר גרם להתנפלות של מחפשי דירות על כל דירה שהוצעה בשוק, כאשר בעלי הדירות חוגגים ונוקבים בשכר דירה כראות עיניהם.

רגיעה בדירות יד שנייה

את התוצאה ניתן היה לראות גם בלוחות העיתונים של סוף השבוע האחרון: עבור דירות לא מרוהטות בנות 2.5־2 חדרים בצפון תל־אביב מבקשים 350 עד 450 דולר לחודש, לעומת 220־275 דולר לפני כחצי שנה. במגדלי דיזנגוף אפשר לשכור דירת שני חדרים במחיר „מציאה" — 500 דולר לחודש.

6 חדרים ברחוב גורדון + חניה עולים 1000 דולר לחודש ו־5 חדרים ברחוב פנקס — רק 1,200 דולר לחודש. שוכרי דירות שהחלו לנדוד לרמת־גן, גבעתיים או חולון נתקלו בעליות מחירים בשיעורים דומים.

בשוק הדירות מיד שנייה מסתמנת רגיעה לאחרונה.

מוכרים רבים התלהבו יתר על המידה מהפירסומים על עליית המחירים, וכאשר נקבו במחירים בלתי־סבירים נאלצו לסגת. מתווכי דירות אומרים, כי בשוק הדירות להשכרה המצב שונה, כי הלחץ על שוכר הדירות גדול יותר ובינתיים הם מוכנים לשלם כמעט כל מחיר.

טיח מתקלף

(המשך מעמוד 7)

חדרים: ואוקאיון אמיתי ליד הדולפינריום: ארבעה חדרים 300 דולר (!) בלבד.

הדרום זול יותר

בכלל, ככל שאתה מתרחק מהצפון תשלם פחות. בשכונות הדרומיות — „גני והלאה, כולל יפו, תשלם על חדר 80־100 דולר לחודש, לעומת 120 בצפון.

בכיוון מזרח, מעבר לאיילון, זולות הדירות כ־40 אחוז בקירוב. פה ושם ביד־אליהו, רמת־אליהו ובצרון אפשר עדיין למצוא דירת שני חדרים וחצי ב־120־170 דולר. השיטה: לתלות פתקים במכולת השכונתית ואצל הספר ולהעסיק „מודיעים". המדווחים לך על דירות העומדות להתפנות.

מי שמוכן להתרחק עוד יותר, חצי־שעה מהבימה, בפתח־תקווה, או בת־ים, ישלם כמעט מחצית מהמחיר בצפון, כ־180 דולר עבור דירת שני חדרים.

בחולון, רמת־גן וגבעתיים תשלום עבור שני חדרים קצת יותר — כ־250 דולר. בשכונות החדשות יחסית — רמת־אביב, צהלה, נאות־אפקה, בבלי, ותוכנית ל', שיכון דן וכו' — אל תטרח לחפש. בשכונות אלה אין כמעט דירות קטנות להשכרה בכלל ומחירי הגדולות זהים לאלה של הצפון.

ועוד עצות בפיו של המתווך:

הפרש המחירים בין דירת 2½ ל־3 חדרים אינו משמעותי (10 אחוזים). לכן עדיף שלושה. אין כמעט הבדל במחיר בין מרוהט ללא מרוהט. לכן עדיף מרוהט. דירת קרקע לעתים גם קומה עליונה — קצת יותר זולות (5־10 אחוזים).

כדאי לנסות להתמקח. מציאות ממש תמצא רק אצל זקנים בודדים. בהרבה בתים ישנים בצפון ובמרכז תל־אביב יש מה שמכונה „חדר עם כניסה נפרדת". בהחלט שווה בדיקה. לעתים קרובות יבקש הזקן מחיר סמלי בלבד, מתוך שמטרתו האמיתית היא שיהיה עוד מישהו איתו בבית.

צעד נבון

ולשאלה מה צפוי לנו בעתיד בענף ההשכרה, השיב המתווך:

„כל עוד לא יבנו הממשלה או הרשויות המקומיות בתים להשכרה במחיר מסובסד, כנהוג בעולם כולו — יהיו המחירים כפי שהם, על־פי עקרון ההיצע והביקוש".

משהו קטן כן נעשה לאחרונה על־ידי הממשלה והאוצר — כדי לעודד בעלי דירות להשכיר את דירותיהם. המיסוי על דירות להשכרה הורד מ־40 ל־10 אחוזים. כלומר, מי שהכנסתו מדירתו היתה עד כה, לדוגמה, 400 דולר, נהם נכנסו לכיסו 270 דולר ושילם 130 דולר מס — ישלם מעתה רק 40 דולר מס.

„זהו צעד נכון ונבון", אומר פטל, „כי אנשים נמנעו מלהשכיר דירות והעדיפו לסגור אותן או נמנעו מלהצהיר על השכרה."

ה„בום" הבלתי מוסבר

(המשך מעמוד 7)

תביא לידי משבר עם הליכוד, על כל המשתמע מכך לגבי יכולתה של המועצה לשרת את האינטרסים של המתנחלים.

הקמת הגוף החדש, שהוא „ליכוד טהור", יכולה בהחלט להיחשב לאות אזהרה גם לגוש־אמונים וגם למועצת יש"ע.

אבל זאת לא היתה הסערה היחידה שפקדה את המתנחלים בעת האחרונה: גבות רבות הורמו בתמיהה למשמע עמדתו של ראש המועצה המקומית בקריית־ארבע, שלום וואך, כאשר נתן גיבוי לאלוף פיקוד המרכז, עמרם מצנע, דווקא בשעה שדברי האלוף על „מעשי הנבלה" בהיישה קוממו עליו את המתנחלים. יש שהרחיקו לכת ולחשו, כי שלום וואך גם אמר לאלוף הפיקוד בשיחה דיסקרטית, כי ההתנחלויות לא יעמדו למכשול בתהליך המדיני. אבל אמירה כזאת קשה לנורא, והיא גם מאד בלתי־מתאימה לשלום וואך. אף על פי כן, מה שברור הוא ששלום וואך, שהיה ידוע עד כה ב„זכות" ההסכם הקואליציוני הגזעני שחתם עם „כך" והשתתפותו באירועים מפוקפקים כמו הריסת בתים ערביים, התמתן באחרונה, כמוהו כעתניאל שנלר, והדבר עלה לו במשבר עם הכהניסטים בקואליציה שלו.

גם שנלר עד לא מזמן לא היסס לומר כי המתנחלים יגיעו עד כדי פתיחה באש אם יבואו לפנות אותם מן ההתנחלויות. ספק גדול אם יחזור על אמירה כזאת גם היום.

מה המכנה המשותף לשנלר, וואך ודומיהם? הם נמצאים בממשלה, שהרי וואך נמנה עם המפד"ל ושנלר עם הליכוד. בעוד חבריהם, המביטים על מעשיהם בעין רעה, נמצאים באופוזיציה שימינה מהם. מה שאנו רואים כעת הוא תהליך שבו המתנחלים עוברים מדפוסי התנהגות בלתי־מפלגתיים או על־מפלגתיים בראשית דרכם, לפיצול ולפילוג על־פי המתכונת המפלגתית שממערב לקו הירוק.

על־פי עדות כמה מן המשתתפים בפגישה עם שמיר, היה ראש הממשלה מתון מאד ביחסו לדרישות המתנחלים חברי מפלגתו. הוא אמנם הישרה אווירה טובה, שנבעה קודם כל מהקשבה — אבל לא היתה זאת הקשבה יוצרת. הוא נמנע מלהבטיח הבטחות לגבי הקמת התנחלויות חדשות או עיבוי קיימות, והנושא העדין של הזרמת כספים להתנחלויות „כמו לקיבוצים" לא הועלה כלל, ככל הנראה על־פי רמז עדין מלמעלה, קודם הפגישה. אדרבה, שמיר הדגיש את השותפות עם העבודה, ואת מגבלות ההסכם הקואליציוני.

התהליך הזה בא בשעה מאד לא טובה לגוש־אמונים. הדרך המעשית היחידה שבה הוא יכול לסייע לתחייה לפוצץ את הקואליציה ולהחזיר את הליכוד „הביתה" הוא על־ידי חידוש מסע ההתנחלויות הבלתי־חוקיות, בנוסח סבאסטיה, כפי שהבטיח מנהיג גוש־אמונים בשומרון בני קצובר במאמר שפירסם ב„נקודה" לפני כשנה. אילו היה גוש־אמונים מצליח לערוך מבצע כזה, הדבר היה מחייב את הליכוד ליישר קו עם הימין האופוזיציוני. ואכן, זמן קצר לפני פסח השנה החליטה מזכירות אמנה, היא תנועת ההתיישבות של גוש־אמונים, להכשיר שתים־עשרה התנחלויות למיבצע פרובוקאטיבי של עלייה על הקרקע. בחול־המועד פסח. והנה, חול־המועד חלף עבר לו וגם הקיץ כבר עובר ומשתים־עשרה ההתנחלויות ששמענו בפסח, עברנו לשמוע על שש בלבד, ומתוכם ידוע רק על גרעין אחד. הממוקם בינתיים במישור אדומים.

כזכור, איימה התחייה לא מזמן להצטרף ליוזמה להקדים את הבחירות, אם הליכוד לא יירתם למיבצע של הקמת התנחלויות חדשות. התחייה קיוותה כמובן כי גוש־אמונים „יספק את הסחורה", אבל מכיוון שהגוש נתגלה במערומיו — נאלצה גם התחייה לסגת.

ביקור חטוף בהתנחלות ברכה שמעל שכם חושף את סודו של גוש־אמונים. ברכה גדולה אין למתנחלים בהר־ברכה. מתברר כי. הגוש הגיע למיצוי יכולתו לגייס עתודות אידיאולוגיות. התחלות הר־ברכה ריקה מתיישבים, וגוש־אמונים מתקשה לגייס גרעין חדש במקום הגרעין שנטש. מתנחלי „איכות החיים" חמש דקות מכפר־סבא לא התגייסו למבצעי גוש־אמונים, ויש גבול לכמה אפשר למתוח את הגרעין האידיאולוגי, המקפץ מהתנחלות להתנחלות.

פירוש הדבר, שגוש־אמונים יכול להחליט מה שהוא רוצה, את הסחורה שסיפק באמצע שנות ה־70 אינו יכול לספק בסוף שנות ה־80. חרף המפה המרשימה של ההתנחלויות שפרש הגוש בשנים שהיה הבן יקיר של השלטון, כשלונותיו היום מוכיחים כי לא הצליח למשוך אחריו את העם. לא רק הר־ברכה נטוש. אנשי אמנה מודים כי יש עוד לפחות חמש התנחלויות במצב קשה. וגיוס שישה גרעינים להתנחלויות חדשות פירושו לרוקן שש התנחלויות קיימות.

המסר שהעביר שמיר בפגישה עם המתנחלים חברי חירות הוא, כי כל עוד הוא שותף לעבודה בממשלת אחדות לאומית לא יוקמו התנחלויות שלא הוסכם עליהן, וגם אלה שהוסכם עליהן, מצבן אינו מזהיר — לא בגלל, שהממשלה הזאת לא כל כך רוצה בהן, אלא יותר מכך משום שאמנה איננה יכולה לגייס את האנשים.

האם רמז שמיר לעבודה, כי היה מעדיף להמשיך עימה את השותפות, גם בקואליציות הבאות, ולא ללכת עם התחייה? האם הוא חזר מרומניה עם נכונות כלשהי להשתתף בתהליך המדיני, והוא מחפש גיבוי בין המתנחלים חברי מפלגתו?

קשה להאמין, אבל כבר היו הפתעות מרהימות יותר במזרח התיכון.

העיקר הבריאות | מאת יוסף שמי

פה מפיק „ניחוחות"

לא נעים לשבת מול אדם שמפיו נודף ריח רע. אבל קשה עוד יותר לאדם המרגיש כי מפיו נודף ריח לא נעים. ושבעתיים קשה, אם זו רק הרגשה, שאין מאחוריה מציאות. מי שחש ריח רע מדומה עלול להגיע למצב של אובססיה. הוא יתבודד מאנשים ויהיה זקוק לטיפול פסיכיאטרי. אולי אף ישקע בדיכאון. חולה מדומה כזה יבקר אצל רופאים שונים, החל ברופא שיניים וכלה ברופא אף־אוזן־וגרון. הוא לא יסתפק בזה וילך עוד לרופא מומחה למחלות מערכת העיכול. ד"ר בלטון, הדן בבעיה במאמר נרחב ב„איתנים", אומר כי מתוך 137 חולים שריח הפה הטריד אותם, 36 סבלו מהיפוכונדריה. 50 מדיכאון ויתרם מהזיות על בסיס מחלה הניתנת לאיבחון, וכן לטיפול.

הריח הרע בפה נוצר מפעולת חיידקים על החומר החלבוני המיוצר על־ידי כדוריות לבנות או תאי האפיתל, כתוצאה משינוי בריקמה משאריות מזון. המצב נעשה חמור כשיש תהליכים ריקבוניים בחלל הלוע.

פיות נודפים ריח רע שכיחים כיום פחות מאשר בעבר, הודות להתקדמות בטיפול בשיניים. שונה המצב אצל נכים ומפגרים, המתקשים בניקוי שיניהם, המקוריות או התותבות. בעבר סברו שהריח הרע מקורו בקיבה, והטיפול היה חוקן או חומרים משלשלים.

ריח רע עלול להיווצר מנטילת תרופות מסוימות, ומדברי מזון מסוימים — בצל. אלכוהול. אפשר להיעזר בתרופה פשוטה מאד — מציצת סוכריה. כמובן, יש לדאוג לציחצוח שיניים ושטיפת הפה. אין להיעזר באנטיביוטיקה, כי הדבר עלול לגרום ליצירת זנים חסונים של פלורה בקטריאלית נפה. קרוב לוודאי שריח רע אמיתי גורם להפרעה לזולת, בעוד החולה עצמו אינו חש שהוא הופך ל„מפגע סביבתי".

בדיקת א.ק.ג. בכרטיס אשראי

סרט של בדיקת א.ק.ג. אישית, המצולם ומוקטן לגודל של כרטיס אשראי, הניתן לנשיאה בארנק, יכול לחסוך חיי אדם בעת חירום. הכרטיס מצופה ציפוי פלסטי קשיח ונושא את שם הנבדק ותאריך הבדיקה. כרטיס מסוג זה חיוני לחולי לב ולאנשים בקבוצות סיכון, החשופים לסכנת התקף־לב פתאומי. כרטיס כזה, מנפיקים בתום הבדיקה ללא תוספת תשלום במרפאה „לב הכיכר" בת"א.

ה„תרשימית", כך מכנים את הסרט המוקטן והמצולם של א.ק.ג., זוהי למה שמנפיקים בארה"ב ומעניקים לנבדקים. ברגעים קריטיים יש בידו של הרופא תרשים, המעיד על מצבו של החולה בעת הבדיקה בעבר. ואם יש בנתוני הבדיקה כדי לעזור באיבחון ובהגשת עזרה, הרי שזה עשוי להציל חיים.

לאלה שיש להם בעיות „לבביות", אלה שעברו את גיל ה־35, עובדים בעבודה מנהלים ועוד, נוסף להם מעסיקים בכירים, מן הדין שישאו עמם „תרשימית" כזו.

לא רוצים להרדים

מקצועם של רופאים מרדימים הוא אחד המקצועות הרגישים ביותר ברפואה. הם נושאים באחריות ישירה לחיי החולה. ככל שהכירורגיה חודרת יותר ויותר אל תוך גופו של האדם, ככל שזמן הניתוח מתארך, וחדר הטיפול הנמרץ הופך לחלק בלתי־נפרד מן הניתוח עצמו — כן עולה חשיבותו של המרדים. הוא יושב ליד החולה בשעת הרדמתו ועומד על המשמר בעת הניתוח. כמו בניתוחי לב פתוח, מוח, השתלות אברים ועוד. גם בחדרי הלידה ובעת העברת חולה מחדר הניתוח ליחידה לטיפול נמרץ, מן הדין שיהיה לידו רופא מרדים.

ישראל היא בין המדינות הבודדות במערב בהן ההעברה מחדר הניתוח ליחידת ההתאוששות או לטיפול נמרץ מבוצעת על־ידי כוח עזר ולא רופא מרדים.

במדינות רבות במערב יש מחסור חמור ברופאים מרדימים. הסיבה היא פשוטה למדי — לרופא מרדים אין אפשרות לפתוח מרפאה פרטית, להרוויח „מן הצד". כל התהילה היא מנת חלקו של המנתח. אך גם מנתח טוב, ואפילו טוב מאוד, לא יוכל לבצע את מלאכתו ללא מרדים. הסיפורים על חולים אשר בתום ניתוח מוצלח לא התעוררו הם לא פעם פרי דמיון פרוע, אך יש ויש מקרים שבגלל עומס עבודה וחוסר כוח אדם, החולה ניזוק.

במדינות המערב מקובל — טוענים דוברי המרדימים — כי 10 אחוזים מכוח רופאי מוסדות האישפוז הם מרדימים. בישראל יש רק 350 מרדימים, שהם 5 אחוז מהצוות הרפואי בבתי־חולים. אין זרימה של כוח אדם צעיר למקצוע, בשל תנאי העבודה הקשים בו והלחץ הנפשי המעיק על כל רופא מרדים, בשל ירידה במעמדו ובהכנסתו. בגלל המצב הקיים, אין סיכוי להפעלת משמרת שנייה במחלקות הכירורגיות פשוט לא יהיו מרדימים. במקרה של מצב חירום בטחוני עלול להיווצר מחסור קריטי במרדימים. מלבד הצורך הדחוף בתוספת שכר, דורשים המרדימים גם פיתוח במערכת ההוראה, שכן אין די מרצים בבתי הספר לרפואה.

וחיים יותר

במחקר שהתפרסם בניו אינגלנד ז'ורנל אוף מדיסין נמצא קביעה כי שימוש ב„אנלאפריל", תרופה לטיפול ביתר לחץ דם ואי ספיקת הלב, מאריך משמעותית את חיי המטופלים. אצל חולים קשים ירדה התמותה ב־40 אחוזים. חל גם שיפור מבחינת הסימפטומים של המחלה.

על תוצאות הסקר מסרו רופאים סקנדינביים. בישראל התרופה משווקת תחת השם המסחרי „קונברטין". דובר חברת „טבע" מסר כי משרד הבריאות עומד להכליל את התרופה בקובץ הרשמי של תרופות בתי החולים. השפעת התרופה בעת ביצוע הסקר היתה כזו, שוועדת האתיקה של המחקר אישרה טיפול בקבוצת בקרה בתרופה עצמה במקום ב„אינבו" (פלסבו).

מחברי הסקר קבעו כי שיעור מקרי המוות לאחר שישה חודשי נטילת התרופה היה נמוך ב־40 אחוזים בהשוואה לקבוצה שקיבלה אינבו. אחרי שנה היה ההפרש בין שתי הקבוצות 31 אחוזים. הטיפול כה חסך הוצאות הכרוכות בנטילת תרופות משלימות.

חודר כליות ולב

בשבועון היוצא לאור בעיר קראקוב שבפולין פורסם לא מכבר ראיון עם שני רופאים בכירים בבית־חולים אוניברסיטאי באיזור שלזיה, האחד העוסק בהשתלות לב והשני מומחה להשתלות כליות. ד"ר זביגנייב רליגה כירורג העוסק בהשתלות לב, אמר כי אין לו בעיה עם תורמים. המשפחות, כמעט ללא יוצא מן הכלל, נענות לפניית הצוות הרפואי המבקש ליטול אבר מיקירם, הנחשב למת מבחינה רפואית. ד"ר רליגה סיפר על מקרה של משפחה שחזרה למחלקה זמן מה אחרי ההשתלה. הרופא התורן חיזק בעזרת מכשיר את תהודת פעימות הלב המושתל וכך שמעו קרובי הנפטר את ליבו פועם מחדש. התרגשו מאוד.

המחלקה בעיר השלזית זאברז היא היחידה העוסקת בהשתלות לב. אין בעיה של מציאת תורמים, אך יש בעיה של ארגון ההתרמה, של ריכוז נתונים והעברתם למרכז ההשתלה, שם ממתינים חולים לתורם מתאים, ולפעמים נפטרים תוך כדי המתנה. כאמור, לא מחוסר תורמים, אלא בשל ליקוי ארגוני. ד"ר רליגה אמר עוד, כי הבעיה היא לזכות בשיתוף פעולה של הרופאים, אשר לא כולם מודעים לעובדה שניתן להציל חיים על־ידי תרומת אברים. הוא אף אמר כי יש לפעול גם דרך העיתונות להמונים, כדי לשכנע את הצוותים הרפואיים.

חברו למקצוע, העוסק בהשתלות כליות, אמר כי גם אצלו אין בעיה של תורמים, אלא של ארגון ההתרמה. באיזור שלזיה אפשר היה, סטאטיסטית, להתרים 40 כליות מכל מיליון תושבים. כיוון שבאיזור הפעולה של בית־החולים יש 7 מיליון תושבים, הרי שניתן היה לבצע 280 השתלות כליות לשנה. אך למעשה מבצעים רק 40 השתלות. לטענת הרופאים, מחיר ההשתלה אינו כה גבוה. מחיר השתלת לב זהה כמעט עם מחיר ביצוע השתלת מעקף (בייפאס) והשתלת כלייה עולה פחות מטיפול דיאליזה במשך שנה אחת.

המעניין הוא, שלפי החוק הפולני אין הרופא חייב לקבל אישור המשפחה להתרמה. די אם יודיע לפרקליטות המחוזית על החלטת ועדה רפואית המורכבת משלושה רופאים, אשר קבעו כי החולה מת מות מוחי ועל כן אפשר להתרים אותו. אבל אם יש בני משפחה, פונים אליהם לקבל אישור. האישור, כאמור, ניתן כמעט ללא יוצא מן הכלל. לפי החוק הפולני הוצאת אבר מגופו של אדם הנחשב למת מוות קליני — מותר, הוא כסוג מסוים של ניתוח לאחר המוות.

המצב המצטייר מראיון זה מעניין ביותר, שכן הכנסיה הקאתולית מהווה גורם רב השפעה ורב כוח בפולין של ימינו. התרמת לב או כליות היא בעיה מבחינתם של כוהני הדת. ובכל זאת לא נשאלו שאלות בנידון ונראה כי אין הם מתערבים בשטח ההשתלות. משאירים את הנושא לרופאים ולמוסדות המשפט.

הפילו — בגלל המחשב?

„מסוכן לנשים בהריון לשבת זמן רב ברציפות מול מסך המחשב. מחקרים שנערכו בנושא זה בארצות־הברית מראים בבירור, כי יש השפעות קשות לישיבת נשים בהריון מול המסך. בשלב ראשון סובלות הנשים מכאבי ראש ולאחר מכן יכולות להיות למסך השפעות מזיקות יותר — כך עולה מבדיקה שערך המרכז הלאומי למידע טכנולוגי ומדעי בסקור של מאגרי מידע בעולם בנושא זה, שהוכן לבקשת ארגון נשים ארצי בישראל, שביקש להכין הוראות בטיחות לנשים בהריון בכל הקשור לעבודתן במחשבים. יעקב לב, מנהל המרכז הלאומי למידע טכנולוגי ומדעי, שמסר על כך לשר האנרגיה והתשתית משה שחל שבמסגרת משרדו פועל המרכז, ציין כי מדובר על זיהוי גורם שלא היה ידוע בארץ, העלול להיות מאיץ לתופעות לא רצויות בזמן ההריון של נשים. בהסכמת הארגון הציבורי שהזמין הבדיקה, הועברו המימצאים למוסד לביטוח לאומי. מימצאי המרכז הלאומי למידע מצביעים על כך שביפאן ובארצות־הברית עדים זה זמן רב לתופעה, שלמסכי המחשבים השפעה שלילית על נשים בהריון. בארצות אלו ננקטים צעדים רבים למנוע היווצרות נזקי בריאות לנשים בחודשי הריון".

— קומוניקט מן הלשון הופץ במערכות העיתונים על־ידי חברת „עיתונות" ליחסי ציבור.

בעיתון ערב נמסר בהקשר זה, כי דו"ח ארגון הבריאות העולמי מוסר שנבדקו 12 מקרי הפלות, לידת פגים ותינוקות עם מומים מולדים בקרב נשים שעבדו מול צג מחשב בעת הריונן. אין הוכחות שקרינת המחשב גרמה לכך. יש להוסיף כי 12 מקרים אינם ייצוגיים לקביעה אודות הסיכונים הכרוכים בעבודה מול מסך המחשב בעת ההריון.

אסתר ברזילאי, אשר עסקה בהכנת הסקר בשביל ארגון הנשים הארצי, לא יכלה להוסיף לי על מה שנמסר בקומוניקט. לאמור, שהיושבות ליד המסך עלולות לסבול מכאבי ראש. כאבי ראש אינם, כידוע, תופעה חריגה אצל נשים הרות. על תופעות אחרות לא יכלה אסתר ברזילאי להצביע, בהדגישה כי בסקר היו הרבה פאראמטרים שאין להם נגיעה ישירה לעניין ההשפעה הבריאותית של עבודה ליד המחשב. אין אם כן כרגע נתונים על השפעה מזיקה של קרינת המחשב, ועד שהארגון הכלל־ארצי של נשים, האנונימי לעת עתה, לא יפרסם את ממצאי הסקר, אין להיכנס לפאניקה.

תזונה נכונה במקום תרופות

סקר על השפעת התזונה על יתר לחץ דם פירסם באחרונה בשבועון „ג'אמה" היוצא בשיקאגו. מטרת הסקר היתה לוודא את ההשפעה של הירידה במשקל צמצום בצריכת נתרן ואלכוהול על ערכי יתר לחץ דם.

קבוצת הבקרה כללה כ־200 חולי יתר לחץ דם אשר קיבלו טיפול תרופתי לפני תחילת המעקב. כולם סבלו מעודף במשקל קל, ולחץ הדם שלהם תוך כדי טיפול היה תקין. 70 נהגו לשתות אלכוהול.

החולים חולקו לשלוש קבוצות. אצל הראשונה הופסק הטיפול התרופתי ונעשתה התערבות לירידה במשקל והקטנת צריכת אלכוהול ונתרן בדיאטה. בקבוצה השנייה הופסק הטיפול התרופתי ללא כל התערבות נוספת ובקבוצה השלישית נמשך הטיפול התרופתי במתכונת שלפני המחקר.

בתום תקופת המעקב בת ארבע השנים נקבע, כי בקבוצה הראשונה ירדו החולים בכשני ק"ג במשקל בממוצע, צריכת הנתרן ירדה בכ־30 אחוז וצריכת האלכוהול ירדה אף היא. אצל כ־40 אחוז מבין הקבוצה הזו נשארו ערכי לחץ הדם תקינים ללא כל טיפול תרופתי, לעומת חמישה אחוזים בקבוצה אחרת, שגם כן לא קיבלה תרופות, אך לא שינתה את התנהגותה בצריכת נתרן, אלכוהול וגם לא הורידה במשקל.

המסקנה — התערבות תזונתית יכולה במקרים מסויימים להחליף טיפול תרופתי, או לאפשר ירידה במספר התרופות שהחולה נאלץ לבלוע.

כסא טוב באמצע

מאת דורית גפן

נייט עם שלל סיבות

ההודעה על דחיית משלחת המזכ"לים למוסקבה „מסיבות ארגוניות וטכניות" הביאה כבר לספקולציות ולניתוחים פוליטיים רבים, בחוגים המדיניים הישראלים. כך למשל, היו שראו בדחיה צורה דיפלומטית להודיע על ההחלטה בקרמלין לביטול הביקור. בין הסיבות שהועלו היו כאלה שדיברו על „הכנות שלומיאליות", אך היו גם מי שטענו, כי הסיבות הן פוליטיות וקשורות בין השאר למריבותיה של מפלגת העבודה מחד גיסא, ולמגעים בין יועצו של מ"מ ראש הממשלה פרס, נמרוד נוביק, עם פקיד סובייטי מאידך גיסא.

היו גם שמועות כאילו הסובייטים חזרו בהם מהזמנת משלחת כל כך גדולה, ובכלל מעוניינים עתה בהזמנתו של מזכ"ל מפלגת העבודה בלבד. גרסה נוספת דיברה על הכוונה להזמין את השר עזר ויצמן בחודש הבא, ולוותר על משלחת של הח"כים.

מזכ"ל מפ"ם אלעזר גרנות, אשר הוזמן אף הוא למוסקבה במסגרת אותה משלחת, סיפר השבוע, כי ביום שישי הודיע לו ח"כ וילנר, מזכ"ל רק"ח, אשר אף הוא כלול באותה משלחת, כי קיבל הודעה על דחיית הביקור מ„סיבות ארגוניות". הוא אף הבהיר לגרנות, כי הדרג הבכיר של המפלגה הקומוניסטית הסובייטית נמצא בחופשת קיץ. להערכתו של וילנר יתקיים הביקור בחודש אוקטובר הקרוב.

דובר רק"ח עוזי בורשטיין אמר באותו עניין, כי לא ידוע לו על ביטול ביקור המשלחת הפרלמנטרית. לדבריו, הופתע כאשר הסתבר לו, כי קבעו את הביקור לחודש אוגוסט. זהו חודש של חופשות. בתשובה לשאלה הסתייג מכל הספקולציות שהושמעו בעקבות הדחיה. הוא אינו רואה קשר בין ביקורים, פגישות וההזמנות של אישים שונים עם הזמנת משלחת המזכ"לים וחברי הכנסת. הוא גם אינו סבור, שלאחר שכבר הוחלט להזמין את המשלחת, יחליטו לבטל את ההזמנה.

על הזמנתו של ויצמן למוסקבה אין הוא יודע, אך הוא רומז, כי חלק מהפרסומים היוצאים מלשכתו של פרס — כדבריו, נועדו אולי למנוע או לטרפד את הזמנת ויצמן לברה"מ. להערכתו, פרס אינו מעוניין בנסיעת ויצמן.

רגישה ומורגשת

במרכז מפ"ם מתקשים להעריך האם הפעילות הציבורית בשבועות האחרונים תוסיף למפלגה אוהדים ותומכים חדשים, אך מה שחשוב הוא, כי מפ"ם מורגשת במקומות רבים. ראשית, נמשכת הפעילות בשטח, בקרב עובדים במפעלים במשבר, כמו למשל במפעל אורדן („רום כרמל"), אך פעילי מפ"ם נוטלים יוזמות אד הוק, כמו למשל ההפגנות של אנשי הדור הצעיר בעת הופעתו של דוד לוי בשטחים, או בעת הופעתו של השר שרון בהרצאה על מלחמת לבנון באוניברסיטת תל־אביב.

פעילות מסוג אחר, חשובה לא פחות, שמפ"ם היא מן המובילות בה קשורה במאבק המתנהל עתה בירושלים על זכותם של החילונים לבלות בשישי־שבת כרצונם. ביטוי שונה לעקרון של מפ"ם כי איש באמונתו יחיה, הופגן בתל־אביב, שם הפעילה בשבת שעברה מספר אוטובוסים לתושבי השכונות הדרומיות — לנסיעה לים. גם בשבת זאת יימשך המבצע, שזכה לאהדה ובעיקר לתודה של אותם תושבים, שלחלק גדול מהם אין מכוניות פרטיות.

כפי שנודע, מתכננים במפ"ם מבצעים גדולים נוספים, שבמרכזם יעמוד המאבק על ירושלים ציונית, בניגוד למגמה המסתמנת היום מצד המפלגות הדתיות האנטי־ציוניות, להפוך אותה לירושלים חרדית.

בלי בסיס

לאחרונה התגלגלה שמועה, כי ח"כ עבד אל ווהב דראושה החל להתארגן לקראת הקמת רשימה ערבית עצמאית, שתרוץ בבחירות לכנסת ה־12. מקור השמועה היה ברחוב הערבי, בחוגים הקומוניסטים. בין היתר נאמר, כי דראושה מאוכזב ממדיניות מפלגתו, וכי גם אינו מרוצה מהיחס האישי אליו, גם בהקשר תפקיד סגן השר, שעומד לרשות המפלגה ואשר דראושה רצה בו.

בדיקה שטחית במפלגת העבודה לא העלתה דבר. מה פתאום — היתה התגובה. כמי שמכיר את הטענה הנפוצה, שאין עשן בלי אש, ובכל שמועה יש אולי איזו אמת, פניתי, כמובן, אל בעל הדבר עצמו. אל ח"כ דראושה, הנמצא בפגרה מהכנסת. על השמועה אמר בפשטות כי „אין לה בסיס". כאשר נשאל ליתר ביטחון האם הוא נשאר במפלגת העבודה — השיב ללא היסוס: „כן, כמובן".

אשר למינוי סגן השר מטעם המפלגה, הרי דראושה אינו סבור, כי יאיישו את התפקיד. היו יותר מדי פרסומים ויותר מדי שמות.

טדי — אַל פחד!

השינוי בעמדתו של ראש עיריית ירושלים טדי קולק, לגבי תביעתו של הציבור החילוני לאפשר לו לקיים חיי תרבות ובידור בלילות שבת ובשבת, מדאיג כמובן, את הציבור החרדי בעיר, אשר סמך עד כה על ראש העירייה, שיעשה עבורו את המלאכה.

צריך לשים לב למחמאות העקיפות והישירות שמעתירים החרדים על ראשו של קולק בכל הנוגע לפועלו בשנים שעברו. בהבל־פה מתוחכם הם מזכירים לו את יחסו המיוחד כלפי התושבים הערבים, ומבקשים ממנו לנהוג עמם כפי שהוא נוהג עם הערבים.

החרדים מציינים בפני קולק את העלייה של יהודים אל עיר הקודש (בעיקר חרדים), ומתעלמים כמובן, מהירידה של תושבי העיר בגלל תהליך החרדיזציה, שעובר על ירושלים כבר זמן רב. זוהי גם הסיבה לכך, שעולים בפוטנציה מישראל ומחו"ל נרתעים לבוא ולגור בירושלים.

האיומים של החרדים במלחמת אחים „שתוצאותיה — מי ישורנו" אינו צריך להבהיל את קולק, הוא יכול וצריך להנהיג את המאבק הציבורי למען צביונה הפלורליסטי של ירושלים, ומוטב שלא יזלזל במה שהוא מכנה בביטול „גורמים שוליים" בעיר כמפ"ם ור"צ, אשר עושים למעשה את אשר הוא חייב היה לעשות.

אין גם צורך להתפעל או להיבהל מהכינוסים ההמוניים ומזעקות השבר של הציבור החרדי. מה שצריך לעשות הוא לגייס את אזרחי ירושלים החילוניים, ולהוציא אותם פעם או פעמיים לרחוב, כדי שלכל יהיה ברור מי הוא הרוב בעיר, וכי ישנה אוכלוסיה גדולה, אשר במשך שנים סובלת מקיפוח מוצהר ומעשי, לעומת תושבים של ערים אחרות במדינה.

גם האיום של ש"ס לפרוש מן הקואליציה העירונית לא צריך לגרום לאיש פיק ברכים. צעד כזה יביא להם הפסדים יותר מאשר רווחים.

מי יודע, אולי יצליח טדי קולק לתת דוגמה לפוליטיקאים בכנסת, פעם אחת ולתמיד, אשר גם לא להיכנע לסחטנות של הדתיים.

טדי קולק ● זהירות ממחמאות

שר האוצר משה נסים. לוקח הימור

עצמאות של „לביא"

שר האוצר משה נסים בונה את עצמו כמנהיג לאומי. הוא מגלה קו נוקשה במו"מ עם ההסתדרות על הסכמי השכר. אך יותר מזה, הוא מופיע עם עמדה עצמאית וחריגה בנושא ה„לביא" — בניגוד לעמדת כל שרי הליכוד. לאחר שמודעי הצטרף למצדדים בהמשך הפרוייקט.

אם בליכוד לא כועסים על נסים, שלכאורה מכופף את היד להסתדרות, הרי עמדתו בעניין ה„לביא" מעוררת תרעומת רבה. השר לוי התייחס לכך כבר בפומבי, לפני כחודש ימים בעת ישיבת מרכז „חרות", וציין כי אין נסים יכול לעשות שבת לעצמו, וללכת בניגוד לעמדת חבריו, ובעיקר בניגוד להחלטות של ממשלות הליכוד הקודמות.

גם ראש הממשלה שמיר אינו מאושר מהעמדה של נסים, וכמותו השר ארנס, שהוא הדובר העיקרי של הליכוד למען המשך ה„לביא".

ההצעה של נסים, שאותה גיבש יחד עם שר הביטחון רבין לביטול פרוייקט ה„לביא", ועמידתו מאחוריה למרות הלחצים המופעלים עליו, יכולה להוסיף לו נקודות בציבור הרחב, כמי שפועל משיקולים ענייניים ולאומיים, ואינו נרתע גם מעימות עם חברי מפלגתו. אך זה יכול להיות גם הימור מסויים. הליכוד הפך את המשך פרוייקט ה„לביא" לעניין יוקרתי, ולכן לא נתפלא אם כאשר הממשלה תחליט בסופו של דבר על ביטול הפרוייקט, תופנה האצבע המאשימה לא רק כלפי המערך, אלא גם ובמיוחד כלפי משה נסים. בליכוד, כך לפחות מלמד נסיון העבר, לא אוהבים בעלי עמדות עצמאיות מדי, ובוודאי לא כאלה אשר מכשילים את הליכוד בעניין כה חשוב. נסים עלול לגלות מאוחר יותר, כי מישהו יתבע ממנו לשלם עבור עמדתו.

אך למעשה ההימור של נסים אינו כרוך בסכנה ממשית. מקומו בכנסת הי־12 מובטח לו על־פי המיכסה של המפלגה הליברלית. להפתעת רבים הוא הצליח להכנס לנעליים הכבדות של מודעי במשרד האוצר, ועד כה לפחות הוא מחזיק מעמד לגמרי לא רע. גם התמיכה שיש לו בדעת הקהל כשר האוצר צוברת כל הזמן גובה. נסים יודע כנראה, כי הצלחתו במשרד האוצר תהפוך אותו לנכס אלקטורלי של הליכוד בבחירות הבאות, דבר שיבטיח לו מקום בולט בעשיריה הראשונה, ואולי אף בחמישיה הראשונה של הליכוד לכנסת, למרות עמדתו בעניין ה„לביא".

צ'יץ, עקרון הבטחת הכיסא

כיסא מרופד בעקרונות

שלמה להט (צ'יץ) הוא איש עקרונות. בשם העקרונות הוא ניהל בעבר מלחמות קשות נגד בניה בלתי חוקית, בעיקר בשכונות המצוקה בעירו. בשם העקרונות הוא דוחה את ביקורת של חברי מועצת העיר, על־כך שהוא מבזבז את כספי משלמי המסים על נושאים ופרוייקטים, שנועדו בעיקר לתת לו „אגו־טריפ", ולא על נושאים דחופים יותר.

בשם העקרונות הוא החליט לעזוב את המפלגה הליברלית (ליכוד) ולהקים מפלגה חדשה, כי האיחוד עם „חרות" נראה לו כנטישת הרעיונות הליברלים.

בשם עקרונות הוא פרש מהמפלגה החדשה, שהיה בין המאיצים להקמתה.

בשם העקרונות הוא החליט עכשיו לרוץ על „הטיקט" של הליכוד, בבחירות הבאות לראשות עיריית תל־אביב. יותר מזה, בשם העקרונות הוא עשוי לרוץ ברשימת הליכוד לכנסת הי־12, ובשם העקרונות הוא ישתתף בתעמולת הבחירות של הליכוד. בקיצור, איש עקרונות למופת.

על החלטתו של צ'יץ לרוץ בשם הליכוד אפשר לומר, כי היא מלמדת לפחות על עקרון אחד חשוב, עקרון הבטחת הכיסא. יש אומרים, וביניהם מקורביו של צ'יץ, כי הוא יכול לנצח את הבחירות בתל־אביב — גם אם ילך ברשימה עצמאית. וזה אולי נכון, אך זה עולה בכסף רב, אשר ספק אם צ'יץ מסוגל ורוצה לגייס בכוחות עצמו. הוא למד לא מכבר, כי הכסף אינו מתגלגל ברחובות, והיה זה בניסיון לגייס תרומות וכספים למפלגה החדשה, שהקים עם ברמן ודולצ'ין, לאחר פרישתם מהמפלגה הליברלית. התוצאות היו מזעריות ומאכזבות.

צ'יץ יודע, כי בלי כסף יהיה לו קשה מאוד לעמוד בתחרות גם נגד מועמדים, אשר לכאורה יש לו יתרון ניכר עליהם. המטריה הרחבה של הליכוד עשוייה לסייע לו רבות לעבור את מערכת הבחירות העירונית. היא גם תבטיח לו, שחלק גדול ממצביעי הליכוד ימשיכו להצביע בעדו. שכן, הופעה ברשימה עצמאית עלולה להביא לפעולות עונשין מצד הליכודניקים של תל־אביב.

צ'יץ גם רוצה להיות בכנסת. כאשר פרש מהמפלגה הליברלית, והקים את המרכז הליברלי, היה צ'יץ המועמד לעמוד בראש הרשימה לכנסת. הוא היה בטוח, כי יצליח במומנטום שלו כראש עיר להביא כמה מנדטים. בינתיים כאמור התהפכה. הוא אמנם מבטיח, כי ימשיך להביע את דעותיו, אך החזרה שלו לליכוד מדברת בעד עצמה.

צ'יץ מבקש לחזור לליכוד ללא התיווך של סניף המפלגה הליברלית בתל־אביב, שם הוא נמצא במיעוט מוזהר. העקרונות על־פי צ'יץ הם דבר נאה וחשוב, כל עוד אינם פוגעים בעקרון המקודש של שמירת הכיסא העירוני, והבטחת כיסא טוב בכנסת הבאה. אין כמעט ספק, כי צ'יץ ימצא בוודאי הסבר עקרוני למהלך האנטי עקרוני שלו.

רשות הקורא

בין עשייה לדמגוגיה

רב בר־ניר מזדעק על ששמעון פרס הואשם בדמגוגיה בהתייחסותו לפרוייקט הלביא ו„על המשמר", 25.8.87) בר־ניר כועס על ארנון לפיד, שהעז להטיל ספק בתום דבריו של פרס, כי אם נעכב קצת את רמת החיים נקדם את הרמה הטכנולוגית, ולכן רואה בהם דמגוגיה.

תביעות הליכוד, אליהן מצטרף גם הפעם פרס. נובעות מתפישת עולם כלכלית־חברתית שאינה מפנה את הכספים הנחסכים לצמיחה כלכלית אלא להטבות מס לעשירים. הדברים מובנים גם לשמעון פרס.

אם היה עוד מקום לספק אשר לגישתו הדמגוגית, בא פרס עצמו ואמר באסיפת מפלגתו בנתניה ב־24.8.87, בהסבירו את התנגדותו להפסקת פרוייקט הלביא: „מה אפשר לעשות שאינני חבר מפ"ם ואינני רוצה לפטר אלפי עובדים" (ודבריו אלה הובאו ב„קול ישראל" באותו יום). בטיעון כזה, כאילו מפ"ם כמהה לפיטורים המוניים, בניגוד לפרס, אי־אפשר לראות הנמקה עניינית אלא פופוליזם בלבד.

שבחי העשייה בעברו של פרס כפי שמציין בר־ניר נכונים, אך אינם מכסים על דבריו בנושא זה.

אליעזר בוכני, גבעתיים

לא רב

אורי זוהר הודה בפומבי, מעל המסך הקטן, שהוא איננו „רב", וכל שניתן לכנותו הוא בשם העממי המקובל „רי" (ר' בסגולי) המקביל ל„מר". או „אדון". הופתעתי לכן מאד לקרוא ב„על המשמר" מ־19.8.1987, מתחת לתמונתו של אורי זוהר המבכה את שייקה אופיר ז"ל, את התואר השגוי, חסר הבסיס והזכות — „הרב אורי זוהר".

הגיע הזמן, שנפסיק להתנמך לפני החרדים בהעניקנו להם תארים לא־להם, גם אם, וביחוד אם בעברם היו „משלנו". התגמדות זו מתפרשת על ידם, ובצדק, כעליונות עלינו. הערות הברורה ביותר לכך היא, שהם אינם מכירים בתארים אקדמאיים המוענקים לציבור הלא־חרדי, ולא אחת נתקלתי בתקשורת בהתעלמות מכוונת מצידם מתארים כ„ד"ר" או „פרופ'" בהתייחסם לאנשים חילונים.

חנה רוזן, תל־אביב

באוהלה של תורה ובאוהלי המילואים

עו"ד אורי שטיינמץ מגנה את „על המשמר" (20.8.87), בהביאו ציטוט מבג"ץ על דחיית עתירה נגד גיוס בחורי הישיבות לצה"ל. במקביל טוען הוא, מעל דפי עיתונים אחרים, על איפה ואיפה בהתייחסותו של צה"ל לאכיפת חוקים. כדוגמה לטענתו הוא משווה את האיסור שהטיל הרמטכ"ל רבין על הרב הראשי האלוף גורן לשאת דרשה הילכתית בנושא הר הבית, להתבטאותו של האלוף רגן, קצין חינוך ראשי, בנושא גיוס בחורי ישיבות לצה"ל.

צריך אדם להיות ליצן, חרש, שוטה או קטן, על מנת למצוא דמיון כלשהו בין שני האירועים הללו. קצין חינוך ראשי העלה טיעון ענייני מחיי היומיום של צה"ל ומנסיונו, בעוד הרב גורן התכוון לדרשה הילכתית בעלת אופי של הטפה דתית, גלויה או סמויה, מכוונת, או שלא מכוונת, שבצדק הוגדרה כ„פוליטית".

קצין חינוך ראשי ביטא רק מקצת מתחושת התסכול והאפליה שחש מרבית העם היושב בציון לנוכח שיטת השירות הצבאי. לא רק שלוש שנים, מהיפות שבחייהם, נותנים מרבית הצעירים והצעירות למדינה — בניגוד לכל „מצהירה" ולכל בחור ישיבה — אלא שגם לאחר מכן, בהיותם תלמידי אוניברסיטאות, אזרחיות, ההתחשבות בלימודיהם היא מזערית והם נקראים לשירות המלואים גם בעומדם לפני בחינות סמסטר או בחינות סיום. שירות המילואים, הנמשך אצל הגברים 30 שנה מעבר לשירות החובה, הוא עול המתקבל בהבנה ע"י רובנו, בעוד שאת חובשי ספסלי הישיבות, שלטענתם „נהרגים באוהלה של תורה", הוא איננו מחייב.

טיעון כזה וטובה שיטען ע"י מי שמופקד על החינוך בצה"ל, וממילא — על המוראל של אנשיו — כמו גם ע"י כל מנהיג צבאי, שהוא בפוטנציה גם מנהיג לאומי, וכמובן מאליו גם ע"י כל עיתון הנושא באחריות אזרחית־לאומית. מי שמשווה דברים אלה עם דרשות מיסיונריות, יהודיות או אחרות, איננו אלא טועה ומטעה את הרבים.

אשר לבג"ץ, לשיקוליו ולכבודו. בג"ץ קבע את עקרון הצורך בשימור מוסדות תורניים לאחר שנהרסו בשואת אירופה. בג"ץ לא קבע לרשות המבצעת כיצד לשמר אופי זה של החיים. בג"ץ גם לא נתן הכשר לאיפה ואיפה בשירות הצבאי והלאומי. אפליה משוועת עליה קובל ולחיסולה קורא „על המשמר". ואת עלינו ועל מנהיגינו לעשות בשום שכל, בשיקול הדעת ובהגינות אזרחית מירבית ושוויונית.

מנחם אלון, תל־אביב

לאחר המצור ב„סולתם"

מפעל „סולתם" בקשיים חמורים — קובע ארנון גפני, יו"ר מועצת המנהלים של קונצרן „כור". לדבריו הבעיה האמיתית היא המשך קיומו של המפעל, משמע, מה ייצרו בו, מה ימכרו ואיך יתקיימו. במצב הנוכחי, כאשר מלאי של 80 מיליון דולר מעיק על המפעל, אין ביטחון שיש לו זכות קיום, אם כולם, ולדבריו בראש ובראשונה העובדים, לא ישאו בעול, כדי להתקיים. הוא קובע, זקוק המפעל לטיפול נמרץ.

גפני אומר, כי ביום ראשון בבוקר מיהרו חברים בהנהלת „כור" (גבריש, חזיזה, באום וגפני) להגיע למפעל. העובדים חזרו מחופשה ארוכה, שחלקה חופשה רגילה וחלקה חופשה מאונס, בגלל מצב המפעל. „הרגשנו", הוא אומר, „שצריך להיפגש עם הוועדים והעובדים. במפעלי חברת העובדים צריכה להיות הידברות". לפי התכנית, הם היו צריכים להיפגש בבוקר עם נציגי הוועדים. בסולתם יש שלושה ועדים. לסיום הפגישה עם הוועדים נועדה אסיפת כל העובדים, במגמה להציג את עמדת הנהלת „כור".

מצפים לתוצאות מיכרוז של צי ארה"ב

הדבר לא עלה בידם באותו יום — העובדים כלאו את ארבעת חברי ההנהלה ואת מנכ"ל המפעל ל־48 שעות. „אומנם יכולנו להסתובב. שמענו עובדים רבים שדיברו בשקט, אך היו גם שהטיחו בנו דברים קשים. הבנו את מצבם הקשה, בעיקר משום שרובם לא ידעו כלל מה מציעים להם, אך החלטנו לא לנהל מו"מ על עורי אנו כלואים, ולא להזמין כוח מהחוץ שישליט סדר, כדי להראות שאפשר, במפעל של חברת העובדים, להגיע להידברות בלי עזרת כוח חיצוני וכדי לא להחריף את היחסים. החריפים ממילא". סולתם, מסביר גפני הוא אחד ממפעלי חברת העובדים ועם כל הקשיים, נדרשת סבלנות וסובלנות הדדית. צר לו שראשי הוועדים במפעל לא הבינו זאת. לדבריו, שנת 1986 בסולתם נגמרה בהפסדים, וכל אחד יודע זאת. מה שאין זוכרים הוא, כי 1985 היתה שנת־שיא ברווחים של סולתם — המפעל הכניס לקופת המדינה יותר מ־130 מיליון דולר. אשר לשנת 1987, קשה לדעת: סולתם משתתף במיכרז של צי ארה"ב. התשובה טרם התקבלה. אם זו תהיה חיובית, כל המצב ישתנה.

מעבר למלאי ההזמנות, קובע גפני חד־משמעית, כל המלאי ב„סולתם" הוא של מערכת הביטחון. הם אינם לוקחים אותו בטענה שאין תקציב, אך אם יקרה משהו הם יקחו. מרגיזה אותו שתיקת מערכת הביטחון בנוגע ל„סולתם" — הם הלקוחות הכי גדולים, רק מה שנשאר אחרי הזמנות צה"ל הולך ליצוא. ואת זה, משום־מה, שוכחים, ואולי שתיקת מערכת הביטחון היא חלק מהמערכה נגד פרוייקט הלביא. גם מערכות נשק אחרות עומדות מוכנות ומזומנות כדי שצה"ל יקח אותן. צה"ל מוכן לקחת את המערכות, אך אין לו תקציב. עכשיו הם מסבים את הגב, כאילו אין להם עניין ב„סולתם". המפעל הוא שלהם בדיוק כמו של „כור", טוען גפני. הוא עובד בשבילם: אפשר לומר שהוא נושם בשבילם.

גפני אומר. שרכים באים ושואלים איך הנהלת „כור" נתנה יד להידרדרות המפעל. למלאי הגדול. לדבריו, הנהלת „כור" דנה מספר פעמים במצב. היו בהנהלה חברים שהציעו לסגור. אי־אפשר היה לסגור, כי יש תקווה להזמנות. גם ממערכת הביטחון וגם מחו"ל. היו הזמנות שבוטלו ברגע האחרון. היו תקוות, ובחברת העובדים לא רצים לסגור מפעל. לגפני אין ספק כי אילו היה זה מפעל פרטי, הוא היה נסגר. יתר על כן, בעלים פרטיים שהיו מגיעים עד פשיטת רגל היו מבקשים כונס נכסים ומתעלמים מתשלום חובות. אך, כאמור, מדובר במפעל של „כור" וזה לא יכול לקרות.

בהקשר זה הוא מעיר, שקיבל על עצמו להיות יו"ר מועצת המנהלים של „כור" מתוך אמונה ביעוד של מפעלי חברת העובדים, ובכך שבחברת העובדים, בלי מרכאות, אפשר לעבוד תוך שותפות עם העובדים, דבר בלתי אפשרי בכל חברה אחרת.

האם זה הוכיח עצמו במקרה האחרון ב„סולתם"?

„רוחי לא נפלה", משיב גפני. „אם נלמד את פרשת סולתם ונוציא לקחים נכונים, יהיו אלה לקחים שיצטרכו ללמד אותם בכל הקורסים העוסקים ביחסי אנוש".

ארנון גפני
אמונה בחברת העובדים

גפני מסביר, כי לאור המצב ב„סולתם" הוחלט בהנהלת „כור" שלא לסגור את המפעל, כדי להחזיקו במצב כוננות עד שיגיעו ההזמנות המקוות, או עד שיוחלט לאיזו דרך להוביל את סולתם. סוכם בהנהלה, כי לאחר שהעובדים חזרו לעבודתם אתמול יוצע כי כל העובדים בקווי הייצור האזרחיים ישובו לעבודה מלאה ועובדים נוספים יעסקו בתחזוקה. כל אלה — 300 עובדים. ל־700 העובדים האחרים תוצע פרישה מוקדמת, עם פיצויים מוגדלים. עובדים שירצו לעבור הסבה מקצועית ילמדו בקורסים ויקבלו שכר מ„סולתם". אחרים, שיהיו בחופשה, יקבלו שכר חלקי. בהנהלה דובר על 60 אחוז מהשכר. הכולל בתוכו גם פרמיות. העובדים לא הסכימו, והנושא הועבר להכרעת חיים הברפלד, יו"ר האגף לאיגוד מקצועי, שפסק כי „הפורשים" יקבלו פצויים מוגדלים מהנהוג ב„כור". שאר העובדים שלא ישובו יתחלקו כדלקמן: פועלי הייצור יקבלו 75 אחוז משכרם, וזה אומר שכר חודשי של 1,200 ש"ח; עובדים אחרים יקבלו 60 אחוז משכרם, ומדובר בעובדים שהרוויחו פחות מפועלי הייצור. לדברי גפני, הברפלד הודיע לנציגי הוועדים כי יש צורך בפגישה, בה ידונו בפסיקתו. הם לא השיבו לו, הם היו בחופשה, או אולי לא היה להם עניין למסור לעובדי „סולתם" את פסיקת הברפלד. גפני מציין, שכאשר הסתובב במפעל, היו כאלה שהטיחו בפניו כי רוצים לזרוק אותם לרחוב ולשלם להם 300 ש"ח לחודש. הם אף לא ידעו שמציעים להם פי ארבעה יותר. ראשי הוועדים מנעו את הפגישה של ראשי „כור" עם העובדים. אולי הם רוצים לעשות הון פוליטי מהמצב. כל השוואה עם „אתא" היא שקרית, טוען גפני. הנהלת „כור" החליטה לקיים את מפעל „סולתם" ולסייע לו לצאת מן המיצר. ולא כדברי אותם אנשים שהתפרצו בטלוויזיה. כאילו באו לסגור. ברור ש„סולתם", כמו מפעלים אחרים, יצטרך להתאים את עצמו למצב. ולהשתנות.

אין מה להסב

אשר לאלה המזכירים או הנזכרים כי הזהירו והציעו להסב את „סולתם" למוצרים אחרים. בסולתם, קובע גפני, אין מה להסב. אפשר לדבר על קווי ייצור חדשים ואחרים. צריך לדבר על הקמת מפעל אחר, אולי בשטח של סולתם ואולי בשטח אחר, כי אי־אפשר להסב מכונה הקודחת קדח של תותח לעיסוק בסירים ומחבתות. לדבריו, אין הוא בטוח כל כך שעובדי „סולתם" יילכו ברצון למפעל אחר. כמו כל מפעלי המתכת בעולם, יהיו לו מתחרים רבים ואין זה ברור מאליו ששכרם יהיה כמו ב„סולתם" דהיינו משכורת של קרוב ל־2,000 ש"ח בחודש לפועלי הייצור.

מועצת המנהלים של „כור", אומר גפני, הטילה על הנהלת „כור" להכין תכנית אופרטיבית להבראת „סולתם". הוא מזכיר, כי ב„סולתם" עצמו יש ועדה, בה שותפים העובדים, העוסקת בתכניות להבראת המצב. לגפני יש תקווה שהמצב ישתפר, כבר היה כזאת ב„סולתם", ויצאו מזה.

חיים מרגלית

ועדת ששינסקי יוצאת לדרך

ועדת ששינסקי אמורה להגיש את המלצותיה ביחס לרפורמה במס הכנסה באוקטובר הקרוב. ראשי אגף מס הכנסה כבר הופיעו לפני הוועדה והבהירו חד־משמעית, כי הם רוצים לראות ביטול מקיף ככל האפשר של ההקלות וההנחות שניתנו במשך השנים, שרובן חסרות הצדקה ויוצרות סיבוך במערכת המיסוי.

ארגוני העצמאים הגישו לוועדה מסמך ובו תביעה להקטנה דראסטית נוספת של שיעורי המס, תוך ביטול פטורים והנחות ממס וביטול אפליית העצמאים, כהגדרתם, בזכויות הסוציאליות. מנהלת המכון למחקר כלכלי וחברתי בהסתדרות, נירה שמאי, מכינה בימים אלה נייר־עמדה שיונח על שולחנו של המזכ"ל ישראל קיסר, ביחס לרפורמה במס הכנסה. ההסתדרות עדיין לא פירסמה את עמדתה. אבל יש להניח כי עיקר תוחתיה ירוכזו בשדה השכירים, וכי היא תבקש להשפיע על הוועדה שלא לקפח בהפחתת שיעורי המס, ולא לבטל פטורים והנחות הבאים להבטיח את הזכויות הסוציאליות של העובדים, או פטורים לאנשים מוגבלים.

נציבות מס הכנסה היתה רוצה לראות בעדיפות ראשונה את פישוט מערכת המיסוי. טופס הדו"ח השנתי למס הכנסה מכיל למעלה מ־88 סעיפים, שעיקרם פטורים והנחות. נציב מס ההכנסה יאיר רבינוביץ כבר אמר פעמים רבות, כי פטורים והקלות במיסוי זה הכלי הבזבזני ביותר במדינה. הוא טוען, כי עידוד ענפים מועדפים על־ידי המדינה מנוצל בדרך כלל בידי גורמים שהמדינה אינה מבקשת לעודדם, וההקלות אינן מגיעות לכתובת הנכונה. במס הכנסה רואים בהקלות לאילת, מצפה רמון, ירוחם וישובי הצפון, עיוותים נוספים במערכת המיסוי. דוגמה אחרת החוזרת ועולה הם הפטורים למשקיעים בסרטים ישראליים. בנושא זה, טוענים במס הכנסה, היה ניצול לרעה של ההוראות על־ידי נישומים מתוחכמים, ובסופו של דבר רק חלק קטן יועד לעידוד הסרט הישראלי. הפטור הזה הוארך עד סוף השנה ובמס הכנסה מקווים שוועדת ששינסקי תתייחס גם אליו.

רו"ח עוזי שטיינברג, יו"ר ועדת המיסוי של ארגוני העצמאים, טוען כי אם יופחתו שיעורי המס, ויבוטלו מרבית הפטורים וההנחות, תתאפשר הפחתה נוספת של גובה המס ביותר אחוז בממוצע לפחות.

גם האוצר תומך בהפחתה נוספת של שיעורי מס הכנסה. הרפורמה במס שהנהיגה ארה"ב מהווה, לדעת בכירי האוצר, גירוי לכל העולם המערבי ובמוקדם או במאוחר יתקרבו רוב המדינות המפותחות לשיעורי המס הנמוכים שהונהגו בארה"ב. האם הפחתת שיעורי

פרופ' איתן ששינסקי
ממתינים לאוקטובר

המס תשפר את גביית המסים? בנציבות מס הכנסה טוענים, כי ההשפעה אינה מיידית. ערב הפחתת שיעורי המס האחרונה (בינואר 87 לחברות, ומאפריל לשכירים) חל שיפור בגבייה, כתוצאה מפעילות מוצלחת יותר של פקחי מס הכנסה. מנתונים שפירסם לפני כשבוע המשנה לנציב מס הכנסה, אברהם צרפתי, עולה כי לאחר הפחתת שיעורי המס לא חל קיטון בהיקף התפיסות של אי־רישום הכנסות. מחלקת ביקורת הספרים תפסה 8 אחוזים מהנבדקים בחודשים האחרונים באי־רישום הכנסות בספרים — כשיעור הנתפסים בתחילת השנה.

ההנחה היא, כי להעלאת שיעורי המס נודעת השפעה ישירה על היקף ההעלמות. אבל השפעת הורדת שיעורי המס היא הרבה יותר הדרגתית ומתונה. בדיקות שעורכים פקחי מס הכנסה בתיקים של עצמאיים מגלות פערים של 50 אחוז [illegible] בין הרווחים לבין ההכנסות האמיתיות. [illegible] הכנסה גילה בשנה האחרונה עשרות [illegible] מקרים כאלה. לדברי יאיר רבינוביץ, [illegible] הגדול של ההון השחור נמצא בתיקי [illegible] הנישומים במס הכנסה.

יחד עם השאיפה לפישוט מערכת המיסוי, מבקשים ראשי מס הכנסה לצמצם את [illegible] תיקי הנישומים במשרדיהם. רבינוביץ אמר באחרונה, כי הוא רוצה לסגור תוך [illegible] אלף תיקים. לדבריו, במס הכנסה ישנם [illegible] כ־105 אלף תיקים של יחידים, ועשרות אלפי תיקים מהם מיותרים. בשלב זה מוכן בנציבות מס הכנסה את התיקון [illegible] בתשלומי מס הכנסה על הכנסות [illegible] הדירה. התיקון מאפשר תשלום שוטף [illegible] הכנסה בשיעור 10 אחוזים על הכנסה [illegible] דירה. כאשר מס הכנסה סוגר את תיק [illegible] הנישום ופוטר אותו מדו"ח שנתי. נציבות [illegible] הכנסה מבקשת אמנם לסגור תיקים [illegible] אבל לדעת רבינוביץ בסופו של דבר [illegible] הדיווח השנתי צריך להביא למצב בו כל [illegible] ימלא דו"ח קצר ופשוט על הכנסותיו. [illegible] זו קשורה גם לשאלת מס רווחי הון [illegible] הבורסה. ראשי מס הכנסה שהופיעו לפני ועדת ששינסקי טענו, כי הטלת מס כזה [illegible] איננה אפקטיבית, וכי בהעדר [illegible] כללית לא יצליחו שלטונות מס הכנסה [illegible] מסים בהיקף משמעותי מרווחי הון [illegible].

ארגוני העצמאים דורשים [illegible] שתמליץ על השוואת מעמדם של העצמאי ובעל שליטה בחברה פרטית למעמדו של השכיר. בכל הנוגע להפרשה לפיצויים, הפרשה לקופות גמל או פנסיה וביטוח אי־כושר עבודה ומחלה. הם דורשים, כי יותר לציבור העצמאים להפריש לקופת קרן השתלמות בתנאים זהים לאלה של השכירים — אם הוועדה לא תמליץ על ביטול [illegible] לקרן השתלמות. עוד טוענים העצמאים כי יש להפסיק את אפליית האשה העובדת [illegible] העצמאי בעסק בעלה, ולהתיר לה [illegible] מוגדרים חישוב מס נפרד על הכנסתה.

אודי נחשון

גלגלי הבורסה

מחזור גדול במק"מ

מגמת העלייה במניות נמשכה במסחר בשערים משתנים לפני הצהריים, ונחלשה קצת בסיבוב השלישי במשתנים ובמסחר אחרי הצהריים. הביקושים למניות החופשיות הסתכמו ב־4.8 מיליון ש"ח וההיצעים ב־1.6 מיליון ש"ח. עלו 185, לעומת 62 שירדו ו־139 שנשארו בלי שינוי, אך הירידות הבולטות ביותר היו תלולות יותר. בעוד העליות הבולטות ביותר היו מתונות יחסית. במניות ההסדר הסתכמו הביקושים ב־1.5 מיליון ש"ח וההיצעים ב־433 אלף ש"ח בלבד. מהן עלו 7 לעומת 3 שירדו ו־8 שנשארו בלי שינוי. באיגרות החוב הצמודות למדד בלטו היצעים ובצמודות למט"ח היו תנודות לשני הכיוונים.

הציבור השקיע אתמול בקרנות הנאמנות סכומי כסף שהוגדרו כקטנים יחסית.

בנק ישראל יציע היום לציבור שתי סדרות נוספות של איגרות חוב צמודות למדד, בערך נקוב כולל של 30 מיליון ש"ח, מזה 10 מיליוני ש"ח מסוג „שגיא" לשש שנים במחיר מינימום של 94% מע"נ ו־20 מיליון ש"ח מסוג „גליל" ל־15 שנים במחיר מינימום של 85% מע"נ.

סל המטבעות ירד אתמול ב־0.17% ל־1.6790 ש"ח, ושער הדולר היציג ירד ב־0.03% ל־1.6050 ש"ח. דולר נוסעים — 1.8928 ש"ח. הדולר השחור נע בין 1.69 ל־1.71 ש"ח.

במילווה קצר מועד נעו התשואות החודשיות בין אחוז אחד ל־1.12% והתשואות השנתיות בין 12.75% ל־14.05%, תוך מחזור גדול יחסית, שהסתכם ב־48 מיליון ש"ח. המחזור במק"מ היה כפול מאשר בשוק המניות ובשוק איגרות החוב.

במסחר בשערים משתנים לפני הצהריים עלו כל השערים. העלייה הגדולה ביותר — ב־3.75% — היתה בדיסקונט השקעות. המחזור הגדול ביותר — כ־391 אלף ש"ח — היה ב„טבע". נערכו 278 עסקות ב־3 סיבובים, בתמורה כספית של 3.2 מיליון ש"ח. מדד המניות עלה מ־149.01 ל־151.47 בסיבוב הראשון, ל־152.50 בסיבוב השני וירד ל־152.23 במסחר אחרי הצהריים.

במניות ההסדר נעו עליות השערים בין 0.1% (דיסקונט א') ל־1.0% (המזרחי למוכ"ז), לעומתן נעו הירידות בין 0.1% (אי די בי ב') ל־1.3% (מימון סחר 5). תשואותיהן השנתיות נעו בין 10.88% (אי די בי רג') ל־11% (דיסקונט א'). הפועלים ע"ש — 10.94%. המחזור במניות ההסדר הגיע ל־1.9 מיליון ש"ח. ערך השוק של מניות ההסדר עלה אתמול ב־0.08%.

במניות הבנקים המסחריים שמחוץ להסדר נרשמו רק עליות שערים, שנעו בין 0.4% (הספנות 01) ל־1.3% (הספנות 05). לפי.בי. היה ביקוש, שסופק ללא שינוי בשערה.

במניות החופשיות לא נרשמה אף עלייה אחת כ־10%. העליות הגבוהות ביותר היו ב־[illegible] ספנות 01 (+8.0), פמה 01 (+7.0), זיקית 1 (+5.8). לעומתן נרשמו ירידות בולטות ברגולבין אופ' (-10.2) [illegible] ירדו ליפסקי, חירון 1, כלל מחשבים, עוד מופ גליקו. המחזור במניות החופשיות הסתכמו ב־[illegible] מיליוני ש"ח. ערך השוק של המניות החופשיות עלה אתמול ב־1.15%.

בשוק איגרות החוב נרשמו ירידות עד [illegible] בצמודות למדד ב־100%. בצמודות [illegible] למדד בלבד היו עליות קלות. בסוג „[illegible] כפולה" נרשמו תנודות עד 2%. בצמודות למט"ח היתה יציבות. המחזור בשוק האג"ח הגיע ל־7.7 מיליון ש"ח.

„עין לבור" דיווחה על רווח נקי של 100 אלף דולר ברבע השני של 1987, לעומת הפסד של 121 אלף דולר ברבע השני של 1986.

„חברה ישראלית לקוספאות" דיווחה על רווח מותאם של כ־1.6 מיליון ש"ח במחצית הראשונה של 1987, לעומת רווח מותאם של כ־1.3 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

אלחנן הורוביץ

פילפל

שריד בסל המשפחתי

מאת שלמה פרנקל

ביוכש מסויים דווח בעיתון „חדשות" כי שר התיירות והמשפטים אמנון שריד יצא לחו"ל ביום שני שעבר. שריד, כך נכתב, „ישוב בעתיד". במשרדיו של שריד לא יודעים בדיוק לאן נסע כבוד השר, אם כי הכיוון הכללי ידוע — דרום אמריקה.

עניין נסיעותיו התכופות של שר התיירות, ובעצם של הממשלה כולה, כבר נדוש למדי. אבל בשבוע שעבר, ודווקא אפרופו הלביא סיפק דווקא משרד האוצר זווית חדשה לגמרי, מעניינת ומרעננת, לטיפול בנסיעות השרים. משרד האוצר עשה חשבון, בשבוע שעבר, בכמה יעלו פיתוח הלביא וייצורו לכל משפחה (ממוצעת) בישראל.

אם נבדוק, על־פי הפטנט הזה, כמה עולים לכל משפחה ומשפחה בישראל שריד ונסיעותיו, הממשלה ונסיעותיה, התוצאות יהיו מפתיעות.

ובכן, כך עומדים הדברים: השר שריד עשה עד היום, בקדנציה הנוכחית, 18 נסיעות ושהה בחו"ל 238 יום. כידוע, עשתה כבר ממשלתנו שלושה רבעים מתקופתה. כהלכתה, אם נניח כי שריד לא יאיץ את קצב נסיעותיו לקראת סוף הקדנציה, אפשר לחשב בקלות ולמצוא כי עד לבחירות לכנסת ה־12 יצבור לו שריד 25 נסיעות לחו"ל, ו־320 ימי העדרות ממשרדיו בארץ.

מקור יודע־דבר יעץ לי איך לעשות את החשבון. כל נסיעה של שר היא עם בני לוויה — האשה, לפעמים המזכירה, היועץ, הדובר, שומר־ראש וכיו"ב. בממוצע אפשר להביא בחשבון שר ושלושה מלווים. הלאה: יום שהות בחו"ל של השר או כל אחד ממלוויו, עולה 500 דולר בממוצע. 500 דולר הוא גם מחיר ממוצע של טיסה.

עכשיו נתחיל בהכפלות. שריד כפול ארבע, כפול 25 טיסות, כפול 500 דולר לטיסה ומקבלים 50 אלף דולר. והלאה: שריד כפול ארבע, כפול 320 יום בחו"ל כפול 500 דולר ביום, שווה 640 אלף דולר — נעגל קצת ויוצא לנו שכל נסיעותיו של שריד ומלוויו עולות כ־700 אלף דולר. לפי הדיווחים בעיתונות, אפשר היה לחשוב שמדובר בהרבה יותר.

אם נניח שיש בישראל מיליון משפחות, יוצא שכל משפחה צריכה להוציא על שריד ונסיעותיו רק 70 סנט במשך ארבע שנים. זה יוצא 17.5 סנט לשנה לכל משפחה. נראה שאפילו משפחות המתגוררות באזורי המצוקה היותר גרועים יכולות להרשות לעצמן להוציא סכום זעום כזה על שר חשוב כמו שריד.

אגב, מעריכת החשבון לגבי הנסיעות של כל הממשלה יוצא, שבכל תקופת הקדנציה הנוכחית יוצאו בערך 5.5 מיליון דולר על הנסיעות של שרינו לחו"ל. זה נותן בערך 1.4 דולר לשנה לכל משפחה ממוצעת. תראו לי משפחה אחת שהיא עד כדי כך מסכנה שלא תהיה מוכנה לשלוף מכיסה פחות מדולר וחצי לשנה למען מטרה נעלה כל כך — בילויי השרים בחו"ל. תחשבו כמה שקט מרוויחים תמורת סכום כה פעוט.

מבזקים כלכליים

■ רשת בתי המלבוש „טו חינג" מהונג־קונג תקיים במאי 88 „שבוע ישראלי" — הודיע יו"ר הרשת, בריאל קו, לשר התמ"ס אריאל שרון בפגישתם בירושלים. יו"ר הרשת שוהה עתה בשבוע האופנה בירושלים וכבר ביצע רכישות של מוצרי אופנה ישראלים. שרון הבטיח סיוע של משרדו, בשיתוף מכון היצוא, לקיום השבוע הישראלי בהונג־קונג, אשר יכלול גם תצוגות אופנה ומופעי פולקלור ישראלי.

■ מינהלת מרכז ההשקעות אישרה בשבוע האחרון 23 תוכניות להקמה והרחבה של מפעלים. בהשקעה כוללת של 53 מיליון דולר. 15 מהפרוייקטים שאושרו הם באזורי פיתוח ושניים בירושלים. דובר התמ"ס מסר, כי התוכניות שאושרו השבוע יביאו עם השלמתן להיווצרות 360 מקומות עבודה חדשים ולתוספת יצוא הנאמדת ב־24 מיליון דולר.

■ חלקם של מחפשי העבודה הבלתי מועסקים הגיע באפריל־יוני השנה ל־5.6% מכוח העבודה האזרחי, נמוך בהשוואה ל־6.7% באוקטובר־דצמבר 1986 — מסר דובר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. עוד נמסר, כי בתקופה האמורה הגיע שיעור הבלתי מועסקים בקרב הגברים ל־5.1%. בקרב הנשים בכוח העבודה היו 6.5% בלתי מועסקות שחיפשו עבודה (בהשוואה ל־7.1% בינואר — מרס 1987).

העורך הכלכלי: צבי טימור

לרדת בסולם הריבית

בימים אלה כינס סגן שר האוצר גדי אמוראי מסיבת עיתונאים, בה דיווח על התוצאות של מדיניות שוק ההון של הממשלה, עליה הוא מופקד זה כשנתיים. אין ספק שתוצאות אלו יכולות להיחשב כהצלחה. עלות הגיוס לממשלה ירדה מ־6.5 אחוזים לפני כשנה לכ־4.5 אחוזים בחודש האחרון. בעקבות זאת הונמכה גם הריבית של עלות הגיוס לסקטור העסקי. על־פי הנתונים האחרונים, עלות הגיוס בחודש אוגוסט, לגורמים בנקאיים לתקופה ממוצעת של 12 שנה, עמדה על כ־8 אחוזים. לפני שנתיים לא היה מקום לדבר על ריבית כזאת, אלא במסגרת אישור הנפקה מיוחד, אשראי מכוון וכו'.

אמוראי ציין, כי סיבת הירידה בתשואות היא הקטנת הצורך לנתב את מלוא החיסכון במשק לעבר התקציב. כמקור למימון ההוצאה הממשלתית. השנה יהיה גיוס הון שלילי בסך 1.8 מיליארד ש"ח מתחילת שנת התקציב. עד עתה, אומר אמוראי, היה איזון בין גיוס לפדיון בשוק ההון. אך בעקבות פדיון המניות הבנקאיות אין ספק שיירשם גיוס שלילי בסופו של דבר.

עד כאן דברי אמוראי. השאלה המתבקשת — מה צריכה להיות הריבית לטווח הארוך במשק. התשובה הסבירה היא, שהריבית הריאלית צריכה לנוע בסביבות קצב הצמיחה של הטווח הארוך. אם נהיה אופטימיים מאוד, נניח כי בשנים הקרובות יצמח המשק בקצב של 3 אחוזים בממוצע. לכן, הריבית עדיין גבוהה ממה שהיא צריכה להיות. גם הריבית על החוב הממשלתי. לטווח הארוך, רק ירידת נטל החוב הפנימי תאפשר הפניית משאבים לפיתוח ורווחה.

זהירות־יתר

הורדת שערי הריבית תלויה, לפי גירסת משרד האוצר, אך ורק בגודל הגרעון הממשלתי. על בסיס זה ניתן לשאול, למה הריבית לא יורדת כעת מהר יותר. יתכן שיש פה „זהירות־יתר" מצד האוצר, למרות שעל־פי נתוני השליש הראשון צרכי הממשלה בגיוס יהיו נמוכים יותר מהתחזית, משני טעמים.

טעם ראשון: הגרעון נמוך בהרבה מהצפוי. ההכנסות ממסים עולות על התחזית בכ־3 אחוזים, במונחים ריאליים, ואם מגמה זו תימשך, הרי שגביית המיסים תהיה גבוהה, עד סוף השנה, במאות מיליוני שקלים לעומת התחזית המקורית, מה שיוריד עוד יותר את הגרעון התקציבי ואת צרכי המימון הממשלתיים. טעם שני: הערכות האוצר על מיחזור נראות בשלב זה כזהירות יתר על המידה: — למרות שהגיוס הממשלתי בארבעת החודשים האחרונים הסתכם בכ־525 מיליון ש"ח, לעומת תכנון של 1.1 מיליארד ש"ח לשנה כולה.

אין ספק כי הורדת שיעור הריבית ל־3 אחוזים באג"ח ממשלתי תצריך התאמות לא מעטות במשק. קרוב לוודאי שהמשקיעים המוסדיים, קרנות וחברות הביטוח, לא יהיו מרוצים מהתפתחות זו, שתאלץ אותם לגוון את השקעותיהם, דבר שעד היום לא נאלצו להתמודד איתו.

מרווחים גדולים מדי

התפתחות שנייה מחוייבת המציאות היא קביעה מחודשת של הריבית לטווח הארוך, ובמיוחד צמצום הפערים הקיימים.

על־פי הנתונים שמסר אמוראי, הממשלה מגייסת הון ב־4.5 אחוזי ריבית. הבנקים מגייסים ב־6 אחוזים ריבית ואילו הסקטור העסקי מגייס ב־9־8 אחוזים. השאלה היא, האם פערים אלה הם מחוייבי המציאות.

הדוגמה הבולטת לעיוות הנוצר בתחום הריביות הן המשכנתאות. הלוואות חופשיות לטווח ארוך ניתנות היום בריבית של כ־12 אחוז. משכנתאות אלה ניתנות לטווח של 5 עד 10 שנים. בו בזמן מקבל הפרט בתור חוסך לטווח ארוך, מקופת הגמל והפנסיה, תשואה של כ־5 אחוזים בלבד. מנקודת הראות של הפרט, זוהי ההשוואה הרלוואנטית, אפילו מנקודת הראות של הבנק נראה הפער מוגזם. עלות הגיוס שלהם מגיעה ללא יותר מ־6 אחוזים, ומכאן שהיה מקום להורדה משמעותית של המרווחים בריבית הזאת.

אולם במקרה הזה אין לבוא בטענות רק אל הבנקים — גם באוצר התעורר באחרונה התיאבון בעניין הפערים. הלוואות משרד השיכון לזכאים. גם בקבוצות הניקוד הנמוכות, ניתנות כיום בריבית ריאלית של כ־6.2 אחוזים לשנה. לעומת זה עומדת עלות הגיוס, שהיא כ־5 אחוזים, כולל עמלות והוצאות אחרות. נראה שעדיין קיים פער חיובי „לטובת" הממשלה. כאשר הממשלה עצמה סבורה כי בהלוואות אלה צריך להיות מרכיב מסויים של סיבסוד.

יתכן שהממשלה מרוויחה מביטול הסובסידיה הגלומה במשכנתא. אך נשאלת השאלה, אם התוצאה כולה נטו היא חיובית. הדעת נותנת, שפערים ועיוותים אלה הם המונעים ירידה מהירה יותר של הריבית לטווח ארוך.

אילן אברהם

חדשות המשק

משרד הכלכלה והתכנון:

הצפיפות בכבישים — גורם עיקרי לתאונות

הגורם העיקרי לעלייה בתאונות הדרכים הוא הגידול בנפח התנועה ובצפיפות לקמ"ר בכביש, שעלתה ב־15 השנים האחרונות בקצב ניכר — נקבע במסמך העוסק בהשקעות בתשתית תחבורה שהוכן במשרד הכלכלה והתכנון. מדד הצפיפות, המבטא את היחס בין מספר כלי הרכב לשטח הכבישים בקמ"ר, הוכפל בין השנים 1970 — 1983.

במשרד הכלכלה מותחים ביקורת על תוכניות משרד התחבורה, המבוססות „על הערכת פרוייקטים שנעשתה לפי קריטריונים/אמות־מידה לא אחידים", ולא קיימים כיום קריטריונים אחידים לפיהם ניתן לקבוע סדר עדיפויות של ההשקעות בכבישים.

מוצע, כי עד להכנת תוכנית חומש מפורטת יוקצה סכום של 25 מיליון ש"ח לשנה להמשך סלילתם ושיפורם של כבישים „ארומים".

כלכלני משרד הכלכלה והתכנון קובעים, כי יש צורך במדיניות שתביא להאטת הגידול המואץ ברכב הפרטי. ובמקביל לעידוד השימוש בתחבורה ציבורית. בשנים 1985 — 1970 עלתה מצבת המכוניות הפרטיות הנעות בכבישי הארץ פי 4.2, בעוד מספר האוטובוסים עלה באותה תקופה פי רק 1.4 ומספר המוניות רק הוכפל. מגמה זו נמשכה גם ב־86 — עלייה של כ־6 אחוזים במצבת כלי הרכב הפרטיים, לעומת ירידה של כ־4 אחוזים במספר האוטובוסים וירידה של 2.4 אחוזים במספר המוניות.

בשנים 1986 — 1983 התייקרה ריאלית נסיעה ציבורית עירונית פי 1.7 ונסיעה בין־עירונית התייקרה פי 1.6. לעומת זאת חלה הוזלה ריאלית של כ־14 אחוז במחירי רכב פרטי והחזקתו התייקרה בפחות מ־10 אחוזים. גם מדיניות השכר, לדעת כלכלני המשרד, היוותה תמריץ להגברת השימוש ברכב פרטי — מעבר לשינוי במחירים היחסיים של השימוש ברכב פרטי לעומת תחבורה ציבורית. ב־1983 כ־45 אחוז מהרכב שבבעלות משקי הבית היה רכב שבעליו קיבלו השתתפות בהוצאות אחזקה, או רכב שקיבלו מהמעביד. שיעור זה עלה ב־1986, אולם לכלכלני המשרד יש רק אינדיקטורים חלקיים לכך, ולכן לא מוצג שיעור הגידול.

עוד נקבע במסמך כי השקעה בתשתית, ללא מדיניות תחבורתית משלימה, לא תהיה אפקטיבית ומוצע לקבוע שיטת סבסוד משתנה לתחבורה ציבורית — סובסידיות גבוהות באזורים עירוניים, שבהם צפיפות התנועה גדולה, וסובסידיות נמוכות בקווים בין־עירוניים ובמקומות שבהם קיימים אמצעי תחבורה חלופיים.

אודי נחשון

האשראי החופשי לשיא חדש

האשראי החופשי לציבור הגיע לשיא חדש של כ־9 מיליארד ש"ח — כך עולה מסיכומי הבנקים לשבוע שהסתיים ב־19 באוגוסט. בכבכל חודש, עיקר הגידול נובע מתשלומי מע"מ ומיסים באמצע החודש. בפקדונות הפח"ק חלה ירידה של כ־230 מיליון ש"ח והם הסתכמו בכ־3.65 מיליארד ש"ח. בפקדונות הפק"מ לא היה שינוי, כך שרוב הכספים שיצאו מפקדונות הפח"ק יועדו לכיסוי תשלומי המיסים. כ־200 מיליון שקלים נוספים יצאו, מאותה סיבה, מחשבונות העו"ש והסתכמו ב־1.35 מיליארד ש"ח.

חלק מהבנקים מפחיתים היום את ריבית הזכות שהם משלמים על פקדונות הפק"מ לתקופה שמעל ל־7 ימים. לאור ציפיות להפחתה נוספת בריבית, הפחתה של עד 1.25 אחוזים. בחישוב שנתי, תהיה על פקדונות פק"מ ל־14 יום והריבית תנוע בין 9.75 ל־11.75 אחוזים במקום עד 12.5 אחוז. הפחתה של 0.4 אחוזים תחול על פקדונות פק"מ ל־30 יום. בשיעורי הריבית על הפח"ק אין שינוי והם נעים בין 11 ל־12 אחוז לשנה.

א.נ.

תוגש תביעה נגד קארטל הפלדה

מפעלי פלדה מאוחדים, מקבוצת „כור", ושישה סוחרי פלדה מהגדולים בענף, עשו הסדר לא־חוקי, לפיו התחייבו סוחרי הפלדה לרכוש ברזל המיוצר על־ידי קריית הפלדה ולא מיצרנים אחרים. — כך מאשים הממונה על ההגבלים העסקיים במשרד התעשייה והמסחר בכתב אישום שהוגש לבית משפט השלום בתל־אביב. כתב האישום הוא נגד מפעלי קריית הפלדה. מנכ"ל החברה אורי בר־רצון ונגד ארגון סוחרי הפלדה ושישה סוחרים החברים בו.

הממונה, זאב גלמור, טוען כי ההסדר שהושג בין קריית הפלדה לסוחרים הוא קארטל בלתי חוקי. הסדר זה היה בתוקף ממארס 85 עד ספטמבר 86. בכתב האישום נטען עוד, כי בתמורה לקניות הבלבדיות של הסוחרים מקריית הפלדה, התחייבה קריית הפלדה לראות את הסוחרים כ„קונה יחיד". מה שזיכה אותם בהנחה. קריית הפלדה סירבה לתת הנחה דומה לסוחר ברזל ממפרץ חיפה, שסירב לקבל על עצמו התחייבות לרכוש ברזל רק ממנה.

א.נ.

בל"ל מציע הלוואות נוחות

בנק לאומי מציע הלוואות בסכומים של עד 60 אלף ש"ח — לראשונה במערכת הבנקאות ללא צורך בבטחונות נזילים. לקוח שאין ברשותו תוכניות חיסכון, ניירות־ערך או בטחונות נזילים אחרים, יוכל לקבל הלוואה בסכומים האלה לתקופה של עד 12 שנה כנגד שיעבוד דירתו וערבים. עד כה ניתנו הלוואות מסוג זה רק לצורך רכישת דירה וכאמצעות הבנקים־למשכנתאות.

בל"ל מציע שלושה סוגים של הלוואות: הלוואה צמודה למדד בסכומים שבין 10,000 ל־60 אלף ש"ח, עד 12 שנה, בריבית צמודה של 0.9 אחוזים לחודש (ריבית מתואמת שנתית של 11.35 אחוז); הלוואה דולרית בסכומים שבין 7,500 ל־30 אלף דולר עד 6.5 שנים בריבית של „ליבור" + 12 אחוז (כיום 19 אחוז לשנה); הלוואה צמודה למדד בסכומים שבין 3,000 ל־30 אלף ש"ח לתקופה של 5 — 3 שנים בריבית של 0.9 אחוזים לחודש (גם כנגד שיעבוד רכב). החזר ההלוואות ייעשה בתשלומים חודשיים קבועים וצמודים.

בבנק לאומי טוענים, כי הלוואות־הענק החדשות יאפשרו ללקוחות להחליף מימון לטווח קצר בתנאי החזר קשים במימון לטווח ארוך בתנאים נוחים יותר, ומעריכים כי הלוואות אלה יחליפו גם אשראי צרכני, הנלקח כיום על־ידי הלקוחות אצל ספקים וסיטונאים שונים.

א.נ.

בריטניה

בעלי המניות החדשים מתנסים במפולות בבורסה

חששות מפני התחממות־יתר של המשק הבריטי, הביאו לתנודות חריפות בבורסה הלונדונית. נתונים רשמיים הראו עלייה פתאומית חדה באשראי הבנקאי ועוררו בבורסה פחדים כי תאצ'ר צריכה עומדת להציף את המשק בשיטפון של כסף ומאיימת בסחרור אינפלציוני.

החששות הורידו את המדד של מאה מניות מובילות ב„פיננשל טיימס", לאחר עלייה לשיא של 2,157 נקודות.

לדברי הממשלה, עלה האשראי הבנקאי בחודש יולי ב־4.9 מיליארד ליש"ט, הרבה מעבר לציפיות.

לאור הנתונים המדהימים פרצה בהלה בבורסה, ובעשר היה הלם של ממש. נמחקו מערכן של המניות, תוך מבול של מכירות מבוהלות.

נתוני האשראי עוררו חשש פן תיאלץ הממשלה השמרנית להעלות את שערי הריבית כדי לבלום את שטפון האשראי — אם אינה רוצה להסתכן בכך שעודפי הכספים שיוזרמו למשק ינפחו את האינפלציה, המגיעה כיום לשיעור שנתי של 4.4 אחוזים.

הדובר לענייני כספים של מפלגת הלייבור, גורדון בראון, אמר כי נתוני האשראי הבנקאי מגלים „חוסר איזון גובר במשק, כאשר גאות באשראי לצרכנים מלבה גאות ביבוא".

זה כמה שבועות צופים בבורסה שורה של נתונים כלכליים גרועים, אולם כלכלנים טוענים שחרף העובדה כי נתונים הם בבחינת חדשות רעות למשק, אין להניח שהבנק אוף אינגלנד ינקוט בקרוב שוב העלאת שערי הריבית. לדבריהם, ימתין הבנק המרכזי לסימנים נוספים כי אכן המשק מתחמם יתר על המידה, בטרם ינקוט צעד כזה.

צמיחת המשק הבריטי הגיעה השנה לכ־3.5 אחוזים, שיעור שהוא מעל לממוצע בקרב המדינות המתועשות. מתנגדי ראש הממשלה תאצ'ר מאשימים כי הממשלה השמרנית השתמשה בהורדת שערי הריבית לשם יצירת גאות לפני הבחירות הכלליות ב־11 ביוני, אשר החזירה לשלטון לתקופת כהונה שלישית, דבר שהינו ללא תקדים. החשבון, לדבריהם, יוגש מאוחר יותר.

פיטר מילרשים, רויטר

דרום קוריאה

שביתות לצינון המשק

משקה המשגשג של דרום־קוריאה הוא, לדברי משקיפים, כנראה חזק דיו כדי שיוכל להתגבר על כל נזק שייגרם לו מן השביתות וסיכסוכי העבודה המציפים את המדינה.

לדברי דיפלומט מערבי, סיכסוכי העבודה צפויים מאז חודש יולי, כאשר הממשלה נכנעה להפגנות רחוב שנמשכו שבועות, ונענתה לדרישות לבצע רפורמה דמוקראטית. „אני מאמין שהמשק הדרום־קוריאני יצליח לספוג כבעיה ויוסיף לצמוח", אמר.

לדברי המשטרה, נפגעו קרוב ל־1,300 חברות מן השביתות ומעצרי מחאה אחרים מאז ה־1 ביולי, כאשר ממשלת הנשיא צ'ון דו, הנתמכת על־ידי הצבא, התחייבה להנהיג רפורמות דמוקרטיות. בימים אלה עדיין נמשכות השביתות ביותר מ־400 מפעלים. לפני יולי רשמה דרום־קוריאה את הצמיחה הגבוהה ביותר במשקה זה תשע שנים — 15.3 אחוז במחצית הראשונה של שנת 1987. ב־1986 צמח המשק ב־11.6 אחוזים ומטרת הממשלה ל־1987 היא צמיחה של 8 אחוזים.

לדברי פקידים במשרדי הכלכלה עלו השביתות עד כה 700 מיליון דולר באובדן ייצור ויצוא. אך במאזן התשלומים של דרום־קוריאה נרשם בשבעת החודשים הראשונים של השנה עודף של 5.25 מיליארד דולר — פי חמישה מאשר אשתקד.

משקיעים זרים אחרים החלו לנקוט עמדה של „המתן וראה", אך רובם אופטימיים אשר לסיכויים לטווח ארוך של המשק הדרום־קוריאני. לדברי כלכלן במוסד חשיבה ממשלתי, אם סיכסוכי העבודה יסתיימו בראשית ספטמבר עדיין תגיע הצמיחה ב־1987 לשיא של 11 אחוזים. „אך אם יימשכו גם מעבר לכך, שיעור צמיחת התל"ג עלול לרדת מתחת ל־11 אחוזים השנה, ולכ־5 אחוזים ב־1988", אמר הכלכלן, בהוסיפו כי התל"ג חייב לגדול בכ־8־7 אחוזים בשנה כדי שאפשר יהיה לקלוט את התוספת לכוח העבודה. שיעור האבטלה בדרום־קוריאה, שבחודש יולי ירד ל־2.8 אחוזים, לעומת 3.2 אחוזים אשתקד, עלול לעלות ל־4.9 אחוזים בדצמבר ול־5.5 אחוזים בשנת 1988, אם יימשכו סיכסוכי העבודה, אמר.

בטווח הארוך, סבורים בנקאים ומשקיפים, עשויים סיכסוכי העבודה להועיל למשק הדרום־קוריאני. לדברי פקיד בכיר בבנק הלאומי, עשויות העלאות שכר להחיש את המעבר מתעשיות עתירות־עבודה, כטקסטיל וייצור נעליים, לתעשיות עתירות־טכנולוגיה, כאלקטרוניקה וייצור מכוניות. זהו לדבריהם צעד הכרחי בהתקדמותה של דרום־קוריאה לקראת משק מתוחכם יותר ומשטר פוליטי יותר חופשי. חוגים ממשלתיים סבורים, כי סיכסוכי העבודה מסייעים לממשלה, השואפת לצנן את המשק ולמנוע יצוא־יתר, העלול להחריף את המתיחות בתחום הסחר.

לדעת בנקאים זרים, התערבות הממשלה כדי לשים קץ לשביתה בת יומיים בקבוצת „היונדאי" עשויה לשמש כדגם לסיכסוכים בעתיד. „היונדאי" היא היצואנית הגדולה ביותר של דרום־קוריאה והשובתים בה הסכימו להצעה מצד הממשלה, כי יוקם איגוד מקצועי עצמאי. כן הסכימו לפתוח במו"מ על השכר. אולם לדברי משקיפים, עלולות העלאות השכר ללבות את האינפלציה. „אנו כבר נתונים ללחצים אינפלציוניים, בעקבות פיזור כספים ביד רחבה שלפני בחירות ושורה של תוכניות שיקום", אמר פקיד במשרד לתכנון כלכלי.

הממשלה מתכננת להוציא השנה 500 מיליארד וון (620 מיליון דולר) לתיקון הנזקים שנגרמו בחודש יולי על־ידי שטפונות ומפולות קרקע, בהם נהרגו קרוב ל־600 בני־אדם. הפקידים חוששים כי העלאות שכר נוספות יגרמו עליית המחירים לצרכן של 5־4 אחוזים השנה, לעומת היעד של 3־2 אחוזים.

מון אילוואן, רויטר

מבזקים כלכליים

■ „לאומי פיא", מנהלת קרנות הנאמנות בקבוצת בל"ל, פירסמה אתמול תשקיף של קרן נאמנות חדשה, „תנופה", המתמחה, לראשונה בשוק הקרנות, באגרות־חוב של קונצרנים וחברות ציבוריות. מבנק לאומי נמסר, כי הקרן החדשה נועדה לאפשר למשקיעים לנצל את יתרונות שוק אגרות החוב הלא־ממשלתיות, אשר הניבו בעבר תשואה גבוהה יותר מאגרות־חוב ממשלתיות שטווח פדיונן מקביל (כפיצוי לרמת הסיכון הגבוהה יותר). הקרן תשקיע לפחות 65 אחוז מההשקעות בניירות ערך באג"ח לא־ממשלתיות, כולל ניירות־ערך הניתנים להמרה במניות.

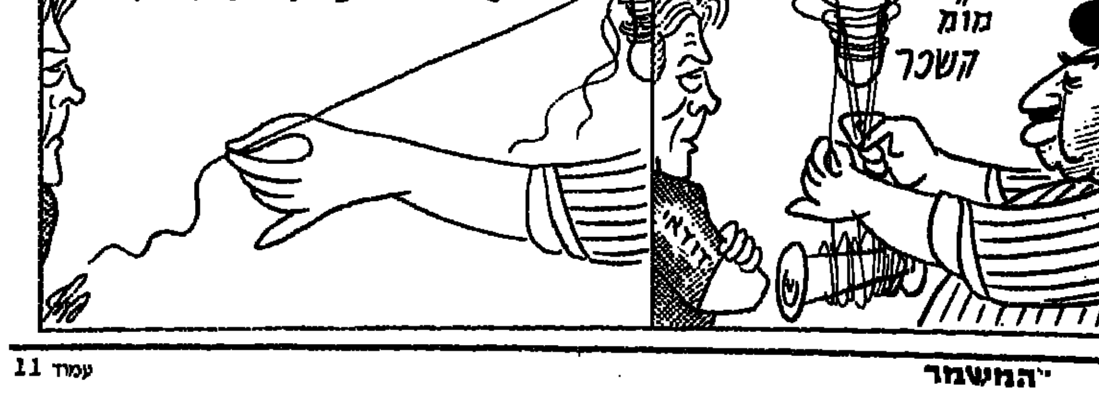

קולנוע

הטוב, הרע והנערה

„המבצר הנסתר" — בקרוב בקולנוע „לב" בתל־אביב

מאת יעל ישראל

הסרט „ראן" היה פיסגת היצירה של הבימאי אקירה קוראסאווה. ספק אם נזכה לראות משהו חדש משל הבימאי הגאון בן ה־78. אבל תמיד אפשר לחזור לסרטיו הישנים והנפלאים, שלא התיישנו למרות שנעשו לפני יותר משלושים שנה. בחורף, הוקרן אצלנו סרטו המושלם „כס הדמים" שנעשה בשנת 1958. עתה שב „המבצר הנסתר" שנעשה שנה אחרי „כס הדמים". עד אז התפרסם קוראסאווה בסרטים קשים, אכזריים, טראגיים ופסימיים כ„ראשומון", „איקירו" ו„שבעת הסמוראים". גם הסרטים שעשה מאוחר יותר מצטיינים בהרבה יאוש ואכזבה מהטבע האנושי, הרע. קשה למצוא אצלו הומור, לפיכך „המבצר הנסתר" הוא סרט מעט יוצא דופן בפילמוגראפיה שלו.

„המבצר הנסתר" הוא הסרט האחרון שעשה קורוסאווה בהפקת אולפני „טוהו", לפני שהקים חברה עצמאית משלו. זו היתה ההפקה היפנית היקרה ביותר באותם הימים, וגם סרט הסינמסקופ הראשון שנעשה ביפן. את הכמות הלא מבוטלת של הומור שיש בסרט אפשר להסביר גם בעובדה שקורוסאווה רצה לעשות סרט יותר מסחרי, שיצליח גם ביפן שלא כל כך אהבה את סרטיו, של „המערבי" מבין הבימאים היפניים. ואכן, „המבצר הנסתר" נחשב בשנות ה־60 לסרטו הקופתי ביותר, ואף זכה אז בפרס „דוב הזהב" בפסטיבל ברלין.

סיפור הסרט פשוט, בנאלי עשוי כאגדה, עם נסיכה נרדפת, אוצר אבוד, ואביר קשוח ואצילי הפועל על פי קוד הכבוד והנאמנות למען בית המלוכה הנערץ. לכאורה, עוד סרט העוסק בערכי הכבוד של מסורת הסמוראים היפנית שנדושו רבות בסרטי החרב („הקאמברה") ובסרטי התלבושות התקופתיים, העוסקים בימי הביניים ביפן המלוכנית של בתי הקיסרות. מבנה הסרט הוא מבנה קלאסי של מערבון הכולל חיפושי זהב, אביר ברמות שריף, וגם קריצה קטנה למערבונים האמריקניים וליצירי הכלאיים שנוצרו מהם: מערבוני הספאגטי של סרג'יו ליאונה.

כמו במערבונים, הסרט מתחיל כשלתמונה נכנסים שני גברים עלובים, קופיים למראה, הנודדים במדבר שום־מקום. אלו הם מינורי וקאמטרי, כפריים נבערים גם מדעת, מוגי לב, חמדנים קטנים שהלכו לחפש זהב דבר המעביר אותם על דעתם. אלו אנשים קטנים ופתאים שקורוסאווה טורח לגמד כדי להגביר את טיפשותם, עליבותם ורוע ליבם האנושי, שני לא יוצלחים שהיו לגיבורי הסרט.

הרבה תלאות עוברות על האיכרים העלובים ביפן השסועה במלחמת אזרחים בין בתי הקיסרות. עד שהם פוגשים ברוקורוטה (טושירו מיפונה) — אביר סמוראי יפה, אכזר אמיץ משכמו ומעלה. בדומה לשריף המיתי הוא נאמן עד קצה אצבעו לגבירתו הרמה ולדגל הקיסרות אותה שירת כל חייו כגנרל מזהיר ונערץ. לאחר שהקיסרות נהרסה, הקיסר נרצח, ובני המשפחה בורחים להרים — לוקח על עצמו רוקורוטה את החובה לשמור על האוצר ועל נסיכת הכתר הצעירה והגאה וקיהמה (מיסה הוארה, שנבחרה מבין 4000 שחקניות) בה תולים הכל את התקווה להקים מחדש את הקיסרות.

רוקורוטה פוגש את שני הכפריים החמדניים ובדעתו להרגם. אך אז הוא מבין שהללו עשויים לעזור לו במסע הביתה. הוא מבטיח להם חלק האוצר, והם ממהרים להצטרף למסע ההרפתקאות המסוכן. לא במקרה נחשב „המבצר הנסתר" לסרטו המצחיק ביותר של קורוסאווה. למרות הסממנים הקלאסיים של סיפורי אבירים, אין בו כל כבדות. יש בו הרבה סצינות מלהיבות השאובות מסרטי הרפתקאות, כמו מחול האש, מסעם המגוחך של שני הלא יוצלחים, הדו־קרב הראוותני והמסוגנן בין רוקורוטה לגנרל יריב וסצינת הסיום בה מצליחה המפליה הקטנה של הנסיכה לנצח צבא יריב, ובעת המנוסה רוקורוטה „השריף" מעלה על סוסו את הנערה תוך כדי דהירה, לקול מצהלותיהם של האחרים.

בסרטיו של קורוסאווה קשה למצוא „הפי הנד". „המבצר הנסתר" הוא לפיכך יוצא דופן, אך הסוף האופטימי שופע ההומור אינו צריך להסתיר מהעין את הקור המוסרי המאחד את כל סרטיו. יאוש מהצד האפל של בני האדם, הרוע והטיפשות כבסיס לכל המלחמות וההרס. גם ב„מבצר הנסתר" כמעט כולם טיפוסים שפלים. האכרים משום שהם חמדנים וטיפשים. האביר הסמוראי מפני שהוא אכזר, יהיר, וליבו לב של אבן. במפתיע, הדמות היחידה בסרט המפגינה תכונות אנושיות נאצלות היא הנסיכה הצעירה. מפתיע, מפני שהאשה בסרטי קורוסאווה היא תמיד דמות אפילה ופאטאלית שמפעילה את יצרו הרע של הגבר הטיפש. כאן הנערה נטולה כל תכונות של פיתוי נשי „טיפוסי", היא ישרה, אצילית וחזקה, וגם רחמנית וטובת לב.

קורוסאווה מקפיד תמיד על הצד הויזואלי. צריך רק להיזכר ב„ראן" המופתי בו הצורה כמעט שניצחה את התוכן. אבל גם סרטיו המוקדמים ניחנים במיזנסצינות גראפיות מדהימות ביופיין, וביניהם „המבצר הנסתר". בין המכורים לסרטו של קורוסאווה נמצא גם הבימאי האמריקני ג'ורג' לוקאס, המודה כי סרטו „מלחמת הכוכבים" הושפע מ„המבצר הנסתר".

הסרט יוקרן החל מה־4.9.

מיפה אואהארה בסרטו של קורוסאווה „המבצר הנסתר"

פסטיבל הקולנוע של חיפה יוצא לדרך

מאת יעל ישראל

לאחר הפסקה של שנה, עקב בעיות טכניות, שב פסטיבל הקולנוע של חיפה, המתקיים בתמיד בחול המועד של סוכות. מתקיים השנה בין ה־13 ל־18 באוקטובר. מארגני הפסטיבל הנוכחי למדו לקח מהפסטיבלים הראוותניים הקודמים, והפעם הם חולבים על מסגרת מצומצמת, פחות רעש של יחסי ציבור ויותר קולנוע של ממש.

בארבעת ימי הפסטיבל יהפוך רכס הכרמל לקריית קולנוע. 44 סרטים יוקרנו באולמות האודיטוריום, קולנוע „אורלי", קולנוע „שביט" ואולם הסינמטק. בין הארצות ששלחו את סרטיהם, אפשר למצוא סרטים מיוון, בריה"מ, ארגנטינה, הונגריה, פולין, יפאן ונורווגיה.

הפסטיבל שומר על המתכונת של השנים הקודמות, לפחות מבחינת תוכנית. באולמות הגדולים יוקרנו הקרנות בכורה לסרטי מפיצים, שיוקרנו במהלך השנה הבאה בבתי־הקולנוע. האולם הקטן של הסינמטק יארח את כל הסרטים הייחודיים שהגיעו במיוחד לפסטיבל, מהפסטיבלים הבינלאומיים של השנה האחרונה.

בפסטיבל האחרון של שנת־85 התקיימה, כזכור, סדנת אנימציה מיוחדת. גם השנה ימשיכו במסורת זו ותתקיים סדנה ענקית בת־ארבעה ימים, בה ישתתפו אנימטורים, שיציגו סרטי אנימציה לעיני הקהל הרחב. במקביל תתקיים תערוכת אנימציה בלובי של האודיטוריום, בה יוצגו עבודות של יוצרים צעירים מגרמניה, בחסות מכון „גתה".

החידוש החשוב ביותר בפסטיבל הסרטים הרביעי של חיפה הוא הנהגת תחרויות קולנוע. התחרות הראשונה, מסוגה בארץ, הינה תחרות הוידאו־קליפס בה ישתתפו כשישים סרטוני וידאו, שנעשו בידי יוצרים ישראליים. הפרס השני הוא פרס הביקורת הישראלית לסרט, לבימאי, ולשחקן הישראלי או הזר, מהסרטים שהוקרנו בשנה הנוכחית.

מחול ראשון

בין שני עולמות משתרע חלל

מאת גיורא מנור

מגרמניה הגיעה ארצה קבוצה ובה שש רקדניות ושני רקדנים. בראשם אשה צעירה, בת ליוורדים, רות פורברג שמה. היא למדה באלט ומחול מודרני וכעת, והיא בת 23 בסך הכל, יסדה עם תלמידי הסטודיו שלה שבעיר אאכן להקה ושמה „שני עולמות".

רובנו מתאמצים בכל כוחנו לרקום סביבנו עולם אחר ולהכניס בו סדר מתקבל על הדעת. וזו בהחלט משימה נכבדה. אין לי מושג איך רותי פותרת את בעיות שני עולמותיה. חיים בגרמניה ו„שורשים" תיאורטיים בישראל. ואין זה מענייני. היא מכנה את הלהקה „באלט־ג'ז" ואת התוכנית שכתבה „להיות אשה או הסחר מפני רגשות". ואלה מחייבים התייחסות.

מן הבאלט שלמדה נותרו כמה קפיצות ובעיקר ההליכה הברווזית המוזרה, האופיינית לרקדני באלט. אפילו במוסיקה המלווה, שרובה קטעי „פופ" שונים אותם לא אוכל לפרט, כי האמרגנים לא הצליחו להפיק תוכניה פשוטה או מאולתרת למופע, שנערך ב„בית החייל" בתל אביב, אין זכר לג'אז. בתנועה יש פה ושם כמה סיבובי־מותניים, וזה כל הגאז הזה...

רגשות יש לכאורה בשפע. אבל הם מובעים בעיקר בתנועות ידיים עצבניות ומתוחות של פחד, ערגה או סתם התרגשות לא מוגדרת וכן בהבעות הפנים, וכל אלה במתח גופני כה גדול, עד שכל איבר ואיבר ממש רועד.

אבל רותי פורברג לא גילתה עדיין שהרגש בתנועה חייב להתבטא קודם כל בגוף הרקדן, במרכז הכובד שלו, והרעיונות מקומם בתנועה, בכוריאוגראפיה, בקיצור בשפת התנועה. המילון של פורברג דל ומצטמצם לכמה מתרגילי היסוד של הבאלט + מרכיבים של המחול המודרני המסורתי.

בין הצעירים, שרובם נראים כתלמידי סטודיו — והם אכן כאלו — נערה המגלמת את תפקיד הגיבורה הראשית, ולה צורה נאה ויכולת תנועתית. התלבושות — בגדי ריקוד בהירים ועליהם ציורים עדינים — מקצועניות ונאות. יתר מרכיבי המופע אינם על רמה מקצועית. לא הביצוע ובעיקר לא הכוריאוגראפיה.

כפי שהבינותי מדברי האורחת, כוונת הביקור בארץ, להפגיש צעירים גרמניים אלה עם ישראל אני מקווה. שהם בילו כאן בנעימים. אבל בין ביקור חברתי לבין סיור מופעים של להקה יש בכל זאת כמה הבדלים.

חוששני, שהכוריאוגראפית נתונה באמת בין העולמות. (אגב, „בין שני עולמות" הוא שמה המקורי של מה שאנו רגילים לקרוא לו „הדיבוק" מאת אנסקי...) עולם של מה שהוא מדמה להיות אמנות המחול — והמציאות. במלים אחרות, לא לכאן ולא לכאן, אלא כחלל ריק. זו זכותה, אבל היומרה האמנותית וה„אידיאולוגית" שלה מיותרות.

תערוכה בחו"ל

כישוף מסוג אחר

מאת דורית קדר

פרה פאיס (PERE PAGES) **הוא אמן** קטלוני (אזור בצפון מזרח ספרד). אין עוררין על עובדה זו. שנים רבות הוא מתגורר עם פאני אשתו בפאריס, בדירה קטנה בליבה של העיר הרועמת. שנים רבות הוא נע בין ביתו הזעיר לסטודיו שבקרבת מקום. הוא אפילו מייצג את צרפת במשלחות רשמיות. ועל אף כל אלו הוא שומר על שמו הקטלאני בגאווה. בקנאות. הוא בן לאותה אדמה אשר הנביטה את פיקאסו, גאל מירו ואפילו את טאפיאס. ואולי יש בה באדמה זו משהו מן המופלא, מן המאגי, כמו שהאמינו בניה האמנים.

חבל ארץ עשיר זה מתעקש על שפה ונוהגים משלו בתוך ספרד, ונקרא „יהודי ספרד" על כל המשמעויות הנגררות לטוב ולרע... ובכל זאת פאייס — כמו קודמיו — נדד לפאריס ובחר בה כמושב. יתכן כי פאריס מצפינה בתוכה כישוף מסוג אחר, תמריץ ליצירה. על כל מקרה היא מכילה מורשת עשירה עד מאוד, ומהווה נביאת האמנות המודרנית על כל הקשריה. עם זאת פאריס נותרת זרה, מרוחקת, מנוכרת. פאייס חש בה כגורם מן הצד ועובדה זו ניכרת מאוד בעבודתו ובכל פינה של הבד. תופעה שאין בה אבל מן השלילה: העדר המעורבות והרגשות הלאומיים מאפשרת להתבונן מן הצד. לספוג ממראים מטורמים ולהקיאם על הבד ללא נקיפות מצפון. האמן הינו כאן בגופו, ורוחו משוטטת נבוכה וטועה בתוך נופי העיר המצוירים שלו, ערים כהות, מוארות בצורה מלאכותית בלבד, נשלטות על־ידי האבן הקרה, אין בהן סממן של חיות, כל הצמחיה נקטלה זה מכבר ורק האדם, הגולם המכאני והאנונימי לפעמים, עומד ליד המכונות הענקיות שהגיענו בנה, מבלי לשתף את הנפש...

מקומות מיותמים נפקדים על ידי זרמי תוקפנות מבעבעת, ארכיטקטורה סגורה, מדויקת, לא אורגנית המקלה את הפן המפלצתי של התיעוש. קם הגולם על יוצרו ופאייס חוזר וחוזר באובססיה נוראה על אותם התכנים החוזרים אל תוכו כשדים אכוריים שאין מנוס מפניהם.

לאחרונה הוא הצליח לערוך נקיון בית, גירוש שדים רב ממדי, פסיעה קדימה בכיוון של השתחררות מגרעין השחור שהתמקם בתוכו תוכו. תחת ידו — כמעין שרשרת המשתוללת מעצמה, פורצים גיבורים... לוחמים דרקיונותיים, חנ"כיים, פרשים אבירים, מלכים אגדתיים, עטויי שריונים וקסדות, מעוטרים במאות קווים ודגמים חופשיים. הם תוצר של כתמיות עליזה, גבשושיות החומר, מעוף הרישום הסכמאטי ומעל לכל בני הומור חזק שסוף סוף יצא לדרכו, במטרה לשים לקלס — בנוסח סרוואנטס, את האבירויות המדומה על מלבושיה המגושמים... ובכל זאת ישנה כאן אהבה גדולה ואהדה לאותו אביר, קצת מצחיק, קצת מגוחך. אהדה לכוונתו, לפחות...

פאייס כבר הגיע לפני מספר חודשים ארצה בלוויית מספר אמנים צרפתיים כדי להציג, לחליף רשמים. הוא מתכוון לחזור ולמשוך — כתשובה — אמנים ישראלים לפאריס. הדו־שיח נראה מבטיח וכדאי לפתוח שערים. (הממונים על קשרי התרבות ישראל־צרפת פתחו בפרויקט וכדאי גם שהם ימשיכו בו באותו להט).

ואם מדובר בפתיחות ואינטראקציה, כדאי גם להזכיר רב־צלם יחודי ומצויין — הצלם המקצועי של „לה פיגארו" במשך שנים רבות — (Gilles Boiner). אחרי יציאתו לגימלאות החליט הצלם ללכת לדרכו והתמקם במוזיאון הלובר הענק והעמוס, בית־חרושת ליצירות אמנות הומות ושדרה לקהל רב ועצום, בכל של העולם, אנשים מכל הצבעים והגדלים על מלבושם השונה, התנהגותם, הבעות פניהם. העייפות המצטברת או מאמץ הריכוז, ההתגודדויות סביב יצירות מושכות המונים. יחסי הגומלין בין היצירה לבין האדם. בין פסל מצרי רב שנים ודומם לבין פנים שחורים של נערה אשר חוויה כאילו נחצבו מתוך אבן הפסל החידתי... בואנר יודע לתפוס את האמנות שבפנים היצירה, את האמנות שמחוץ ליצירה ואת הדיאלוג בין השניים. כך לדוגמה, בפני יצירה דתית המתארת קבוצת נזירות עומדת קבוצת נזירות של ממש, נלקחות מאחור וכאילו בכוונה תחילה יוצרות בראשיהן מעין קשת קעורה סדורה להפליא... ויש לפעמים התאספות של שני בני אדם ופסל משוחחים... ונערה יפאנית שוקקת מביטה בהערצה בוטה באבר מין של פסל יווני. ולא רק בחורות רעבתניות נתפסות בערגותיהן... כומר דומיניקני אינו יכול להחלץ מהאלגוריה החושנית של טיציאן ואפו כמעט תחוב בתוך הבד. הישר בגופות הנשיות.

עינו של אמן צלם זה תופסת רקויות של רגע, יחסים בין מבנה ארכיטקטוני לאדם, צופים שהם ציוריים וציורים שהם חיים, הכל מתערב ליחידה אחת המאופיינת — כמו אצל פאייס — בחוש הומור חזק כר כבד עם יכולת הסתכלות ומעוף נפלאים.

פרת פאייס: פאריס זרה, מרוחקת, מנוכרת.

זכרונותיה של חונכת
שעה טובה בגן

מעזבונה של סוניה קרוק, שבימים אלה מלאה שנה לפטירתה

בגיתת גן כ־35 ילדים, שכל אחד מהם בא מרקע שונה. ישנם ביניהם גם ילדים בעייתיים, בגלל סיבות סביבתיות כגון: פירוד, יתמות, סכסוכים בין ההורים. אב נרקומן, אם שאינה מתפקדת כראוי. התוצאה יכולה להיות: ילד אגרסיבי או מופנם, פאסיבי, חסר בטחון. לילדים אלה אנו, החונכות, מלאות רצון לעזור. לרוב בהמלצת הגננת מקיפים מתוך תחושה עצמית שהילד חריג, שואפת דרך להתיידד עימו. תשומת לב, רבה והם מצידה של החונכת מספקים לילד יותר בטחון עצמי וממריצים אותו לפעילות להתקרבות לשאר הילדים.

ילד הדחוי מרגיש לפתע, שיש לו גב בצורת החונכת והילדים אינם פוגעים בו יותר. אנו החונכות עובדות עם הילד היחיד או עם קבוצת ילדים, כדי להקנות להם מושגים ולשפר את הידע שמקנה להם הגננת. למרות שאנו יודעות את הרקע שממנו בא הילד הבעייתי, אין אנו מטפלות במשפחה באופן ישיר. מטרתנו לתת לילד הזקוק, שעה טובה בגן. כל חונכת מסונפת לגן ועובדת שם פעמיים בשבוע בקשר הדוק ושיתוף פעולה עם הגננת.

במשך 12 שנות עבודתי כחונכת מתנדבת בתנועת נעמת נחרטו בזכרוני מספר סיפורים המבטאים את הקשר שנוצר בין הילד לחונכת.

(1)

הגננת מצביעה על ילדה בהירת שיער, בה עצובות, מסתובבת בגן כאילו אינה שייכת לכל המתרחש כאן. ג'ני יתומה מאם. בגיל שנתיים. מתגוררת אצל סבתה. אביה אינו מתפקד כראוי. הגננת חוששת, שהילדה לא תוכל לעבור לגן חובה. ברגע זה חשה החונכת כי לפניה אתגר!

חלפה שנה של קשר חם והדדי. כל פגישה היא סיפוק וחוויה נוכח ההתקדמות והשינויים שחלים בילדה. היא מעורבת יותר ויותר במתרחש בגן. לג'ני מתוספת עוד ילדה, שאף לה בעיות פירוד בין ההורים: ג'ני יודעת כי מקומה הקבוע ליד החונכת מובטח לה, כך שצירוף ילדים נוספים אינו גורע, אלא להיפך — משפר את יחסי החברות שלה עצמה. הקשר החם של הילדה עם החונכת בא לידי ביטוי, כשהחונכת חוזרת לגן אחרי היעדרות (בגלל מחלה) ומעוררת התרגשות לא רגילה בילדה: היא מחבקת, מנשקת לופתת, אינה יודעת שובע. „כל כך התגעגעתי" היא אומרת.

בסוף השנה חוגג הגן את יום הולדתם של חמישה ילדים, ובכללם ג'ני. הורי הילדים האחרים נוכחים, אך איש מקרובי ג'ני לא בא — אף לא האב. החונכת נכנסת מייד לתפקיד של אמא ואבא במילוי כל המשימות המתבצעות בחגיגת יום ההולדת. החונכת וג'ני מדליקות נרות, מכבות אותם, רוקדות ושרות. הילדה שופעת שמחה. היה זה יום ההולדת המאושר בחייה, וגם לחונכת רווי נחת.

בסיום שנת הלימודים אומרת ג'ני: „אני עוברת לגן חובה, ומה את תעשי" — ומבלי לחכות לתשובה היא מוצאת פתרון ומציעה: „תעברי יחד איתי". החונכת מבטיחה לה לבקר אותה בגן חובה. ולא היתה זו סתם הבטחה. החונכת מבקרת את ג'ני כמה פעמים בשנה בגן, וכן בשלוש השנים הראשונות בבית־הספר. זה מעלה את בטחונה של ג'ני והתקדמותה בלימודים טובה.

מאז ההיכרות עם ג'ני אין החונכת שוכחת את יום־הולדתה והילדה בכל פעם משתוממת. „איך את יודעת שהיום יום־הולדת שלי?"

ביום הולדתה התשיעי החונכת מזמינה את עצמה לבית סבתה של ג'ני. המשימה אינה קלה להגיע ליפו!

ג'ני והסבתא מצפות לבואה של החונכת. המתנה מתקבלת בהתרגשות ושוב השתוממות „איך את זוכרת שהיום יום — הולדת שלי?". ג'ני מספרת על בית־הספר, על החגיגה של שבועות ועל חלקה בהצגה בתפקיד של רות. היא גם מדגימה את תפקידה בדיקלום, שירה וריקוד. אכן המאמץ היה כדאי!

מרסל וסנדי

החונכת ממשיכה את עבודתה באותו הגן תשע שנים רצופות ובכל שנה ילדים חדשים ובעיות חדשות. הפעם האתגר הוא מרסל.

אמה חולת סרטן, בעיות משפחתיות שונות. על פני הילדה לא נראה חיוך. היא כעוסה, מפגינה אגרסיביות ומרפקים במקום מילים. חסרה כל הרגלי אכילה. מרטיבה. אינה אהודה על הילדים. החונכת עושה את צעדיה הראשונים לרכוש את אמונה של מרסל.

הקשר נוצר והילדה לאט לאט משתלבת בחברת הילדים. לפתע מתגלה חיוך נחמד. הילדה מרגישה שהיא „שייכת" למישהו והילדים אינם פוגעים בה יותר. מרסל לומדת לבקש ולא בעזרת מרפקים. היא חשה ביטחון ביודעה שמקומה שמור לה לצד החונכת.

הילדים מרגישים בקשר בינינו ואז סטפן — ילד נחמד ונבון — אומר לחונכת. „נכון שאת חברה של מרסל, אבל את גם חברה שלי?" בחיבוק חם מאשרת החונכת את דבריו.

סנדי באה מבית הרוס. אינה יודעת בדיוק מה קרה לאביה ומדוע אינו איתם. היא מדמיינת שאביה יושב לידה ביום הולדתה. סנדי זקוקה לתשומת־לב ואהבה. היא משתפת פעולה אך מאוד קנאית. אין ברצונה לחלוק את אהבת החונכת עם הילדים האחרים. היא אומרת „את דיברת עם גורי — עכשיו תדברי איתי". היא גם חוזרת ושואלת „את אוהבת את גורי?" התשובה: „הכי הכי אני אוהבת אותך!"

מרשמים למחברת

בלי וינרשניצל וזאכרטורט

הנה נבחרו מהבלקנים לאוסטריה הקרירה, אבל, ברשותכם, בלי שניצל וינאי, שכולם יודעים, ובלי טורט זאכר, שהוא אמיתי רק אצל זאכר.

בשר במרק

ל־8 מנות גדולות: 1.5 ק"ג בשר בקר (לנזיד, ברוסט או שטונדרה); 2 גזרים; סלרי קטן; שורש פטרוזיליה בינוני; שן שום; בצל קטן; קוביה (כפית) סוכר; פטריה גדולה מבושלת (או שקית של פטריות יער מיובשות, נמכרות בדוכני תבלינים); 3־4 גרגרי פילפל שחור; מלח.

שוטפים היטב את הבשר (בנתח אחד) וחולטים במים רותחים (2 ליטר). מוסיפים את הסלרי, שורש פטרוזיליה, גזר ושום (קלופים); גם את הסוכר, הפטריות, הפילפל והמלח כפית. מרתיחים. מקטינים את האש, מסירים את הקצף, מבשלים על אש קטנה מאד, לאט מאוד. כעבור שעה מוסיפים את הבצל, אחרי שחוצים אותו, ומשחימים את הצד החתוך במחבת. ממשיכים לבשל (על אש קטנה ביותר) עד שהבשר רך. שולים את הבשר ופורסים לפרוסות. מגישים ברוטב חזרת או רוטב שמיר עם תפוחי אדמה מבושלים. את המרק אוכלים עם כופתאות כבד.

רוטב חזרת

שורש חזרת; כף חמאה (מרגרינה); 2 כפות קמח; גביע שמנת (צמחית, אם חמוצה); חצי כוס מרק בשר.

מכינים רביכה בהירה מהחמאה והקמח, מדללים במרק קר ומרתיחים, תוך בחישה. מוסיפים את החזרת, ומרסקים אותה דק. שמים ברביכה, מוסיפים שמנת, מלח לפי הטעם, מבשלים היטב ומביאים לסף רתיחה.

רוטב שמיר

40 גרם חמאה (מרגרינה); 40 גרם קמח; 4 כפות שמיר קצוץ; כוס מרק בשר; 3 כפות שמנת; מלח; פילפל לבן.

מכינים רביכה בהירה ממחצית החמאה וכל הקמח. מדללים במרק קר. מאיידים את השמיר בשאר החמאה במשך דקות אחדות. מאחדים עם הרביכה ומרתיחים. מסירים מהאש, מוסיפים שמנת, מלח ופילפל.

כופתאות כבד

לחמניה לא טריה (במשקל 80 גרם); כוס חלב; 150 גרם כבד בקר (או חזיר, או עוף); 50 גרם טחול (אם יש, אחרת מגדילים את כמות הכבד); 150 גרם בצל; 2 ביצים; 30 גרם חמאה (מרגרינה); 30 גרם שומן; מלח; פילפל; קמצוץ מיורן מיובש.

שורים את הלחמניה בחלב חם. קוצצים את הבצל ומטגנים אותו בשומן. קוצצים דק את הכבד והטחול. מערבבים היטב את הלחמניה הסחוטה, הכבד והטחול הקצוצים, הבצל המטוגן והביצים. בלולים עם חמאה מותכת. מתבלים במלח, פילפל ומיורן, ומשהים 20 דקות. מרתיחים 1 ליטר מים, ממליחים. יוצרים מהעיסה, בידיים לחות, כדורים קטנים. מטילים למים רותחים ומבשלים 10 דקות.

ריאות נוסח וינה

750 גרם ריאות (עגל או חזיר); 50 גרם מרגרינה או חמאה; 30 גרם קמח; בצל; 2 אנשובי (מקופסת שימורים); כפית צלפים; מלפפון כבוש בתומים; כף חומץ יין; כפית סוכר; כף פטרוזיליה קצוצה; מלח; פילפל, פפריקה.

רוחצים את הריאות ומנקים מכל ה„צינורות". שמים בסיר גדול, חולטים במים רותחים, מוסיפים מעט מלח ומבשלים, עד שיתרככו. מסננים, שומרים על מי הבישול. מצננים את הריאות וחותכים לרצועות דקיקות. מכינים רביכה שחומה מהמרגרינה, הקמח והבצל הקצוץ דק. מדללים אותה במי בישול קרים; מוסיפים אנשובי, צלפים ומלפפון קלוף (הכל קצוץ דק) ומבשלים, עד שהרוטב מסמיך. מוסיפים לרוטב את רצועות הריאות, מתקנים את הטעם במלח, פילפל, פפריקה, סוכר וחומץ. מרתיחים ומוסיפים מחצית פטרוזיליה קצוצה. מגישים עם מחית תפוחי אדמה וביצים עלומות. זורים על הכל את שאר הפטרוזיליה.

ספרים למדרך

פילה ושמה רוזי

קרובתי רוזי
מאת ג'ראלד דארל
הוצאת מעריב

רוזי פלשה במפתיע לחייו המשעממים והמהוגנים של אדריאן רוקויסל ושינתה אותם מקצה לקצה. וכי מה יעשה פקיד זוטר ורווק בן 30, המתגורר בעיירה אנגלית קטנה, בחדר שכור אצל אלמנה שתלטנית - מה אחד כזה יכול לעשות בפילה מאולפת, מכורה במקצת לטיפה המרה, שדודו הוריש לו בתקווה שיטפל בה?

אדריאן רותם את רוזי לעגלה צבעונית ויוצא איתה לחוף הים, כדי למצוא לה מקום בקרקס.

מסע אל הים עם רוזי. 80 קילומטר של הרפתקות, פגישות עם אנשים יוצאי־דופן, ארוחות שתיאורן מעלה ריר אצל הקורא. הסתבכויות עם החוק, רומנטיקה... דארל עורך חשבון נוקב עם אנגליה של ילדותו, עם המימסד, עם בעלות־בית קרתניות, עם אריסטוקרטיה מנוונת, עם מערכת משפטית חסרת היגיון. עם פשוטי העם הוא נוהג בחסד ובאהדה. עם רוזי לא כל שכן, וחלק ניכר מהפעילות מתואר מראות עיניה. העלילה ממוקמת בעשור הראשון של המאה. זאת הערכה, כי המחבר לא טרח להזכיר כל שנה. לא רמז כל רמז היסטורי. אפילו לא הזכיר שם של המלך, אך כיוון שמצטטים משפטים פליליים „רגינה נגד זה וזה", הקורא מבין שהכוונה למלכה, ומי אם לא ויקטוריה?

על כל פנים באנגליה של אותם הימים יש רכבת, הכרכרות ברחובות העיר רתומות לסוסים, עגלה צבעונית יכולה לנסוע ימים רבים בדרכים צדדיות בלי לפגוש איש ו־500 ל"ש אמורים לקיים שני אנשים במשך ארבע שנים, בערך.

ג'ראלד דארל, חוקר טבע וסופר, התפרסם בספריו האוטוביוגרפיים, המלאים הומור (משפחתי וחיות אחרות, הברברי סוואנה, היער השיכור) פנה הפעם לרומאן, שיש בו כל מה שרומאן דורש: טיפוסים, מתח, עלילה, אהבה והפי־אנד.

משהו באווירת הסיפור מזכיר את כתבי ג'רום ק. ג'רום (שלושה בסירה אחת, שלושה בבומלו), אבל ההומור פחות אגרסיבי. אם כי לא פחות משעשע, מי שאוהב את ג'רום יאהב גם ספר זה; על אחת כמה וכמה מי שאוהב את דארל.

צב"ש

חיידקים מחסלים צמיגים

בקטריולוגים יפאנים גילו כי למיקרואורגניזמים המכונים „נוקרדיה" סגולה כימית לפרק גומי ולהפיק ממנו אנטיביוטיקה. שורה ארוכה של ניסויים הוכיחה, שהבאקטריות זקוקות לשלושה שבועות כדי לפרק חתיכות קטנטנות של כפפות גומי (שרויות בתמיסת מלח). כדי לכלות גומי סינתטי, שממנו עשויים צמיגי מכוניות, הן הזדקקו לשמונה שבועות. תוצאות הניסויים מעוררות תקווה, שבקרוב תיפתר בעיה אקולוגית חמורה - מה לעשות בטונות של צמיגים משומשים, הנערמים בכל מדינה מתועשת.

כל מה שתיכוניסט רוצה לדעת

בשלל יומני השנה, המציפים עתה את הדוכנים, בולט יומנוער של איטו אבירים בהתאמה מושלמת לקהל היעד שלו. קהל מוגדר מאד, החי במירווח של 10 שנים, בין חטיבת הבינים לשנה הראשונה של האוניברסיטה, פרק זמן ארוך, יותר ממחצית חיים ובכל זאת, לא תאמינו כמה משותף יש לציבור הנכלל בו.

יומנוער מתחיל בחופש הגדול ותחילת אוגוסט, מי שפספס — לא נורא ומסתיים אם גמר חופשת ראש השנה תשמ"ט. החלוקה הפנימית היא לפי לוח הזמנים, המחייב בבית־הספר ואת השפוטים להימצא בו. הימים מחולקים לפי בוקר, אחה"צ וערב, מדי שבוע מציינת „טבלת יאוש" היכן אתה חי. עוד 2 ימים לסיום החופש הגדול, עוד 25 יום לחופשת חנוכה, עוד 10 ימים לחופשת פורים... עושה טוב על הלב. הרבה טבלאות ריקות שבעל היומן ימלא, מערכות שעורים אחדות, לוח בחינות, מערכת פעילות בחופש... מדי חודש יש לך אפשרות „לסגור את החודש" ולרשום, ולרשום לידיעת הדורות הבאים מה הוא הדבר המשמח ביותר שקרה לך, ומה הדבר העצוב ביותר, ואת אימרת החודש, ואת השיר והזמר שאהבת, והסרט שאהבת, וההצגה או הקונצרט, ומה היא הפאשלה שלך החודש, ואילו ציונים קבלת, ואת מי אהבת, ומי אהב אותך, ומהן ההחלטות החשובות שקבלת, ומה חשוב לך לזכור לחודש הבא...

אבל העיקר ביומן הוא לאו דווקא הלוח וסיכומיו, כי אם המידע הכלול בו. איטו אבירים, מעורכי „מעריב לנוער", מעורכן ביותר בכל המעניין את קוראיו ומשיב ביומנו על הרבה מאוד שאלות, שהופנו אל העתון. המידע הוא ענייני, תמציתי למדי, אם כי שזור הומור ואנקדוטות, מלווה כתובות ועיצות תכליתיות. מיגוון הנושאים עצום: בריאות וטיולים, ספורט וריקודים, למודי נהיגה ולימודי דרמה, לימודי טייס וצלילה. צילום, תקליטים, מחשבים, מין (אמצעי מניעה ומה עושים אם נזקקים להפלה — כל הכבוד!), עודף משקל, קסמים, איך לחפש עבודה, איך להוציא ספר שירים, איזו מתנה לבחור ולמי, אופנה, קשרי נוער בינלאומיים, עזרה ראשונה, אולי אתה רוצה להשתתף בארוויזיון? איך פותחים חשבון בנק, איפה שואלים מה, למי פונים לעזרה, מה זה תיק פלילי, איך מתכוננים לגיוס ואיך מתקבלים ללהקה צבאית / גלי צה"ל / במחנה), איך מתקבלים לאוניברסיטה, וכמובן — איך מצליחים עם המין השני. גם בלי הורוסקופ אי אפשר. אבל הוא נשאר בפרופורציה נכונה של שעשוע. הרבה מקום מוקדש לבית־הספר, לשרוד בו, איך ללמוד, להתכונן לבחינות, גם איך להעתיק. פרק זה, עלי להודות, ממש זיעזע אותי, כי לא מצאתי בו אף לא רעיון אחד שלא היה מקובל בזמני. מכאן שאפילו ההורים הוותיקים מכירים את כל הפטנטים, ואם אינם מתרגשים מהם, זה מפני שהם יודעים (גם מנסיונם) שכל המעתיק בכתב זעיר על ממחטות טישו את תולדות הבית השני ומסדר אותן בצורה הגיונית — שולט בחומר לגמרי לא רע.

הגרפיקה של היומן צעירה, למרות איורים ויקטוריאניים, שזורים בו מירשמים של מאכלים, עצות טובות, בדיחות, (שלגיה התיישבה על אפו של פינוקיו ואמרה לו: עכשיו תתחיל לשקר), אימרות כנף ועובדות מעניינות (במרכז השמש מגיעה הטמפרטורה ליותר מ־10 מיליון מעלות)...

יומנוער תשמ"ח. 12 שקל. יש בו הכל שעשוי לעניין תיכוניסט של היום. מה שעשוי היה לעניין תיכוניסט לפני 10 שנים, ולפני 20 שנה, ולפני 30 שנה. אולי אפילו חלק מהנוער לפני 40 שנה. סטרילי לגמרי מפוליטיקה. כאילו נועד לצעירים שוויצרים, או — יש עוד מדינה בעולם, שבה הנוער חי בניתוק מוחלט מבעיות חברה־כלכלה־גזענות־דת־מלחמה ושלום? אולי ישראל...

צב"ש

מאה שבעים ואחד

„171 קצינים בכירים במילואים, מדרגת אלוף משנה ומעלה, ירדו מישראל בשנתיים האחרונות"

(ציטוט מהעיתונות)

הם פשטו את מדיהם,
ספוגי זעה ואבק דרכים,
הפנו אחרון מבטיהם,
אל נופי קרבות רחוקים, קרובים.

הם מאנו לפוש ולנוח,
על מי־מנוחות וורי דפנה,
עוד חשו בקרבם את הכוח,
לשאת בעול עשיה;

אך המציאות אינה משמחת,
התור כבר תפוס מזמן,
על־ידי קרובים לצלחת —
ה„מאכער" וגם העסקן.

אירועי הסיפור ידועים,
מה יש לנחש מן הסתם?
נוטלים מקל נדודים,
אל מעבר לים.

מה עוד נוסיף ונצטט?
עצוב ונוגה הסיפור,
אולי הגיעה העת,
לקצת מחשבה והרהור.

דב דבורקינד

שלום חנוך בהופעה. זה מרגיז

נהמת השמרנות

מאת עופר ניר

אני מצטער שלא הגבתי קודם על תגובתו של החבר הנכבד מאיר ויסק (על־המשמר 19/8), בעקבות קטע שכתבתי זמן קצר קודם לכן, בו צידדתי בשלום חנוך בוויכוח העקרוני בינו לבין איגוד הנגנים.

לא הגבתי משתי סיבות. ראשונה, טכנית: את תגובתו ראיתי רק ימים אחדים לאחר שנתפרסמה. שניה, והיא עקרונית: הצורך לחשוב פעמיים, על כל מילה, לפני שמשיבים למכתב מתלהם שכזה.

אין לי בעיה עם עמדתו העקרונית של החבר ויסק, בדבר איסור עבודה על נגנים זרים. זו זכותו, אני מכבד את עמדתו. אני, אגב, מצפה לאותו יחס. אבל כנראה שלא תמיד זה אפשרי. כאשר החבר הנכבד מנסה לכפות עלי מין משמעת סיעתית („מי כעתונכם, שיש לי הכבוד להימנות עם מנוייו, חייב לתמוך בענין כה עקרוני כמאבק צודק של ארגון עובדים", הוא כותב) — זה מתחיל להציק. כאשר הוא „מחייב" את שלום חנוך להסתפק ב„סקנר בסט" — זה מרגיז. כאשר הוא כותב שאיסור על ייבוא נגנים חל גם במדינות נוספות — זה לא לגמרי מדוייק. מידת הגמישות בחוץ־לארץ מאפשרת גם את זה, בתיאום עם האיגוד המקומי.

איזה סוג בדיוק

אבל לא זה הוויכוח ביני לבין החבר ויסק. הפיסקה האחרונה בתגובתו, היא שגרמה לי להתיישב אל השולחן, ולהדפיס תגובה־נגד. הוא כנראה, מכיר אותי שנים. אחרת, לא היה מנסה לכתוב „עיתונאי־פופ ואנשי רדיו מסוגך". איזה סוג בדיוק? והוא ממשיך „הנוברים לא אחת בשולי התרבות וממליכים גיבורים תורניים". כלומר, לפי ויסק, אני ועמיתי אינם אלא נברנים, מסוכנים, מדרשים בטינופת ומחפשים כוכבים חדשים לבקרים. אבל רגע, השיא מתקרב, בסטקאטו אדיר. מיהם אותם כוכבים שאנו, כביכול, ממליכים? בבקשה. „לרוב מדובר בסקי־זנגל באיזה זרוק או זרוקה מסוממת, הנוהמים לתוך המיקרופון. „לא שרים, נוהמים, מסוממים, זרוקים, חלאת־אדם, בקיצור, אפילו לא, שהרי אנשים מדברים וחיות נוהמות.

ההגזמה הטוטאלית

תתעורר, חבר נכבד. הטרמינולוגיה הזאת מתאימה לשנות ה־50 וה־60'. כבר שנים שלא קראתי ביטויים כל כך אנכרוניסטיים בהקשר לזמרי־רוק, שכחת להתייחס אליהם כמו „חשישניקים", זה היה המינוח המקומי של צרי־מוח שמרניים, מן הסוג שחשבתי כי נעלם כבר. טעיתי.

חבר נכבד — לא שלי, כמובן, שהרי לא היית רוצה להודהם בחברתו של נברן עלוב בשולי התרבות — ההגזמה הטוטאלית כולה שלך. אני מצטער, בשבילך, על הסגנון הבוטה של תגובתך.

עלה התאנה והעיקרון האתני

מכיוון שעברו כבר ארבעים שנה הגיעה העת לדעת בבירור מיהו העם היהודי, ועל כן גם לקבוע מפורשות, שהעם היהודי אינו מעוניין ל„היגאל", הוא אינו מעוניין בעלייה ■ הציונות היום היא רק עלה תאנה אידיאולוגי להפליית „הלא יהודים", והכוונה בעיקר לערבים הפלשתינאים ■ העם היהודי היום מוגדר על־ידי מונחים אורתודוקסים

מאת בועז עברון

לצערי, גם עתונאי ותיק ומהימן כמארק גפן מייחס לי דברים שלא אמרתי ולא כתבתי, או נותן פירוש מסולף למה שכתבתי, ב„רשימתו „ימין, שמאל, ימין" ב„על המשמר" מיום 21.8.

כך, למשל, הוא מייחס לי כפירה בעובדת קיומו של עם יהודי, בעקבות ביקורת שמתחתי ב„ידיעות אחרונות" על סעיף בהצעת החוקה שנוסחה על־ידי בכירי הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל־אביב. אולם אין זו אלא הפרשנות שלו למה שכתבתי. אני טענתי אך זאת: אפשר לדבר על עם יהודי במונחים כלליים, מתוך הנחה שאנו יודעים אינטואיטיבית במה המדובר. אולם מרגע שיישות זו מופיעה במונח חוקתי, אין מנוס מהגדרתה האובייקטיבית.

והנה אין למעשה שום הגדרה אובייקטי־בית של „עם יהודי" המוסכמת על כל היהודים, פרט לזו של האורתודוקסיה הדתית. היינו: יהודי המוגדר ככזה על־ידי האורתודוקסיה, מקובל כיהודי על כל היהודים בעולם. על כל הגדרה אחרת יערערו אלה או אלה — חילונים, קונסרבטיבים, רפורמים, האח דניאל רופאייזן וכו'. לא אני המצאתי את הפולמוס סביב השאלה „מיהו יהודי". מדינת ישראל קיבלה למעשה במידה רבה את ההגדרה האורתודוקסית, ואפילו בקיבוצי „השומר הצעיר" יש נהייה „חזרה למקורות", שמשמעה בעצם שלילת ההגדרה הלאומית־חילונית של המהות היהודית וחזרה להגדרות הדתיות, הא־פוליטיות והלא־לאומיות. אותו סעיף שהוזכר־תי, בחוקה המוצעת, האמורה לכונן את ישר־אל כמדינה חילונית־דמוקרטית, אינו מנסה אפילו להתמודד עם בעיה זו, והותרת למעשה תחת כל הגדרה ציונית חילונית, כך שאנו נותרים עם כל התסבוכת של „מיהו יהודי" ומעמידים את ההלכה האורתודוקסית לא רק מעל החוק, כפי שהמצב כיום, אלא גם מעל החוקה ה„חילונית".

אם נתלים בשואה

כדי להתחמק מדברים ברורים אלה מייחס לי מר גפן, כאמור, הכחשה שקיים עם יהודי, ואף נתלה בהחלטות או"ם, שאינן נוגעות כלל לעניין הנידון, או גם בהיטלר, כשהוא קובע שהלה, היטלר, לא התקשה לזהות מיהו יהודי. לומר את האמת, אינני מבין בדיוק למה חותר כאן מר גפן. האם הוא מציע שנקבל כאן בארץ את הגדרת היטלר ל„מיהו יהודי"? במקרה כזה, אין לנו אלא ללמוד בקפדנות הראויה את הסיווגים הזהירים שנוסחו ב„ועידת ואנזה" ב־1941 ולקבעם בחוק הישראלי, לא כן? בעצם, אם נתלים בשואה כמפתח להיסטוריה היהודית, כפי שעושים כמדומה מר גפן ורבים אחרים כמוהו, יהיה זה אף הצעד ההגיוני ביותר.

נגד פאשיזם

מר גפן עוד מוסיף ומטיח כלפי את „לקחי השואה". אין לי מושג מה הם, ומובטחני, שגם לו אין מושג, אף שנדמה לו שיש לו. אני מניח שבעיניו, „לקח השואה" הוא, שעל היהודים להתרכז במדינה משלהם, בהתאם לתיאוריה הציונית, ואז לא תישנה השואה. האמנם? האם מנעה העובדה, שעמי פולין, צ'כיה ורוסיה מושרשים באדמתם מדורי דורות, מהנאצים לתכנן את שיעבודם והשמדתם במסגרת „הסדר החדש"? (היטלר תיכנן, כידוע, להש־מיד חצי מהעם הצ'כי ול„גרמן" את מחציתו השניה, להשמיד את העם הפולני ואולי גם את הרוסי, ולפחות 20 מיליון אזרחים סובייטיים לא־לוחמים מתו במלחמה. הגרמנים עוד הר־חיבו את מחנה אושוויץ והגדילו את קיבולו לאחר שכבר סיימו את השמדת היהודים, כהכ־נה למבצעים „גראנדיוזיים" עוד יותר).

והאם הישוב בארץ ניצל „תודות לציונות" או תודות לעובדה שהגרמנים הובסו בסטלינג־ראד ובאל־עלמיין וכך נמנעו כיבוש הארץ והשמדת יהודיה? והאם לא ניצל מיספר יהודים גדול הרבה יותר על־ידי הגירתם מאז סוף המאה שעברה לבריטניה, ארצות־הברית, קנדה וארגנטינה? במידה שניתן בכלל להפיק „לקח" מהשואה, הרי הוא שיש להילחם בכל אתר ואתר בכל זמן נגד פאשיזם וגזענות, גם אצלנו.

יש מקום להשוואה

ועכשיו — לעיקר. למעשה אין מארק גפן מפריך בשום נקודה את טענותי, פרט לטענתו שהגיונית היא „למראית עין" בלבד, אבל בלי שיחשוף את הפירכה כביכול שמאחוריה. אין הוא מפריך את הטענה, שבהגדרת ישראל כ„מדינת העם היהודי" ניתנות למעשה לכל יהודי העולם זכויות הנשללות מאזרחיה הלא־יהודים. אין הוא מפריך את הטענה שלמעשה צופן סעיף זה בחובו תביעה לכל היהודים לזיקה מיוחדת כלפי ישראל, העלולה להתנ־גש עם חובותיהם האזרחיות ולסכן את מעמדם בארצותיהם (כבר שכחנו את פרשת פולארד?), פרט לקובלנתו „איך אני מעז להשוות זאת" לתביעה הנאצית לכל הגרמנים האתניים לנאמנות לגרמניה (ברוח הבדיחה היהודית המפורסמת — „מזווה הוא משווה לצלבו"). כן. בעניין זה יש מקום להשוואה, שכן עקרונית זוהי אותה תביעה עצמה, חרף כל ההבדלים העצומים האחרים. ואין הוא מפריך את טענתי, שאי־אפשר ליישב את עקרונות הדמוקרטיה והליברליזם והשוויון בפני החוק עם העיקרון האתני, והנימוק היחידי, שהוא מסוגל לגייס נגדי, הוא תווית־הגנאי של „כנעניות". טענות ממש אין בעטו. יסלח לי, אולם תוויות־גנאי ומרכאות כפולות של ביזוי בסגנון זה הן במיטב המסורת של הפובליציסטיקה הסטאליניסטית.

לא תהיה עליה

לכן הגיע הזמן לקבוע מפורשות: העם היהודי אינו מעוניין „להיגאל". הוא אינו מעוניין בעליה לישראל. להיפך: רבים יותר הישראלים הבוחרים „לרדת" ל„גולה הדוויה", מזה עשרות שנים, פרט לטיפטוף האחר של „עליית גומולקה" בשנות ה־50' והטיפטוף השני של העליה הרוסית בשנות ה־70', אין עליה וכנראה גם לא תהיה. העם היהודי מעונ־ין כנראה להגר לכל ארץ שבעולם חוץ מאשר לישראל. מכאן, איפוא, יש להסיק כי ההגדרה הציונית של העם היהודי כעם טריטוריאלי־גולה, השואף לחזור למולדתו העתיקה, היא הגדרה כוזבת וריקה מכל תוכן. העם היהודי, תהיה הגדרתו אשר תהיה (ואינני רוצה להכניס כאן את ראשי לסוגיה מסובכת זו), אינו מאמין בפתרון הציוני ואינו זקוק לו. כלומר, הציונות הוגשמה למעשה (לגבי אותם יהודים שהאמינו בה) ושוב איננה רלוואנטית מבחינה יהודית. ואכן, שום קבוצה יהודית איננה נרדפת כיום בעולם, ובמידה שיש יהודים, החשים שלא־בנוח במקומותיהם, הם מעדיפים להגר למערב אירופה, לארצות־הברית ולקנדה, לא לישראל.

לפוצץ את המדינה

כיום יש לציונות רק שימוש אחד: היא מהווה עלה־תאנה אידיאולוגי להפלייתם לרעה של הלא־יהודים בארץ, ובראש וראשונה הערבים הפלשתינאים. גם האזרחים הדרוזים והבדואים, המשרתים בצה"ל והנוש־אים בכל החובות האזרחיות, הם אזרחים ממדרגה שניה, וכל פרחח מהברונקס המגיע ארצה, בלי שאף יחלום על התיישבות והתא־זרחות בארץ, נהנה מזכויות עדיפות עליהם. „מתנדבים" יהודים מחו"ל, אזרחי חוץ, שנאמנותם אמורה להיות לארצותיהם ולא לנו (האם לא כך צריך להיות, מר גפן?) עובדים במחנות צה"ל ויש להם גישה לסודותינו הצבאיים, דבר ששום מדינה שפויה לא תסכים לו.

לו סבלו יהודים בברית־המועצות או בכל ארץ אחרת אפילו אפסיקצה של האפלייה הנהוגה בארץ כמובן־מאליו כלפי ערבים בתחומי החינוך, השיכון, הבריאות, הקידום המקצועי וכו' וכו' היינו מקימים סערה של צעקות ומחאות מסוף העולם ועד סופו. יהודים שימשו כשרים ואף כראשי ממשלה בארצות אחרות ושלטו בתחומים עצומים של כלכלה, תרבות, אקדמיה ומינהל. כמדינה היהודית אנו מתפארים שלא־יהודי הגיע סוף סוף למשרת קונסול באטלנטה. זהו „השוויון" המקובל למעשה אצלנו. והגדרת המדינה כמדינה „יהודית ציונית" היא הנותנת את ההכשר האידיאולוגי לכל הנבזות הזאת. היא גם המתכון העתיד לפוצץ יום אחד את המדינה, שכן אין היא זכאית לתבוע נאמנות מאזרחים המופלים, באורח שיטתי, לרעה.

תחזית אימים

היתה הצדקה להגדרה הציונית, לחוק השבות, שהוא רק פן אחד של הפליה זו, להעדר חוקה (שהרי כל הנסיונות לחוקק חוקה שתהיה גם ציונית וגם דמוקרטית עתידים בהכרח לסתור את עצמם), כהוראת ביניים אחרי מלחמת העולם השניה והקמת המדינה, על־מנת לקלוט כל יהודי נרדף הרוצה לעלות ארצה. היהודים הנרדפים היחידים כיום, המבקשים כאן מקלט הם מסוגו של ויליאם נקש והרב כהנא. לאחר תקופת ביניים זו, אי־אפשר לדחות יותר את כינונה של ישראל כמדינת חוק וחוקה הנוהגת שוויון בכל אזרחיה והמנותקת מהעיקרון האתני, כדין כל מדינה מתוקנת בעולם. עברו כבר ארבעים שנה, הגיע הזמן להגדיר ברורות מי אנו ומה אנחנו.

מארק גפן מסיים את מאמרו במילים „ואמנם אם זו (היינו גישתי) תתקבל, אשרי יהיה למצוא במהרה פתרון לכל בעיותיה של מדינה זאת. במרוצת הזמן יהפוך המיעוט הערבי לרוב (העולים לא יבואו יותר) והרוב הדמוקרטי יחליף גם את שמה של המדינה". מאחר שהעולים אינם באים גם עכשיו והיורדים יורדים, הרי שתחזית אימים זו תתגשם כנראה. האם מציע מר גפן אמצעי כלשהו למניעת התגשמותה של תחזית מבהילה זו? אולי „טראנספר"? אם שמר גפן אולי איננו מודע לכך, הגיון מחשבתו מוביל בכיוון של הרב כהנא וגאולה כהן. לאין מוצא.

אמש בליגות בבלגיה ובהולנד

תיקו לסיני ולרוזנטל אוחנה ואיוניר הפסידו

קבוצת בוורן, בה משחק משה סיני, סיימה אמש בתיקו 2:2 עם קבוצת פ.צ. ליאז', וקבוצתו של רוני רוזנטל, פ.צ. בריז', נפרדה גם היא בתיקו בבריסל 1:1 עם האלופה, אנדרלכט.

לעומת זאת נוצחה קבוצת מכלן, בה משחק אלי אוחנה, על־ידי אנטוורפן — 3:0.

תוצאות אחרות: סטנדרד ליאז' ניצחה את שארלרואה — 0:2; גנט נוצחה 3:2 על־ידי מולנבק; סרקל בריז' נוצחה 1:0 על־ידי לוקרן; סט. טרוידן הפסידה 2:1 לווארחם; וינטרסלג גברה על ברסחוט 1:2, וקורטרייק סיימה בתיקו 1:1 עם ראסינג ג'נט.

אחרי שלושה מחזורים מוליכה אנטוורפן עם 6 נקודות לפני פ.צ. ליאז', מולנבק, פ.צ. בריז' ולוקרן — 5 כל־אחת.

בליגה ההולנדית נוצחה קבוצת תודה, בה משחק מוטי איוניר, על־ידי וולנדאם — 6:4.

ודנבוס סיימה בתיקו 1:1 עם ווליה; ווילם־2 סיימה בתיקו 2:2 עם הורלם; פורטונה סיטארד נוצחה 3:1 על־ידי ספרטה; אוטרכט ניצחה את טוונטה 2:3, וונלו גברה על אלקמאר 0:2.

אחרי ארבעה מחזורים מוליכה ספארטה עם 7 נקודות, לפני איינדהובן — 6; הארלם וזוולה — 5; סיטארד ופיינורד — 4.

(ע"ר)

קלן בראש

קלן עלתה לראש טבלת הליגה במערב־גרמניה, לאחר שהשיגה נצחון־חוץ, והנחילה הפסד ראשון לשטוטגרט — 0:2.

ורדר ברמן ניצחה בחוץ 1:2 את אורדינגן. תוצאות נוספות: פרנקפורט — לברקוזן 1:3; שאלקה 04 — בוכום 1:3; מאנהיים — המבורג 0:0.

אמש נסתיימו משחקי המחזור בגרמניה: קארלסרואה הביסה את המבורג — 10:4.

שאר התוצאות: באיירן מינכן — נירנברג 0:1; דורטמונד — מנשנגלדבך 1:1; קייזרסלאוטרן — האנובר 1:4.

שבדיה — דנמרק 0:1

נבחרת הכדורגל של שבדיה ניצחה אמש בשטוקהולם את דנמרק — 0:1, במשחק־ידידות, לעיני כ־18 אלף צופים.

● שבדיה ניצחה אמש את אירלנד 0:1 בדאבלין בטורניר הקדם־אולימפי בכדורגל.

● נבחרת הכדורגל של יוגוסלביה ניצחה במאריבור את אוסטריה 1:2 (0:1), בטורניר הקדם־אולימפי בבית ו' האירופי.

לוד: נכון לעכשיו, לא תופיע בשבת

המשבר בקבוצת הכדורגל של הפועל לוד לא נפתר עדיין וראשי הקבוצה מאיימים שלא להופיע בשבת בגבעת־לוליאן נגד בני־יהודה ת"א.

שחקני הפועל לוד התמרמרו כאשר הנהלת הקבוצה ביקשה לתת להם אתמול המחאות בסכומים נמוכים. היום ייעשה המאמץ לשכנע את הכדורגלנים לחזור לפעילות.

● קבוצת הכדורמים של הפועל עמק־הירדן/אפיקים זכתה בגביע־המרינה לגילאי 18, לאחר שגברה בגמר על הפועל קרית־טבעון — 4:9. בגביע־המרינה לגילאי 16 זכתה הפועל גבעת־חיים שניצחה את הפועל עמק־הירדן/אפיקים — 3:11.

● החותר דני שפריירי זכה בהישג נאה כשדורג באליפות העולם במקומות 18־20. שפריירי העפיל לחצי־הגמר בקאיאק יחיד ל־500 מטר. האליפות היתה במערב־גרמניה.

האצן האמריקני קארל לואיס מתאמן ברומא לקראת פתיחת אליפות העולם מחרתיים (תצלום: איי, פי.)

פולין אישרה בואה — העלות 40 אלף דולאר

מאת אשר גולדשלגר

עלות הופעת נבחרת הכדורגל של פולין בישראל תהיה 40 אלף דולאר — נודע אתמול בהתאחדות לכדורגל.

הפולנים אישרו אתמול סופית את בואם לישראל ב־1 לפברואר 1988, זאת בעקבות מו"מ שנוהל ע"י אריה קרמר, סגן יו"ר ההתאחדות לכדורגל, במהלך שהותו בפולין לפני כחודשיים.

יו"ר ההתאחדות לכדורגל, שאול סוירי, אמר אמש כי המשחק עם הפולנים יהיה ככל הנראה שלושה ימים לאחר נחיתתם בישראל. יתכן שהפולנים יקיימו שני משחקים נוספים מול נבחרת העתודה, ואולי גם נגד קבוצות מהליגה הלאומית.

כדי למשוך את הקהל למשחקי הנבחרת תציע ההתאחדות מכירת מינוי לשלושת משחקי הנבחרת מול בלגיה ב־19 בינואר; פולין — ב־4 לפברואר ואנגליה — ב־17 בפברואר.

מאמן הנבחרת הלאומית, מילינקו מיהיץ', יחזור היום לישראל, לאחר חופשת־מולדת, משחקה הקרוב של הנבחרת יהיה ב־21 באוקטובר בקרית־אליעזר נגד קפריסין.

מה"ד נגד אג"א בגמר אליפות צה"ל — היום

קבוצות מה"ד ואג"א יתמודדו היום ב־5 אחה"צ באיצטדיון העירוני בהרצליה בגמר אליפות צה"ל בכדורגל. במחצית המשחק יוערך מופע־נציגות. המשחק וגם בהמשך הרמטכ"ל, רב־אלוף דן שומרון, ויחזו בו אלופי צה"ל וראש עיריית הרצליה, אלי לנדאו.

ב־3.30 אחה"צ יתקיים משחק על מקומות 3־4, בין קבוצות הפיקודים של צפון ודרום.

מה"ד גברה אתמול בחצי־הגמר על פיקוד צפון — 0:1, משער עצמי של שמעון אדרי בדקה ה־19. שפט יעקב שיינר.

במשחק חצי־הגמר השני ניצחה מה"ד, שהבקיעה עד כה 13 שערים בלי לספוג, את פיקוד דרום — 0:2 (0:1). שעריה: ארז ללקין (26) ויורן שפריר (48). שפט יאיר טלינגר.

דעות מעניינות בסימפוזיון מאמנים־עתונאים:

עשר קבוצות; תשתית לזרים; חוזי מינימום לשחקנים צעירים

דברים בוטים על המתרחש בכדורגל הישראלי העלו אתמול המאמנים הבכירים של הליגה הלאומית בסימפוזיון מאמנים־עתונאים, בתל־אביב. המאמנים לא חסכו גם ביקורת מעצמם.

אמר עמנואל שפר, יו"ר איגוד המאמנים: „להחזיר קהל יכולים רק כוכבים. אנו צריכים לבנות אותם. אני גאה שמהסגל בן 22 שחקנים שהיו במכסיקו ב־1968 ו־1970 יצאו 18 מאמנים. כל אחד מהם יכול להיות מאמן־צמרת באירופה. בישראל לא מנצלים אותם לטיפול בנוער. טובים מהם לא יכולים להיות".

הצעה יש לגיורא שפיגל, מנהל מכבי ת"א: „יש לקבוע חוזה־מינימום לשחקנים צעירים שעלו מהנוער. לשלוש־ארבע שנים. לפחות שיחזירו לאגודה את החשקעה בהם. צריך לשאוף לחוזים ארוכי־טווח. קיימת תופעה שקבוצות מבקשות למכור שחקנים כשאלה אינם מוצאים קבוצה הם נופלים על גב האגודה".

תלונה לשלמה שרף, מאמן נבחרת הנוער: „פחות מדי ילדים משחקים כדורגל. נעלמה התופעה של ילדים המשחקים בכדורי־סמרטוטים. אנו חייבים למצוא משהו כדי לעניין את הקהל. בכנס מארצות אירופה הוחלט על הכרעה בבעיטות־11, במקרה של 0:0".

צבי רוזן, מאמן הפועל לוד: „הכדורגל בבעייה. רק המשוגעים לדבר עוד באים לראות משחקים. גם הם עלולים להיעלם".

„אנו משקרים את עצמנו. המאמנים הם בורג קטן. צריך להחליט על תשתית לקליטת שחקנים זרים. אחרת עלול הדבר לגרום נזק. קבוצות עם חובות של מליון דולאר רוצות להביא שחקנים זרים. יש לקבוע, אחת ולתמיד, מה הקריטריון של ניהול קבוצת כדורגל בארץ?" — אמר יעקב גרונדמן, מאמן שמשון ת"א. לדעתו חייבים השחקנים הטובים ביותר להיות מרוכזים בעשר קבוצות. „שבוע לפני תחילת הליגה שלנו אני מכיר טוב יותר את... הליגה הבלגית".

מוטל'ה שפיגלר, מאמן בית"ר ירושלים, היטיב לנתח את המצב: „תחלות של השחקנים והאוהדים, וגם של המאמנים, במילה הכתובה היא רצינית מדי. אנחנו עצמנו מבריחים לעתים את הקהל".

בויכוח גם השתתפו המאמן הוותיק אליעזר שפיגל ושלומי אדרעי.

שפר סיפר כי 150 מאמנים השתתפו לאחרונה בקורס מאמנים במכון־וינגייט, עם המאמן הגרמני מרצקי. ארגון המאמנים מארגן, בשיתוף ההתאחדות לכדורגל ומשרד החינוך, פעילות בכדורגל בארבעה מקומות בבתי־ספר. לילדים בגילאי 8־7 ו־9־10. הארגון העמיד מאמנים ללא כסף. במקומות אלה יתקיימו ליגות. ואחר־כך טורניר בין ארבע הערים.

שני שיאי גילאים ביום הראשון באליפות ישראל

שיאים — אין; הפתעות — יש

● שחייה

מאת דוד סיבור

שיאים לא היו ביום ראשון באליפות ישראל בשחייה במכון־וינגייט. בן היו מאבקים מרתקים והפתעות. לא כל הפייבוריטים עלו על דוכן המנצחים כדי לקבל מדליות־זהב.

שני שיאי גילאים הוצבו אתמול: גלעד־חן מהפועל גלבוע, שהיה שני ב־100 מ' חזה (1:09.24), קבע שיא גילאי 16, ורביעיית השליחות של הפועל בית־ברל הציבה שיא גילאיות 18 ב־100x4 חופשי — 4:13.51 דק'.

הפתעות: מיכל אמין, האלופה, היתה רק שלישית ב־400 החופשי; איריס קומן, הפייבוריטית ל־200 פרפר, היתה רק רביעית.

נדב שנל, הפייבוריט ב־200 פרפר, ויתר על משחה זה, בכוונתו להתרכז ב־100 פרפר ולנסות לשבור את השיא הישראלי. נעדרת אחרת: אילת שלזינגר ממכבי נהריה.

הקרב של היום הראשון התנהל במשחה־השליחים 100x4 חופשי לגברים כאשר הוותיק זוהר וייס הכריע את הכף לזכות הפועל בני־שמעון, בקבעו, שחיין אחרון, תוצאה מצויינת — 52.98 שנ'. במשחה זה שחו בהפועל עמק־חפר שחקן הכדורמים טל סגנית, ו...ניר שמיר, השיאן לשעבר, השוהה בארה"ב ונמצא בארץ בביקור משפחתי.

את הפרסים למנצח ב־200 פרפר חילק השיאן ירון אילתי. אולי כדי לרמוז שהגיע הזמן לשבור את השיא...

שגב פורת מהפועל הגליל־העליון קצר נצחון משכנע ב־400 חופשי גברים — 4:02.81 דק', הרבה לפני ערן חריש ממכבי חיפה — 4:07.27 וברק עטר מהפועל בני־שמעון — 4:11.06 דק'.

בין הנשים ניצחה ב־400 חופשי עינת גבאי ממכבי חיפה — 4:39.18 דק', אחריה: אילת אורן מהפועל הגליל־העליון — 4:42.83 דק' ומיכל אמין, האלופה, מהפועל בית־ברל — 4:45.83 דקה.

בהיעדרו של נדב שנל הגיע ראשון ב־200 פרפר עדן גרומי המוכשר ממכבי ירושלים — 2:07.64 דק', לפני חן שכטר ממכבי ת"א — 2:11.83 ואמי נגלי מהפועל הגליל־העליון — 2:15.93 דק'.

בין הנשים הפתיעה רביטל וילנאי מוייסגל כשעברה 200 פרפר ב־2:32.08 דק', לפני יעל קוסוביצקי מהפועל נהריה — 2:32.48 דק' ונעמה מישר מהפועל עמה"י — 2:32.70 דק'.

שגיא שטיגמן מהפועל עמק־חפר היה ראשון ב־100 חזה — 1:08.28 דק', בהקדימו את גלעד חן מהפועל גלבוע — 1:09.24 דק' (שיא גילאי 16) ואלון קובל מהפועל בית־ברל — 1:10.60 דק'.

הוותיקה אירית אפרתי ממכבי ת"א ניצחה ב־100 חזה נשים — 1:18.24 דק'. שנייה היתה אורת בש מהפועל נהריה — 1:20:15 ושלישית — ענת אסף מהפועל עמה"י — 1:18.24 דק'.

במשחה־שליחים 100x4 חופשי לגברים זכתה רביעיית הפועל בני־שמעון, בהרכב יואב ברוק (55.85), ברק עטר (55.67), אורי ברק (54.99) וזוהר וייס (52.98). הזמן — 3:39.67 דק'. שנייה — הפועל בית־ברל — 3:41.32 דק', ושלישית — הפועל עמק־חפר — 3:42.82 דק'.

בין הנשים ניצחה ב־100x4 חופשי הפועל בית־ברל (ענת לויט, תמי לויט, שרון טליתמן ומיכל אמין), בשיא גילאיות 18 — 4:13.51 דקה, לפני הפועל נהריה — 4:22.52 וויסגל — 4:23.53 דק'.

היום יהיו מישחים לגברים ונשים ב־200 חופשי, 100 פרפר, 200 גב ו־200 מעורב אישי.

אוטו נוצחה במינכן בתחרות מערב־מזרח

אלופת העולם ב־100 מטר חופשי, קריסטין אוטו ממזרח־גרמניה, נוצחה במאית השנייה בתחרות הבין־ארצית בין מערב ומזרח גרמניה, שנערכה אתמול במינכן.

מנואלה סטלמך ממזרח־גרמניה גברה על אוטו, חברתה לנבחרת, כשקבעה זמן של 55.79 שניות.

המזרח־גרמניות ניצחו בכל המישחים, בעוד שבין הגברים היתה התוצאה תיקו (שלושה נצחונות לכל נבחרת). בתום היום הראשון מצב הניקוד — 30:30. בין הנשים מוליכה המזרח — 18:42.

מיכאל גרוס חזר למיטבו, לאחר שכשל בשבוע שעבר באליפות אירופה בשטרסבורג, וניצח ב־100 מטר פרפר — 54.53 שניות. הוא הקדים בחצי שנייה את תומאס דרסלר מהמזרח.

ריינר הנקל מהמערב שחה 400 מטר חופשי, בזמן מעולה — 3:49.29 דקות, והקדים את אובה דאסלר מהמזרח.

נצחון נוסף למערב היה ב־100 מטר חזה על־ידי ברט גבל — 1:03.67 דקה.

ישראל: „סעיף מיוחד"

מאת יוסף חכם

„אין לכם מה לדאוג. אתם תוזמנו לכנס הראשון של הקונגרס להקמת איגוד הכדוריד האירופי המאוחד, של המערב והמזרח" — כך אמר אתמול בשיחת טלפון מהולנד מזכיר האיגוד האירופי של המערב, גראנד וויקן, ליו"ר איגוד הכדוריד, מני וצמן.

המזכיר האירופי הוסיף עוד בשיחת הטלפון שישראל הוזמנה לפי סעיף מיוחד. אמש אמר וצמן: „אני זה מדאיג מאוד, כל עוד אינני רואה הזמנה רשמית בכתב".

גולדהוסר וגונן המריאו לרומא

אילן גולדהוסר וטיגל גונן יצאו אתמול לרומא, שם ישתתפו באליפות העולם באתלטיקה שתיפתח בשבת. גונן תשתתף בקפיצה לרוחק וגולדהוסר יתחרה ב־400 מטר משוכות.

אתמול הצליחו נציגי ישראל ברומא לשכנע את הוועדה המארגנת לצרף את גולדהוסר, שלא נרשם קודם־לכן.

אריה סלוצקי, יו"ר איגוד האתלטיקה, מסר שישראל תתבע מההתאחדות הבין־לאומית קבלת החלטה ברורה בעניין שיוכה הגיאוגרפי. ישראל היא חברה בפדרציה האסיינית, אולם מזה שמונה שנים אין היא מוזמנת לתחרויות ולאירועים ביבשת זו.

סאבוניס נפצע שוב — ונותח

כדורסלן־הצייר הטוב ביותר באירופה, הסובייטי ארווידאס סאבוניס, בן ה־22, מקבוצת ז'אלגיריס קובנה, נפצע פעם נוספת בגיד עקבו הימני ונותח שלשום בהולנד.

סאבוניס (2,19) מעד במדרגות, ונפצע באותו מקום בו נותח.

אליצור נתניה מוטטה את לברקוזן במחצית הראשונה — 87:100

מאת דוד בבר

מחצית ראשונה מצויינת של אליצור נתניה הספיקה לה כדי לגבור אמש על לברקוזן הגרמנית — 87:100. במחצית הראשונה מוטטה אליצור נתניה את יריבתה — 40:61. 800 צופים חזו במשחק הבין־לאומי בנתניה.

הבולט במחצית הזו היה הנתנייתי טרי פיר, שאמנם קלע רק 12 נקודות אך היה פעיל בריבאונד, גם בהגנה וגם בהתקפה.

במחצית השנייה התאזנו יחסי הכוחות. אליצור נתניה נחלשה והגרמנים הצליחו להקטין בדקה ה־33 ל־73:82. בדקה זו התכתשו ביניהם הנתנייתי פיל לוקט והגרמני הענק בנקה והשניים הורחקו. עד לסיום הצליחה נתניה להגדיל את יתרונה, בזכות חווה וייטמן המצויין.

● לאליצור נתניה קלעו: וייטמן 23; לוקט 16; מלוביק 14; נברסון 14; פיר 12; גורן 8; ברכה 8; וקודמן 5.

● ללברקוזן קלעו: דורהו 20; שטיינשטוף 15; ג'ונסון 15; קורנר 11; שמידט 10; בנקה 7; וורן 4; מאסרט 3 וארפה 2.

שפטו רמי פישר וזאב נוימן בנתניה.

רכליס יבטל ההסגר

מאת יצחק ויסדוף

ניר רכליס, שחקנה הבין־לאומי של מכבי רמת־גן שב אתמול לאימוני קבוצתו, ויופיע בשורותיה במשך השנתיים הקרובות. הוא יבטל את הסגרו הבין־לאומי.

רכליס, שנכנס לפני שנה להסגר בין־לאומי ושהה בארה"ב, חזר לאימונים במכבי ר"ג בעצת עוה"ד שמעון רגן.

● כדורסל

הגליל ניצחה בירושלים 75:84

מאת איתן אייל

כדורסלני הפועל הגליל־העליון המשיכו בנצחונותיהם הידידותיים. אמש גברו בבירה על הפועל ירושלים — 75:84, לאחר 36:41 במחצית.

קבוצת הגליל הציגה את שחקני־החיזוק המצויינים שלה, טרי מרטין ופרימן, שהצטיין למרות ש„משך רגל". כן התעלה נדב הנפלד. בירושלים כשלו שלושה שחקני החיזוק: ברייהן (הובא ע"י מכבי ת"א), וורמן וקר. נראה כי איש מהם לא יוחתם.

● להגליל קלעו: טרי 24; הנפלד 17; ליף 13; מטלון 9; פרימן 7; בן־עטר 4; פליישר 4; מזרחי 4 וכהן 2.

● להפועל ירושלים קלעו: מילר 16; בנט 14; חזן 12; קנז 10; ברייהן 8; בן־ארי 6; וורמן 5 וקר 4.

● קבוצת הפועל ירושלים תשתתף ב־4 בספטמבר בטורניר בין־לאומי בבלגיה עם נבחרות בלגיה ואיסלנד, קבוצת כוכבים מארה"ב וקבוצות גנט ומאלין.

הערב: נבחרת ישראל — חיפה, בגביע־דן

מאת יוסף גלזר

נבחרת ישראל בכדורסל תתארח הערב ב־8 בהיכל־הספורט ברוממה במשחק לזכרו של שוער הכדורגל, אבי רן ז"ל, נגד נבחרת חיפה, המחדשת את פעילותה לאחר 20 שנה.

המשחק ייערך בחסות שר העבודה והרווחה, משה קצב, וראש העיר חיפה, אריה גוראל, וכל הכנסותיו לקרן־ההנצחה.

בבוקר נחו במכבי ת"א אחה"צ התאמנו בנבחרת

מאת יצחק ויסדוף

מיקי ברקוביץ, דורון ג'מצ'י וחן ליפין, שלושת כוכבי מכבי ת"א, שוחררו אתמול מאימון הבוקר של קבוצתם, שנערך בבית־הלוחם באספקה.

השלושה ששיחקו ערב קודם־לכן במשחק־ההוקרה למייק לארגי, כדורסלן הפועל ת"א, סובלים מעייפות רבה. מאמן האלופה, רלף קליין, העדיף להעניק לשלושה מנוחה.

השלושה השתתפו אתמול אחה"צ באימון נבחרת ישראל, שנערך בהיכל־הספורט ביד־אליהו.

רוזנברג פצוע

ארי רוזנברג, קפטן קבוצת הכדורסל של מכבי חיפה ושחקן סגל נבחרת ישראל, סובל מפגיעה בגיד אכילס. הוא נפגע במשחק הסגל נגד הפועל ת"א.

אמש אמור היה רוזנברג לעבור בדיקה מקיפה, שנה תיקבע חומרת פציעתו.

● כדורגל

הפועל ירושלים — מכבי פ"ת 2:3

הפועל ירושלים מוליכה הארצית הפתיעה אתמול במשחק־אימון בפ"ת את מכבי פ"ת מהלאומית בנצחון — 2:3, לאחר 0:3 במחצית.

שערים להפועל ירושלים: יעקב נמרוד, אשר ששון ומרדכי אסייג. למכבי פ"ת: רפי כהן (2).

בית"ר ירושלים 0:11 ביקנעם

מאת יוסף גלזר

כדורגלני בית"ר ירושלים הבניעו אתמול, במשחק־הצדעה לעיירה יקנעם, את נבחרת המקום — 0:11.

את השערים הבקיעו: רונן רוקמן (3); משה סלקטר (תושב המקום, 2), ישראל דוורשוילי (2); דידו, בן אליהו, קודש ושוויג. שפט סבי אלנקווה, לעיני 1000 צופים.

שמשון ת"א — מכבי יבנה 0:4

במשחק־ידידותי בכדורגל, שנערך אתמול במגרש בצמון ת"א, הביסה קבוצת שמשון תל־אביב מהלאומית את מכבי יבנה מהארצית — 0:4, לאחר 0:3 במחצית.

כץ־עוז: גם ירדן מתנגדת לתביעת השוק לאפשר יצוא ישיר מהשטחים לאירופה

המתנגדים חוששים לאיכות בקרת היצוא, השפעת גומלין על מכסות הייצור, ואפילו לרווחיותה של החקלאות בשטחים

מאת יוסף גלילי, כתב "על המשמר"

צבי אלון, יועץ שר החקלאות ויו"ר הוועדה לנושא יצוא ישיר מהגדה, שמונתה על־ידי שר החקלאות מסר כי נציבות השוק האירופי פנתה לישראל לאשר הקמת ארגון שיווק עצמאי ישיר של חקלאי השטחים לשיווק באירופה דרך נמלי ישראל.

פרס, רבין ונחמקין נפגשו אתמול לדיון בתגובת הממשלה לדרישת השוק.

"תביעת השוק היא לחץ פוליטי על ישראל", אמר אתמול סגן שר החקלאות אברהם כץ־עוז.

בין הסיבות להתנגדות משרד החקלאות לתביעת השוק האירופי מנה סגן השר: פגיעה בחקלאות הערבית וירידת רווחיותה, בהשוואה למחירים הגבוהים יותר שמשיגה "אגרקסקו". המשווקת את יצוא החקלאי הטרי מישראל לרבות מהשטחים. לדבריו, חקלאי הגדה ייפגעו, וכמה אינטרסנטים ובעלי הון ייהנו מהפסדיהם.

"אם השוק האירופי רוצה לסייע להשגת הסדר שלום במזה"ת, מוטב שיעשה זאת במו"מ מדיני ולא בלחצים כלכליים עקיפים. לפי מיטב ידיעתי, ירדן מתנגדת להצעה זו לא פחות מישראל. היא מעוניינת בהחזרת הגדה לשליטתה, ועל כן לא תראה בחיוב הקמת מסגרות כלכליות ומדיניות בגדה הסותרות מגמה זו".

גם שר החקלאות, אריק נחמקין, מתנגד. "אני רוצה שהיצוא מהארץ הזאת ישווק כיד אחת. הסובלים היחידים מההסדר המוצע יהיו החקלאים עצמם". אמר. גם בישראל, הוסיף השר, הוא מתנגד לאלה התובעים לשבור את היצוא מהארגון באמצעות חברת "אגרקסקו", שברשותה תשתית שנבנתה במרוצת השנים — מערכות בקרה ושיווק, ניסיון וסידורי אחסנה ופרסום. כיום, מתבצע עיקר היצוא הערבי דרך גשרי הירדן ומיעוטו באמצעות חווים של חקלאים ערבים עם "אגרקסקו".

הוועדה שבראשה עומד צבי אלון בוחנת את ההשלכות של בקשת השוק האירופי בכל הקשור בהיבטים המקצועיים והמסחריים.

אלון חוזר על טענות קודמיו ומוסיף, שחלק ניכר מהתוצרת בשטחים נשאר בשוק המקומי. חישובי מכסות הייצור לוקחים עובדה זו בחשבון בעת תכנון שטחי הייצור, ולכן יש קשר מעשי בין התוצרת המיוצרת בישראל וב־שטחים.

"מדינה שמנמליה יוצאת תוצרת חקלאית טרייה, חייבת להיות אחראית לביקורת היצוא מבחינת סיווג, איכות ובריאות (מחלות ומזיקים). במקרה של תקלות וחריגים, יטענו נגדנו ברגע של פסילת תוצרת. מצב זה", אמר צבי אלון, "מחייב לשקול ביצוע ביקורת מקבילה וסידורי בקרה נפרדים, שפירושם הוצאות גדולות על יצוא קטן יחסית".

כתבנו מוסר שהשנה יגיע היצוא החקלאי מהשטחים ל־2,500 טון, ששווים ארבעה מיליון דולר.

היצוא מהשטחים יטופל בנפרד

מאת דלית שהורי,

בפגישה שהתקיימה אתמול אצל שר החוץ שמעון פרס, בהשתתפות שר הבטחון, יצחק רבין ושר החקלאות אריק נחמקין, סוכם, כי הטיפול ביצוא החקלאי מן הגדה מערבית ועזה ייעשה בנפרד, ויימסר לידי חברה הפועלת בשטחים.

ההחלטה התקבלה ברוח פניית יו"ר נציבות השוק המשותף, קלוד שאסון, לישראל. סוכם, כי דרגי עבודה במשרדי החוץ, הבטחון והחקלאות ידאגו לאיתור חברה מתאימה, כשהמגמה היא לשמור על בקרת איכות בקנה־מידה ישראלי.

"40,000 פועלים מהשטחים כיום בישראל ללא רשיון"

שירות התעסוקה פועל להטלת קנסות כבדים על המעסיקים, וקורא לפועלי השטחים לדאוג לעצמם לרשיונות עבודה

מאת שלי יחימוביץ'

המשנה למנכ"ל שירות התעסוקה, עו"ד דוד מנע, קרא אתמול לממשלה, להסתדרות ולמשטרה לאכוף את חוק שירות התעסוקה בכל הנוגע לעבודת ערביי השטחים בתוך תחומי הקו הירוק. מנע אמר, כי בארץ עובדים 81 אלף פועלים מהשטחים ברשיון ועוד, 40 אלף בלא רשיון. הוא דיבר במסיבת עיתונאים בלשכת התעסוקה בבאר־שבע.

מנע אמר, כי גופים ואנשים פרטיים, המעסיקים ערבים מהשטחים בלא רשיון, עוברים על החוק. בלשכת התעסוקה פועלים כעת להפיכת סוג העבירה מפלילית למינהלית, כדי לקצר את הליכי המשפט נגד העוברים על החוק, ולהטיל קנסות כבדים.

מנע אמר, כי בעיתונות ובספרות מדברים על "אוהל הדוד אחמד". אולם, ניתן למנוע בקלות את ניצול הפועלים, אם הם יוכנסו למעגל העבודה החוקי. הוא קרא לפועלי השטחים לפעול למען עצמם ולדאוג לרשיונות עבודה. כך יזכו לתנאים סוציאליים ולשכר המינימום במשק — שבדרך כלל לא משולם להם.

לדברי מנע, יש גם גידול ניכר בבקשות המגיעות לשירות התעסוקה להעסיק עובדים זרים. אלה באים בעיקר מפורטוגל, מטורקיה, ומן המזרח הרחוק. במפעל "ארגמן" בלוד למשל, מועסקים 120 פורטוגלים. לדבריו, גדל הביקוש לעובדים זרים משום שיש עבודות, בענף הטקסטיל, שגם יהודים וגם ערבים לא מוכנים לעשות.

טיל סורי נגד מטוסים התגלה בדרום לבנון

מאת יהודה צור, כתב "על המשמר"

טיל קרקע־אוויר סורי שלא התפוצץ התגלה בדרום לבנון, מסרה תחנת השידור של המזרח־התיכון, הפועלת ברצועת הבטחון. בשידור נאמר שהטיל מסוג סאם־6 מתוצרת בריה"מ היה שלם ולא התפוצץ בעת שנימצא.

יש לציין, שכיום שלישי מסרו מקורות סוריים וכתבים צבאיים שצבא סוריה ירה 2 טילים נגד מטוסים לעבר מטוסים ישראליים, שטסו מעל מזרח בקעת לבנון.

עיריית חיפה
משרד מהנדס העיר
הועדה המקומית לתכנון ולבניה העיר חיפה
רחוב ביאליק 3, חיפה, טל. מס' 04-640775
הודעה על־פי סעיף 149, לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965.

ניתנת בזה הודעה כי הוגשה בקשה על־ידי: יגאל ואסתר אבגר — לאשר שינויים בבניה "מצב סופי" ברח' הולנר מס' 25 חלקה 95 בגוש 12256 הוד־הכרמל.

הבקשה כרוכה בעודף שטח בניה מעל למותר.

אפשר לעיין בבקשה באגף לפיקוח ורישוי על הבניה, בבנין העיריה, רח' ביאליק 3, חיפה, בימים: א', ג', ה', בין השעות: 08.00—11.30.

המעונין להגיש התנגדות לבקשה, ימציאה לפי הכתובת דלעיל, תוך שבועיים מיום פרסום הבקשה.

כ/איתמר ינוביץ
מהנדס העיר

חוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965
הועדה המקומית לתכנון ולבניה
תל־אביב — יפו
הודעה לפי סעיף 149
לחוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965

הרינו מודיעים בזאת כי הוגשה לוועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו בקשה ליתן אשור לשמוש חורג ממגורים למשרד עו"ד בקומת קרקע לתקופה של 5 שנים ברחוב צייטלין מס' 29 גוש 6111 חלקה 119, תיק בנין 0462*029 בקשה מס' 321/2.

בעל קרקע או בנין או המחזיק בהם שיש לו התנגדות להוצאת היתר/אשור הנ"ל במקום זה רשאי להגיש לוועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו, שד' בן גוריון 68, את התנגדותו המנומקת ולציין כתבתו המדוייקת וטלפון. התנגדויות תתקבלנה במשך 14 יום מתאריך פרסום מודעה זו ותובאנה לדיון בפני הועדה הנ"ל.

י. בססי, סגן ראש העיריה
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו

לפני — אחרי

בבית החולים הקריה בתל אביב נולדה השבוע התינוקת הראשונה מעובר מוקפא. העובר היה בהקפאה עמוקה במשך שישה חודשים. בכך מצטרף ביה"ח לחוג מצומצם של יחידות בודדות בעולם להפריה חוץ־גופית שזכו להולדת תינוק לאחר הקפאת והפשרת העובר. בימים אלה חוגגת היחידה שנתיים להיווסדה עם הישג מרשים של 150 הריונות. היחידה בביה"ח הקריה פועלת באופן אמבולטורי שאינו כולל אשפוז. הביציות נשאבות במכשיר על־קולי ממוחשב בדרך נרתיקית, דבר המקל מאוד על המטופלת. מימין: הביצית. משמאל: לאחר 9 חודשים.

לרשויות הערביות אושרו 15 מיליון שקלים לפיתוח

מאת כתב "על המשמר" בנצרת

משרד הפנים אישר אתמול לרשויות המקומיות הערביות, 15 מיליון שקלים לפיתוח למשך שנתיים ועוד 4 מיליון שקלים בתוספת מיוחדת למסגרת התקציבית של כל הרשויות הערביות.

זאת מסר אתמול מנכ"ל משרד הפנים הרב אריה דרעי למשלחת הוועד הארצי של ראשי הרשויות הערביות בפגישה שהתקיימה בלשכתו בירושלים.

המנכ"ל מסר עוד, שמשרד הפנים יכסה גרעונותיהן של 10 רשויות ערביות, ויוסיף 250 תקנים חדשים למגזר הערבי.

חברי המשלחת בירכו על ההחלטה, ותבעו שהתוספת התקציבית לא תהיה חד פעמית אלא שתהיה תוספת דומה בכל שנה למשך ארבע שנים, כדי להגיע לשיוויון תקציבי מלא עם הרשויות היהודיות.

חברי המשלחת עמדו על תביעתם, להקפיא את המלצות ועדת מרקוביץ בסוגיית הבנייה הבלתי חוקית, כל עוד לא זומנו לפגישה עם ועדת השרים ברשותו של ראש הממשלה להביע הסתייגויות.

מנכ"ל משרד הפנים, הבטיח לקיים דיון עם השר ושאר השרים הנוגעים בדבר, והבטיח תשובה בעוד ימים מספר.

האוצר עיכב העלאת מחירי המכוניות החדשות

מאת כתבנו הכלכלי בירושלים

משרד האוצר עיכב אתמול את העלאת המחירים של מכוניות מדגם 1988, עליה הודיע יום קודם לכן משרד התחבורה.

המשרד הודיע שמנכ"ל האוצר עמנואל שרון ימליץ לפני שר האוצר לאשר את מחיריהם המירביים של אותן מכוניות מדגם של 1988, מייד לאחר שיושלמו הסידורים הנוגעים לייבוא אישי לכלי־רכב, אשר ישוו בין המס שמשלם היבואן למס שישלם האזרח הפרטי הרוצה לייבא רכב ביבוא אישי.

בעקבות זאת עוכבה ההחלטה לעלות את מחירי המכוניות בשיעור של עד 10 אחוזים. האוצר הוסיף שעם פתיחת האפשרות הסבירה ליבוא אישי בימים הקרובים יהיה מוכן המשרד לאשר את המחירים החדשים.

מחר ב"על המשמר" ובמוספו השבועי חותם

מלחמת לבנון, עדות אישית – ת"כ ויקטור שם־טוב
★ צבא סוריה (כמו צה"ל) צמצומים והתייעלות – אבי בניהו
★ שושנה רון, גברת עם עקרונות – עמירם כהן
★ גבעת־עמל – סיבוב נוסף חשבוע – ירון זליג
★ יש דיבור: גרפיקה ממוחשבת
★ פוקוס אישי: ג. מנור, ג. ספירו, ע. רזי, צ. טימור, ת. חליפה, י. לחב, דני ורט – קולנוע: דורית קדר – תערוכות: משה בן־שאול – גלויות ת"א

בחותם
★ ברית־המועצות – הערכת מצב – שר הבטחון מתאר מדיניותה של בה"מ כלפי המזה"ת – יצחק רבין
אחים לעסק – האחים בולוט מנפיקים מניות בבורסת – יהודה צור
★ עליות וקוץ בה – זכרונות של נוער עולת מימי תש"ח – אליהו אחבי
★ מלח הארץ – ז'אן דה־פלורט – סרט חדש – על ישראל
★ יקיר חדוק – עם בואו של בוב דילן – עמית רוט
★ כמו סרט מתח – ספר חדש על ראשית מלחמת־העולם השנייה – יוסף שמי
★ שישה־עשר מיתרים ורומנטיקן – רביעיית אלבן ברג בישראל – יוסי שיפמן
חנקו ותלו – תליית הסרג'נטים – גילויים חדשים – חיים מרגלית
★ קיבוץ אחר – בהרדוף מרבים להתפלסף – אילן שיינפלד
★ שירים מאת: עודד לפשיץ, ישראל זמיר, זאב צחור, אלי הכהן, שלמה גלאר, שמואל בונים, יעקב רבי
★ חותמת – אלכס פז, בנצי לופו

בדפים לספרות
רות בלומרט – על "ציפורי צל" לדן סרי
★ יבגני זמיאטין במלאת 50 שנה למותו: הסיפור "ארפים"
★ דוד ארן על "הרמנויטיקה" לזאב לוי
★ אילן שיינפלד על "משיח או כנסת" לשולמית הראבן

פינה חמה ללב"י
הקרן למען בטחון ישראל
השבוע
קרן לב"י מודה מקרב לב למסייעים לה עם כל הלב:
★ אופק – מוצרי נייר ירושלים
★ רשת קו־אופ – מח' הפרסום
★ חברת דפי זהב
★ נור – חב' לתעשיית גפרורים
★ אושיות – חברה לביטוח
★ דפוס אלף־אלף בע"מ, ר"ג
היום יותר מתמיד – תן לבך ללב"י
קרן לב"י: רח' ד' (ארניא) 17, הקריה, תל־אביב 64734

מה ● מתי ● היכן

טלוויזיה

09.00 טלטקסט — עד כאן. 09.05 שעת כושר. 09.15 קסים קסם — בעלי חיים. 09.35 הלכ — פרק 49: אמא מחכה בטוקומן. 10.00 מחסומים — פרקים 14+15. 10.25 פיצוחים — שידור חוזר. 10.55 קשר הרע"ש — הסרט דן בגורמים לרעשי האדמה. 13.00 אתמול במשפט דמיאניוק — ומיתנה בהתפתחות המשפט. 14.00 טלטקסט — עד כאן. 14.05 קשר משפחתי — בתכנית מיוחדת משוחחת הפסיכולוגית נעמי מור עם בני משפחת אנגל ההורים ושני בניהם על גירושים אחרים. 14.45 צבע בכחל — פרק 9. 15.10 רחוב סומסום. 15.40 מאחיים שניות לנחלה. 15.45 שעת כושר. 16.00 זהו זה — שידור חי. 17.00 ערב חדש — מנחה: רן מרגלית. 17.30 ריץ' רץ' — נושא התכנית הפעם: בית הספר. 18.00 הבילבולים — שם הפרק: נינוואור הנוכל. 18.25 מסוקי של מקום — מבט אל גלגל. 18.30 קיצור החדשות (ערבית). 18.32 מגזין לאמנות (ערבית). 19.00 מפגש — תכנית דיון שבועית (ערבית). 19.30 חדשות (ערבית). 20.00 כותרות מבט. 20.02 מבט ספורט. 21.00 מבט לחדשות. 21.30 תשדירי שירות. 21.35 אף פעם לא מאוחר — הפרק האחד־עשר. 22.00 הישרדות — הפרק האחרון. 22.50 פרקליטי אל־איי — הפרק העשירי. 23.35 הגיע זמן לשון. חדשות הלילה.

ערוץ 2
19.00 דובי־כפת לי. 19.30 תצפית — לונה פארק. 20.00 מחול 2 — העידן הרומנטי. 21.00 סוף 2.

רדיו

קול המוסיקה
06.01 צלילי בוקר. 07.09 בהאזנה נינוחה. 09.00 קונצרט בוקר. 12.00 מן הסרטייה — טלמן: טריו סונטה לחליליות, ויולת דה גמבה וקונטינואו: ק.פ.ע. באך: סונטה מס' 4: מנדלסון: סונטה בדו מינור לויולה ופסנתר. 13.05 בהאזנה נינוחה — קודלי: קונצ'רטו גרוסו ברה מג'ור; רנצ'י: קונצ'רטו ברה מינור לחליל ולתזמורת; דבוז'אק: חמישיית פסנתר בלה מג'ור; סטרווינסקי: פולצ'ינלה. 15.00 מפגשים מוסיקליים. 16.00 אתנחתא — שידור חוזר מיכל טל - פסנתר (25.12.86) חיידן: סונטה מס' 60 בדו מג'ור; י. רוזמן: 6 וריאציות על קונטרדאנס של בטהובן (1961) פרוקופייב: סונטה מס' 4 בדו מינור; פורה: אמפרומפטו: בלה במול מג'ור; ליסט: טרנטלה מתוך "ונציה ונאפולי". ברוך: שלישייה בדו מינור. 17.30 קשת של צלילים — מוצארט: פנטסיה ברה מינור ק. 397 לפסנתר; פולנק: שישייה לפסנתר, חליל, אבוב, קלרינית, בסון וקרן. 18.00 פורטרט — מרי דל מונקו. 19.00 מוסיקה קלאסית קלה. 20.05 אינטרלוד — רצף מוסיקלי. 20.27 פינת השיר. 20.30 קונצרט מהקלטות התזמורת הסימפונית י־ם רשה"ש — מנצח: דורון סלומון סולנית: ריקי ספרבר — נועם שריף: מטמורפוזות על גליארד ונציאני; רספיגי: 3 תמונות של בוטיצ'לי; פליה: "לילות בגני ספרד" לפסנתר ותזמורת. 22.00 אנתולוגיה — התכנית: "השורה הראשונה שכתב כראשי" משירת אמיר גלבוע (במלאות 3 שנים לפטירתו) עם המשורר רוני סומק; רודריגו: קונצ'רטו ד'ארנחואז לגיטרה ותזמורת. 23.10 מג'ז והלאה. 23.00 דור הזהב — אמנים גדולים בהקלטות היסטוריות. אז'ן ד'אלבר — שוברט: שני אימפרומפטו: בסול מג'ור בסה מינור; ליסט: סקרצו ומרש "ליר המסלי" בטהובן: פרק ראשון, מתוך קונצ'רטו "הקיסר" במי במול מג'ור אז'ן ד'אלבר: נגינת ביניים, מתוך האופרה "ארץ השפלה".

רשת א'
07.30 ורדי־רקל. 08.05 הפוגה מתונה. 09.05 טלרדיו — שירות מידע למאזינים. 10.05 שירקור — מחולות ושירים משלנו. 11.05 פנני בוקר. 12.05 מעורב ים־תיכוני — עם ניסים נרמה. 13.00 חדשות ותכנית אנגלית. 13.30 חדשות ותכנית צרפתית. 14.05 בראש צעיר — מגזין יומי לילדים ולבני נוער. 15.00 צבעי וקשת — שירים לאחר הצהריים. 15.50 האוניברסיטה הפתוחה — צרפתית למתקדמים. 16.05 ארץ לא נודעת. 17.10 שירי עמים. 18.05 מנחת ערב. 18.30 שידורים לעולים. 22.05 יש לי חלום — עורך ומנחה יובל כץ. והפעם: עם ד"ר אביגייל גולומב וניצה אברבנאל.

רשת ב'
07.00 הבוקר הזה. 08.05 בראש צעיר — תכנית לילדים בחופשה. 09.05 כוכב הבוקר — עם ברט קמפרט ('חצוצרה'). 10.05 כל צבעי הקשת — מגזין יומי. 12.10 אלף־אלף כ.בית — עם אחור מנור. 13.05 כתאי היום — חדשות ופזמונים. 14.05 בת צחוק — הווי והומור. 15.05 רגעי קסם. 16.05 תוצרת הארץ — תכנית "בכבשה" לשירים עבריים, מביאה לשידור דליה חורש. 16.55 קראתי ספר — קוראים ממליצים. 17.05 יומן כלכלה. 17.50 על מטפרים ואנשים — מגזין המשק והחברה. 18.05 זרקור — עורך ומנחה יצחק גולן. 19.00 היום הזה. 19.35 שירים עבריים. 20.05 שורשים — שבועון לעניני פולקלור ועדות. 22.05 פגישה לילית — עם ערנה סאר. 00.15 להאזין בחלום — שירים לסיומו של יום.

גלי צה"ל
06.05 צלילי בוקר. 06.30 פוקחים עין. 07.07 שכב אפס שבע — עם אלכס אנסקי. 08.05 בוקר טוב ישראל. 09.05 פתוח — עם אודלי יניב ודוגי לנץ מאחורים. 11.05 נכון לעכשיו — עם יוסי עכוארי. 13.05 כולם עם דילן — שעה עם ועל בוב דילן. 13.55 לא לככות את האור — פינה יומית בנושא ירידה מהארץ. 14.05 יום יום רג — עם אלי ישראלי וארז טל. 16.05 ארבע אחרי הצהריים — שעה של שירים עבריים. 16.54 באוזן מילולי — פינתו של אבשלום קור. 17.00 ערב טוב ישראל. 18.05 שעה קלה על כלכלה — עם שמואל נחושתן. 18.45 משלש — עימות יומי בענייני השעה. 18.55 הודעות לחיילים. 19.00 מבזק ידיעות. 19.05 שירים עבריים. 20.05 יער משורר — מגאזין לענייני צבא ובטחון ושו"ת. 21.00 מבט לחדשות. 21.30 לילה לא שקט. 22.05 על הדבש ועל הכיפאק. 23.05 — עם ירון וילנסקי. 23.55 שיחת חצות — עם הפרסומאי אלכס בלדרקו. 00.05 ציפורי לילה מכלות עם אלי ישראלי. 02.05 לא רוצים לישון.

שידורי צה"ל 2
19.05 רדיו רדיו — עם יואב קוטנר. 20.05 סבבבבבסים — שידור מיוחד מעיר הנוער '87. 22.05 על הדבש ועל הכיפאק. 23.05 קול הג'אז הזה — עורך ומגיש: רני קרפל.

רשת ג'
06.04 בחורה לאושר — להיטים וותיקים. 07.07 שיר בבוקר בבוקר — שירים עבריים. 09.05 בא לי — עם מנחם פרי. 10.05 שיהיה — שעה של ביטלס. 11.05 30 בצל — עם יקיר אביב. 13.05 כל טוב — פזמונים ומערכונים. 14.05 בטן־גב — עם שוש עטרי. 16.05 מוסיקה לעניין. 17.05 משקפיים — עם מיכל שמואלי. 18.05 קולינו — שבועון פופ. 20.05 לי ולך — שיר וברכה. 21.05 גימל חי — עם יקיר אביב — שידור חי. 23.05 מסביב להצות — עם יוסי סיאם.

קולנוע

תל־אביב
4.30, 7.15, 9.30
אסתר: קינג קונג 5, 7.15, 9.40
אורלי: ילדים חורגים לאלוהים 1, 7.15, 9.30
בן־יהודה: א.ט. חבר מכוכב אחר 5, 7.15, 9.30
גת: בלוז לחופש הגדול 3.15, 6.15, 9.15
גורדון: קנגרו 7.00, 9.30
דקל: קרוקודיל 5, 7.15, 9.30
דרייב אין: סור ההצלחה 7.45
דרור: נינג'ה אמריקאי מס' 3 5, 7.15, 9.30
לימור חדש: סוטו רומן 4.30, 7.15, 9.30
מוזיאון ת"א: מותו של סוכן 7.30, 9.30
4.30, 7.15, 9.30
סינמה 1: אלדין ומנורת הקסמים 5, 7.15, 9.30
סינמה 2: אהבה בחלון ראווה 5, 7.15, 9.30
פאר: לא שם זין 5, 7.10, 9.30
פריס: הטנגו האחרון בפריז 12, 2, 7.15, 9.30
סיפורים מהחיים 21.30
רביזון:
חן 1: חנות קטנה ומטריפה 5, 7.30, 9.50
חן 2: ליבו של אנגל 5, 7.25, 9.45
חן 3: אני והחברה 5, 7.40, 9.45
חן 4: שלגיה ושבעת הגמדים 11, 2, 5, 7.40, 9.45
חן 5: נשק קטלני 11, 2, 5, 7.40, 9.45
שחף: סור ההצלחה 4.30, 7.00, 9.30
תל־אביב: 007 באוור המסוכן 5, 7.15, 9.30
תכלת: החנות מעבר למינה 4.30, 7.00, 9.35

רמת־גן
אואזיס: קינג קונג 2 4, 6.40, 9.30
לילי: לא שם זין 7.15, 9.30
ארמון: הנוכל האוהבת והמאהבת 5, 7.30, 9.45
רב־גן:
גן 1: שלגיה ושבעת הגמדים 5, 7.20, 9.40
גן 2: הרפתקאותיו של סופר בלש 5, 7.20, 9.40
גן 3: אני והחברה 5, 7.30, 9.40
גן 4: רוכבי איכפת לי 6.15, 9.15

ירושלים
אריסון: 007 באוור המסוכן 4.30, 7.15, 9.30
אורנע: קינג קונג 2 4.30, 9.15
בית אגרון:
האחים בלוז 16.00
כל מה שרצית לדעת על המין 18.00
בשם כל בני ביתי 20.00
גלגל אותה 22.15
מונטי פייטון צהוב הזקן 24.00
כפיר: ימי הרדיו 4.00, 7.00, 9.10
אורגיל: ליבו של אנגל 4.30, 7, 9.15
מיטשל: לא שם זין 7.00, 9.00
סמדר: ילדים חורגים לאלוהים 7.00, 9.30
הבירה: סגור לרגל שיפוצים
אוריון
אור 1: סוטו רומן
אור 2: בקצב השעון 4, 6.30, 9
אור 3: התיך אמריקאי 4.30, 7.00, 9.00
אור 4: הספריט 6.30, 9.00
אור 5: אהבה מחלון ראווה 4.30, 7.00, 9.00
ערון: נינג'ה אמריקאי מס' 3 4.30, 7.00, 9.00
תיאטרון ירושלים: שיחות מלוכלכות 18.45, 21.45

חיפה
אורה: סוטו רומן 4.30, 7.00, 9.15
חן: קינג קונג 4.30, 6.45, 9.00
עצמון 1: נינג'ה אמריקאי 3 4.30, 7.00, 9.15
עצמון 2: שירותים אישיים 4.45, 7.15, 9.30
עצמון 3: ילדים חורגים לאלוהים 4.30, 7.00, 9.15
רון: סור ההצלחה 4, 6.30, 9.00
אמפי: 007 באוור המסוכן 4.30, 7.00, 9.15
אורלי: לבירינט 6.45, 9.15
קרן אור המחודש: לא שם זין 7.00, 9.15

נתניה
שרון: המוכטל בטיטו 5, 7, 9.15
סטודיו: לא שם זין 5, 7, 9.15

חולון
סביון: פושע מוכטל וילדה קטנה
מגדל: בלוז לחופש הגדול 5, 7.15, 9.30
6.00, 9.00
ארמון: לא שם זין 5, 7.30, 9.30

בת־ים
עצמאות: נינג'ה אמריקאי מס' 3 5, 7.15, 9.30
עמי ותמי 11.00

הרצליה
היכלי: אלדין ומנורת הקסמים 5.00, 7.15, 9.30
מלון דניאל — האודיטוריום שם הוורד — א' ב' ג' ה' 19.00, 21.30

באר־שבע
חן: 007 באוור 4.30, 7.30, 9.30

פתח־תקוה
היכל 1: סור ההצלחה 5, 7.15, 9.30
א.טי. חבר מכוכב אחר 10.30, 12.30, 14.30
היכל 2: אהבה בחלון ראווה 5, 7.30, 9.30
סופרמן 4 10.30, 12.30, 14.30
היכל 3: שם הוורד 7.15, 9.30
עמי ותמי 10.30, 12.30, 14.30, 17.00

עפולה
מופתרון: 007 באוור המסוכן
א', ב', ד', ה' 9.00
ג': 5.30, 9.00

גבעתיים
הדר: סור ההצלחה 4.30, 7.15, 9.30

ראשון־לציון
רון 1: נינג'ה אמריקאי מס' 3 4.30, 7.15, 9.30
רון 2: סור ההצלחה 5.00, 7.15, 9.30
עמי ותמי 10.30, 12.30, 14.30

תיאטרון

הבימה — התיאטרון הלאומי
הערב יום ה', 27.8
מירלה אפרת: 20.30
בית ספר לנשים: 20.30

צוותא — לתרבות מתקדמת
יום ה' 27.8 בשעה 23.00
"חלום ליל קיץ" בשעה 23.00
וידאו
"מועדון הוידאו בצוותא" בהנחיית יואב קוטנר
קטעי ג'אז נדירים משנות ה־40 וה־50

שירותים ● עזרה ● תחבורה

תורנות בתי־מרקחת

בת־ים — מור — חביבה רייך 20.
חולון — מכבי — שנקר 36.
ירושלים — התחנה המרכזית — יפו 234.
נתניה — קופ"ח לאומית — סמילנסקי 9.
פתח־תקווה — רסל — רוטשילד 89.
רמת־גן — מכבי — ז'בוטינסקי 71.
תל־אביב — הבימה — דיזנגוף 17. קופ"ח כללית — אמסטרדם 7.
חיפה — הנשיא — שד' הנשיא 33.
רחובות — כללית — בני משה.
רעננה־כ"ס — פינגלר — רוטשילד 47, כ"ס.

משטרה

ירושלים, תל־אביב, חיפה, רמת־גן, בני־ברק, חולון, פתח־תקווה — טל' 100. באר־שבע, נהריה, נתניה, נצרת — טל' 100. אילת — 244; חדרה — 22444.

תורנות בתי־חולים

תל־אביב והמרכז
● בית החולים ע"ש שיבא תל־השומר — כל המחלקות — כל השבוע.
● בית החולים בילינסון, פתח־תקווה — כל המחלקות — כל השבוע.
● בית החולים ע"ש רוקח, תל־אביב — בימים ב', ד', ו' — כירורגיה ופנימית, ילדים — כל השבוע.
● בית החולים איכילוב, תל־אביב — בימים א', ג', ה' שבת — כירורגיה ופנימית.
● בית חולים וולפסון, חולון — כל המחלקות — כל השבוע.
● בית החולים אסף הרופא — כל המחלקות — כל השבוע.

נתניה
● בי"ח לניאדו נמצא בתורנות למקרים דחופים — כל השבוע, כולל שבת.

ירושלים
שערי צדק — פנימית, נשים. ביקור חולים — ילדים. הדסה ע"כ — כירורגיה, אורטופדיה, עיניים, א.א.ג.

מוקד קופ"ח כללית
המוקד ימסור מידע טלפוני בימים א'—ה' בין 08.00—20.00, בימי ו': 08.00—15.00. טלפונים: 03-433300, 03-433500.

יד ביד — אוזן קשבת בטלפון לילד ולנוער — קו לנוער במצוקה ירושלים — 02-243358; ת"א — 226027 (24 שעות); חיפה — 04-229488 (11.00—20.00); גליל מערבי — 04-922222.
קו פתוח לנוער במצוקה בימי ב' ו־ד' — טל. 222752.
"קו פתוח" — אוזן קשבת לילדים ובני־נוער 03-221880 (24 שעות)

עזרה ראשונה

עזרה ראשונה לשיניים שלוד הקסתי לרפואת שיניים בישראל
בתל־אביב — בימים א'—ה' בין השעות: 21.00—23.00. בלילות שבת וערבי חג בין השעות: 18.00—24.00. בשבתות וחגים בין השעות: 15.00—21.00.
הכתובת: רח' בר־כוכבא 49, טל' 284649.
בחיפה: רחוב הנמן 26, קומה ג', טל' 523566. פתוחה מדי יום ביומו, כולל ערבי שבתות, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00 בערב.

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00—24.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד. דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) קומה א', טל: 294869, 03-285822.

מרכז סיוע לקורבנות אונס
לרעננה ואזור השרון, טל' 052-32432 בימים א'—ה' בשעות 17.00—21.00.

עזרה ראשונה נפשית
ער"ן ירושלים — טל' 02-227171
ער"ן תל־אביב — טל' 03-5461111
ער"ן ילדים ונוער, ת"א — טל' 03-5261113
ער"ן חיפה — טל' 04-672222
ער"ן באר־שבע — טל' 057-418111
ער"ן נתניה — טל' 053-35316

סילוק מיטרדים
מוקד עת"א למקרים דחופים — טל' 106.

מד"א

ירושלים, ת"א, חיפה — טל' 101. ר"ג, בני־ברק, גבעתיים — טל' 781111; לוד/רמלה — 101; עפולה — טל' 221022; טבריה — 101; טלפון 063-93354; נהריה — טל' 04-823333; באר־שבע, 04-931401; ים — טל' 5511111; אילת — 057-74767; שח"ל בגוש דן, טל' 03-530848.

תחבורה

10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.30, 20.00.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00.
מתל־אביב לנהריה: בימים א'—ה': 6.00, 8.00, 12.00, 14.00, 16.00.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 8.00, 12.00.
מחיפה, בת־גלים, לתל־אביב: בימים א'—ה': 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00,
11.05, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30, 15.30, 16.30, 17.30, 19.30.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30.
מנהריה לחיפה ותל־אביב: בימים א'—ה': 6.30, 9.05, 10.40, 14.35, 16.35, 18.38.
בימי ו' וערבי חג: 9.05, 10.35.
* הרכבת תופעל בימי א' בשבוע ויום אחרי חג בלבד.

רכבות
מירושלים לבני־ברק וחיפה: בימים א'—ה': 16.00. בימי ו' וערבי חג: 11.30
מחיפה לבני־ברק וירושלים: א'—ו': 7.00
מתל־אביב לחיפה: בימים א'—ה': 6.00, 7.00, 8.00, 8.16, 9.00

הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה
גבעתיים
הודעה על־פי סעיף 149 ו־151 לחוק התכנון והבנייה תשכ"ה—1965
גו"ש 6167, חלקה 156, רח' השניים 16, גבעתיים
תיק בנייה מספר 2564

ניתנת בזה הודעה כי הוגשה לוועדה המקומית לתכנון ולבנייה בקשה להקמת בית מגורים בן 3 קומות מעל קומת עמודים מפולשת והקלות 6% + 5% מעלית.

לכל מי שיש התנגדות מאיזו סיבה שהיא לבקשה הנ"ל, יואיל להגישה לוועדה תוך המועד של 15 יום החל מיום הפרסום של הודעה זו. באם לא תתקבל כל התנגדות בתקופה הנ"ל, תובא הבקשה לאישורה של הוועדה.

יצחק ירון — יו"ר הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה, גבעתיים
תאריך: 5.8.87

חוק התכנון והבנייה תשכ"ה—1965
הוועדה המקומית לתכנון ולבניה
תל־אביב—יפו
הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

הרינו מודיעים בזאת כי הוגשה לועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו בקשה ליתן אשור לשימוש חורג ממגורים למשרד תיירות או למקצוע חופשי בקומת קרקע ברחוב הירקון מס' 148 גוש 6968 חלקה 13.
תיק בנין 148*0027 בקשה מס' 870591

בעל קרקע או בנין או המחזיק בהם שיש לו התנגדות להוצאת היתר/אשור הנ"ל במקום זה רשאי להגיש לועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו, שד' בן גוריון 68, את התנגדותו המנומקת ולציין כתובתו המדוייקת וטלפון.
התנגדויות תתקבלנה במשך 14 יום מתאריך פרסום מודעה זו ותובאנה לדיון בפני הועדה הנ"ל.

י. בססי, סגן ראש העיריה
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה — תל־אביב־יפו

הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה
עיר אילת
הודעה על־פי סעיף 149 (1) לחוק התכנון והבנייה תשכ"ה—1965

ניתנה בזה הודעה כי הוגשה לוועדת בניין ערים מקומית אילת, בקשה למתן היתר לשימוש חורג, חריגה מתכנית מתאר מקומית מס' 101/02/2 ב'.
מהות הבקשה: שימוש חורג במבנה קיים להשכרת רכב בשטח של 20.0 מ"ר בגוש 40040 בסמוך למבנה הקיים של מר מוסקוביץ.
שם המבקש גינדי.
כל המעוניין יכול לעיין בבקשה ובתכנית המצורפת אליה ללא תשלום, במשרד הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה אילת.
כל הרואה עצמו נפגע או עלול להיפגע מעניין החריגה, רשאי להגיש התנגדות לבקשה האמורה תוך שבועיים מיום פרסומה של הודעה זו בעיתון.

רפי הוכמן — יו"ר הוועדה המקומית

הוועדה המקומית לבניין ותכנון
עיר בני־ברק
הודעה על־פי סעיף 149 לחוק התכנון והבנייה תשכ"ה—1965

נר רמי הרוש הגיש בקשה לוועדה זאת בתוכנית נס' 20055 לבנות קומה חלקית מעל קומה קיימת ברח' דב גרונר 6, גוש 6196, חלקה 6, באזור מגורים ב' בהקלות הבאות:
1. קומה חלקית נוספת מעל 2 קומות קיימות, וזה שלא בהתאם לתוכנית בניין ערים 105 ב' החלה במקום.

כל המעוניין יכול לעיין בבקשה האמורה במשרדי הוועדה המקומית בעירית בני־ברק בשעות קבלת קהל ורשאי להגיש התנגדות מנומקת לוועדה המקומית תוך 14 יום מיום פרסום זה.

מר מ. אירנשטיין — יו"ר הוועדה המקומית לבניין ותכנון עיר בני־ברק

חוק התכנון והבנייה תשכ"ה—1965
הוועדה המחוזית לתכנון ולבנייה מחוז תל־אביב
מרחב תכנון מקומי רמת־גן
הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מתאר מקומית

ניתנת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבנייה, תשכ"ה—1965, כי במשרדי הוועדה המחוזית לתכנון ולבנייה, מחוז תל־אביב ובמשרדי הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה רמת־גן הופקד, ביחד עם התשריט המצורף אליו, תכנית מס' ר"ג/913 שינוי לתכנית מתאר ר"ג/340, השטחים הכלולים בשינוי התכנית ומקומם: גוש 6128, חלקה 634, רח' יהודה, רח' המעין. עיקרי מטרות התכנית:
1. שינוי יעוד אזור מגורים ג' לאזור מגורים מיוחד.
2. קביעת יעוד לשטח לבניין ציבורי.
3. להרחיב דרכים קיימות.

כל המעוניין רשאי לעיין בשינוי התכנית ללא תשלום, בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

כל המעוניין בקרקע, בבניין או בכל פרט תכנוני אחר הרואה את עצמו נפגע על־ידי שינוי התכנית, וכן כל הזכאי לכך על־פי סעיף 100 לחוק, רשאי, תוך חודשיים מיום פירסום הודעה זו ברשומות, להגיש התנגדות במשרדי הוועדה המקומית האמורה.

התנגדות לתכנית לא תתקבל ולא תידון אלא אם כן הוגשה בכתב בפרוט הנמקות ובליווי תצהיר המאמת את העובדות שעליהם היא מסתמכת.

מרדכי כהנא — יו"ר הוועדה המחוזית לתכנון ולבנייה, מחוז ת"א

הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה "הדרים"
הוד־השרון, רח' השרון, טל' 052-21178
הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבנייה תשכ"ה—1965

ניתנת בזה הודעה כי הוגשה לוועדה המקומית בקשה לבניית בית משותף ברח' השחר בהוד־השרון, בגוש 6456, חלקה (802) 8 על־ידי קאר־שני־מימון, קבלני בניין מרח' בן־גוריון 61 בהוד־השרון, והמהווה חריגה, היינו: 1) הגדלת אחוזי הבנייה ב־7.5% (5% עבור מעלית ו־2.5% עבור קומה נוספת), 2) תוספת קומה, 3) המרת 2 חנויות ב־2 דירות מגורים.

כל מעוניין, אם כבעל ואם מבחינה אחרת, בקרקע, בבניינים או בנכסים אחרים שהתכנית משפיעה עליהם יוכל לעיין בהעתקי התכנית במשרדי הוועדה המקומית, בשעות הקבלה הרגילות, ולהגיש התנגדויות מנומקות בכתב לתכנית תוך 14 יום מתאריך פרסום זה.

א. שמעוני — יו"ר הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה "הדרים"
27.8.87

מרחב תכנון מקומי
כפר־סבא
הודעה על־פי סעיף 149 לחוק התכנון והבנייה תשכ"ה—1965
בדבר בקשה להקלה ושימוש חורג

הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה כפר־סבא מודיעה בזה כי הוגשה בקשה להתיר על חלקה 138, בגוש 6438, ברחוב וייצמן נס' 115 כלהלן: שימוש חורג ל־3 שנים לחנות למסחר כריכים.

כל המעוניין יוכל לעיין בבקשה הנ"ל ובתכניות המצורפות אליה, במשרדי הוועדה המקומית כפר־סבא, רחוב וייצמן 137, בשעות קבלת־קהל, ללא כל תשלום וכן רשאי להגיש התנגדות למתן ההיתר המבוקש.

התנגדויות מנומקות בשני העתקים אפשר להמציא לוועדה המקומית לתכנון ולבנייה־כפר סבא, עד לתאריך שבועיים מיום הפרסום.

יצחק ולד — יו"ר הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה כפר־סבא

חוק התכנון והבנייה תשכ"ה—1965
מרחב תכנון מקומי, חיפה
הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מתאר מקומית

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבנייה, תשכ"ה—1965, כי במשרדי הוועדה המחוזית לתכנון ולבנייה, מחוז חיפה, ובמשרדי הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה חיפה, הופקד ביחד עם התשריט המצורף אליה, שינוי תכנית מתאר מקומית הנקרא "תכנית מס' חפ/1562 א' — תוספת בנייה בדירות 5, 6, בגוש 10778, חלקה 11". המהווה שינוי לתכניות הבאות:
חפ/1562 — שטח ציבורי פתוח מול רחוב הרופא; חפ/219 א' — קביעת אחוזי בנייה מותרים במרחב תכנון של העיר חיפה באזורים המאושרים למגורים.
השטחים הכלולים בשינוי התכנית: גוש 10778, חלקה 46.
עיקרי התכנית: תוספת בנייה בדירות 5, 6, שבחלקה האמורה בקומת הקרקע וסגירת חלק מהמרפסת הפתוחה בקומה השנייה.
כל מעוניין בשינוי התכנית רשאי לעיין בו, ללא תשלום, בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
כל המעוניין בקרקע, בבניין או בכל פרט תכנוני אחר, הרואה עצמו נפגע משינוי התכנית וכן כל הזכאי לכך על־פי סעיף 100 לחוק, רשאי, להגיש התנגדות לשינוי התכנית במשרדי הוועדה המחוזית לתכנון ולבנייה, חיפה, תוך שבועיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות.
ההתנגדות תהיה מנומקת ומלווה בתצהיר המאמת את העובדות שעליהן היא מסתמכת.
התצהיר יינתן בפני עורך־דין או אדם אחר שהוסמך לכך בחוק או על פיו.

ט' באב התשמ"ז — 4.8.1987 — משה גלזנר — יו"ר הוועדה המחוזית לתכנון ולבנייה, מחוז חיפה

סל לתלמיד: 488.37 ש"ח — ב־18% יותר מאשתקד

סל לתלמיד יעלה השנה 488.37 ש"ח, ב־18 אחוז יותר מן הסל, דאשתקד.
סל זה כולל ילקוט, הלבשה, הנעלה, סוגים שונים של מכשירי כתיבה וספרים.
איגרת חינוך הכוללת שירותי בריאות, תומרים לחינוך תזונתי ושירות בריאות השן, ותשלום עבור שכפולים.
מגמות מנוגדות התגלו במוצרי הנעלה והלבשה לבית־ספר. בעוד שבמוצרי הנעלה חלה ירידה של 4 אחוזים, במוצרי הלבשה היתה עליה של 4 אחוזים. במכנס התעמלות חלה עליה של למעלה מ־30 אחוז ובמכנסי הג'ינס חלה עליה של 26 אחוז.
בכלי כתיבה היתה עליה שנעה בין 17 אחוז ל־43 אחוז (מחברות). לעומת זאת עטיפות למחברות ירדו ב־17 אחוז לעומת מחיר השנה הקודמת.
מחירי ספרי הלימוד עלו בממוצע בכ־11 אחוז. סל ספרי הלימוד מגיע השנה ל־147 ש"ח. בבתי־הספר שבהם קיימת השאלת ספרי לימוד מגיעה העלות ל־33 ש"ח בלבד.
הסל לתלמיד אינו כולל הוצאות נוספות, כמו תשלום מיוחד עבור לימוד בעזרת מחשב, טיולים ופעילויות נוספות אותן מקיים בית־הספר. (ישע"ה)

טלקס

● תושבי בת־ים: העיריה טובה, אבל הלכלוך...

רוב תושבי בת־ים בדעה שהעיריה הנוכחית טובה מקודמתה, אולם קובלים על הלכלוך בעיר והתחזוקה הגרועה של הגנים הציבוריים – כך עולה מסקר דעת קהל שערך הסטטיסטיקאי חנוך סמית, על־פי הזמנת ראש העיריה, אהוד קינמון. מהסקר עולה עוד שהתושבים אינם מרוצים מצפיפות הבנייה והרעש, ממחסור במקומות בידור ובילוי ומהדימוי של עיר פשע ואלימות ידבק בבת־ים.
עם זאת ציינו התושבים לשבח את שירותי החינוך העל־יסודי, שירותי החוף, רמת התחזוקה של מערכת הכבישים והתחבורה הציבורית ושירותי המסחר.
אשר שילוני

● מומחים מהודו ופולין – לכינוסים בישראל

שני כינוסים בנושא פיתוח והנדסת אנוש יתקיימו בחודש ספטמבר באוניברסיטת תל־אביב בהשתתפות מומחים ממדינות שונות, ביניהן הודו, פולין, ברבדוס, קניה וניגריה. את הכינוסים מארגנת קרן עירא ע"ש הטייס סרן עירא להט־גרצברג.
הכינוסים יתקיימו ב־7 וב־11 בספטמבר. פרטים על הכינוסים מסרו אתמול במסיבת עיתונאים בתל־אביב יו"ר הקרן, משה גרצברג, ונציג התאחדות התעשיינים, עו"ד יוסי גטניו.
הכינוס הראשון יעסוק בפיתוח האסטרטגיה להעברה אפקטיבית של מידע על איכות החיים בעבודה ויישומו במציאות. הכינוס השני יהיה במסגרת סימפוזיון בינלאומי על איכות החיים בעבודה.
בארגון הכינוסים נוטלת חלק גם המחלקה לדמוקרטיה תעשייתית בהסתדרות. **אבשלום קווה**

ביהמ"ש העליון מותח ביקורת על שירות בתי־הסוהר

הקל בעונשו של אסיר בטחוני קטין שנכלא עם בוגרים

בית־המשפט העליון מותח ביקורת קשה על שלטונות שירות בתי־הסוהר שכולאים קטינים שהורשעו בעבירות בטחוניות עם אסירים בטחוניים בוגרים וכך חושפים אותם ל"למידה ממעשיהם של עבריינים בפשיעה בטחונית".
בית־המשפט הקל בעונשו של עבריין בטחוני קטין, מאחר ונכלא יחד עם אסירים בטחוניים בוגרים.
בית־המשפט העליון קבע: "מפליא ומדאיג הוא שדווקא רשות מרשויות המדינה מסייעת לכך שקטינים שעברו עבירות בטחוניות, שהן חמורות, אך אולי חד־פעמיות, יחשפו לאינדוקטרינה היוצאת מבית־האולפנא של עבריני בטחון בוגרים. את התוצאה לא קשה לנחש".
המדובר בחוליה של 6 נערים תושבי שכונת אבו־טור בירושלים שהחליטו, כמעשה הזדהות בארגון החזית העממית לשיחרור פלשתין, לפגוע במכוניות של תושבים יהודים בשכונה. הם חתכו צמיגים של 35 מכוניות בשכונה.
ראש החוליה, נער בן 18, הורשע ונדון לשנת מאסר בפועל והיתר נדונו ל־6 ול־9 חודשי מאסר וחויבו בתשלום פיצוי לבעלי המכוניות שניזוקו. חברי החוליה ערערו לבית־המשפט העליון על חומרת העונש.
מאחר ושאר חמשת הנערים אמורים להשתחרר עוד ימים ספורים, נדחה ערעורם. הנער שהיה ראש החוליה זכה להקלה בעונשו ובית המשפט העליון העמידו על 9 חודשי מאסר, משום שנכלא עם אסירים בטחוניים בוגרים. (עתי"ם)

מועצת השופטים פרסמה תקנונה באורח עצמאי

לאחר שר־המשפטים השהה הפרסום

לאחר שר־המשפטים אברהם שריר סירב לאשר למועצת השופטים לפרסם את תקנונה בילקוט הפרסומים, בטענה שיש לבחון את חוקיות פעולתה לפני כן, פורסם אתמול תקנון המועצה ב"עלון מערכת השיפוט".
"עלון מערכת השיפוט" יוצא לאור מעת לעת ובו עדכונים המיועדים לציבור השופטים על חידושים במערכת המשפט.
בקשתו של נשיא בית־המשפט העליון לפרסם את תקנון השופטים ב"ילקוט הפירסומים" נדחתה במחצית החודש הקודם על־ידי שר־המשפטים. במכתב ששלח השר לנשיא בית־המשפט העליון הוא טוען, כי פעילות המועצה יכולה להביא לפגיעה בעצמאות מערכת השיפוט ויש צורך לקיים דיון על עצם קיום המועצה.
בעלון מערכת השיפוט פורסם התקנון המלא, הכולל את מטרות המועצה ואת דרכי פעולתה. "מועצת השופטים" הוא מוסד ארגוני המופקד על הדיון בכל הנושאים הנוגעים למערכת השיפוט. (עתי"ם)

קופ"ח חוייבה בפיצויים על ניתוח שבר כושל

מאת יואב אביב, כתב "על המשמר"

קופת־חולים הכללית חוייבה לפצות את אהרון שמחה בן 25 מחיפה בשל רשלנות אחד מרופאיה, במהלך ניתוח שבר שנערך לאיש בבית־החולים "כרמל" בחיפה. על גובה הפיצויים שיקבל יתקיים דיון נוסף.
אהרון שמחה, פקיד בנק בחיפה, הגיש תביעה לבית־המשפט המחוזי בעיר ובה טען, כי ב־1981 עבר ניתוח שבר בביה"ח כרמל כאשר במהלכו חל סיבוך והעורק והעצבים של רגל ימין נפגעו, מחשש היווצרות נמק וכריתת הרגל הוזעק למקום רופא בכיר ובמקום העורק הפגוע הושתל שתל.
מאז הניתוח, טוען התובע, הוא אינו יכול לדרוך על רגלו וסובל מכאבים עזים. לדבריו, נגרם מצבו הנוכחי בגלל רשלנותו של הרופא המנתח.
קופת־חולים טענה, כי הרופאים נקטו את כל אמצעי הזהירות הדרושים וכי יד המקרה היתה בדבר.
השופטת טובה שטרסברג־כהן פסקה בהחלטתה, כי הרופא המנתח, ד"ר קובץ, גילה חוסר מיומנות ורשלנות ונכשל במהלך הניתוח, למרות שנקט בשיטה הנכונה. השופטת הוסיפה, כי הנתבעת הוכיחה התרשלות כלפי התובע ו"יד המקרה" אינה עומדת במבחן במקרה זה.

שערי מטבע־חוץ בנק הפועלים — 26.8.87

	היחידה	בנקנוטים – קניה	בנקנוטים – מכירה	העברות והמחאות – קניה	העברות והמחאות – מכירה	שערים יציגים
סל מטבעות	1	—	—	1.6704	1.6913	1.6790
דולר אמריקני	1	1.56	1.63	1.5950	1.6150	1.6050
מרק גרמני	1	0.86	0.90	0.8740	0.8849	0.8783
לירה סטרלינג	1	2.53	2.65	2.5704	2.6025	2.5886
פרנק צרפתי	1	0.25	0.27	0.2655	0.2688	0.2629
ין יפאני	100	1.10	1.15	1.1162	1.1301	1.1222
גילדן הולנדי	1	0.76	0.80	0.7754	0.7851	0.7791
פרנק שווייצרי	1	1.04	1.09	1.0609	1.0741	1.0661
כתר שבדי	1	0.24	0.26	0.2488	0.2519	0.2904
כתר נורווגי	1	0.23	0.24	0.2379	0.2409	0.2391
כתר דני	1	0.22	0.23	0.2269	0.2297	0.2284
מרק פיני	1	0.35	0.37	0.3597	0.3642	0.3619
דולר קנדי	1	1.19	1.24	1.2084	1.2234	1.2159
דולר אוסטרלי	1	1.10	1.18	1.1373	1.1515	1.1444
ראנד דר' אפריקני	1	0.46	0.78	0.7727	0.7824	0.7775
פרנק בלגי	10	0.41	0.43	0.4206	0.4259	0.4226
שילינג אוסטרי	10	1.22	1.28	1.2427	1.2582	1.2490
לירה איטלקית	1,000	1.18	1.26	1.2074	1.2224	1.2135

סוף שבוע עם
הארץ
עיתון לאנשים חושבים
ההתרחשויות בסולתם: שיחת השבוע עם המנכ"ל, אלעזר ברק/אורית גלילי

יוצאים קבוע
תחקיר: יחסי ידידות בין שוטרים לפושעים/ראובן שפירא
דונם פה, דונם שם והכל בחינם
התישבות מסוג חדש/רומן פרוסטר
סיר הלחץ של אום אל פחם/דן כסלו
דרוקר חוזר לדרוקר/אריה לביא
הם יורים גם בערבים/יואב טוקר
יואל מרקוס: משגעים לנו את השכל ● א. שוויצר על הסברה סובייטית במערב ● נחמיה שטרסלר על לביא 2000 ● בני לנדאו עם התסריטאי של ג'יימס בונד ● אורי ניר עם קלטות לאומניות בגדה
הקשר האמריקאי/צבי בראל ● שריקה באפלה/גדעון סאמט ● בספסת/נחמיה שטרסלר, יהודה שרוני, יונתן שרמן ● הטלוויזיה של השבוע/הדה בושס ● כוסות רוח/ב. מיכאל

בפלילים

עשרות חשודים בפרשיות שוד וסמים נעצרו בנצרת

מאת שלמה גלזר, כתב "על המשמר"

14 חשודים בסחר בסמים, גניבת רכוש הנאמד במאות אלפי שקלים ובביצוע מעשי שוד באיזור נצרת נעצרו על־ידי משטרת מרחב העמקים ומעצרם הוארך אתמול בבית־המשפט בנצרת.
החשודים נעצרו בעקבות חקירה מקיפה שנערכה באיזור נצרת לאחר שבידי אחד מהם נתגלה אקדח שנגנב בחודש פברואר במהלך פריצה שהיתה בנצרת עילית.
משטרת מרחב העמקים הקימה צוות חקירה מיוחד ובמהלך החקירה התברר, כי האקדח עבר בחודשים האחרונים מיד ליד ושימש לביצוע שוד מזויין ועבירות פליליות אחרות.
בנוסף לכך התברר, כי הכנופיה פרצה מספר פעמים לחנויות לממכר מוצרי אלקטרוניקה, שמתוכן גנבו רכוש הנאמד במאות אלפי שקלים. חלק מהרכוש, שכלל מערכות סטריאופוניות, מכשירי וידאו, רשמי קול למכוניות וכלי נגינה, נתגלה בבתיהם של החשודים. נמסר, כי הפריצות שימשו אותם בעיקר לצורך רכישת הסמים. כמה מהם עסקו בנוסף לכך גם בסחר בסמים, טוענת המשטרה.

12 פעמים שדד עדיי זהב ובפעם ה־13 — נתפס

12 פעמים הצליח צעיר לשדוד שרשרות זהב מצוואריהן של נשים מבוגרות וקשישות באיזור ראשון־לציון בשבועות האחרונים. בפעם ה־13, נתפס.
היחידה המרכזית של משטרת מרחב השפלה, בשיתוף פעולה עם בלשי ראשון־לציון ומתנדבי המשמר האזרחי, החליטו לשים קץ לגל מעשי השוד שהיו כולם באיזור הדרומי של ראשון־לציון ופגעו בעיקר בנשים קשישות.
המקרה ה־13 היה שלשום לפנות ערב, כאשר התנפל השודד על אשה בת 30 וקרע מעל צוארה את ענק הזהב. השוטרים צויידו בקלסתרון שהוכן בעקבות המקרים הקודמים, על־פי תיאוריהן של קורבנות השודד, והקימו מחסומים וחסימות בכבישים. תוך זמן קצר נתפס צעיר תושב באר־יעקב ושרשרת הזהב בכיסו.
בחקירתו התגלה, שנוסף לדירתו בבאר־יעקב, יש לו עוד שתי כתובות, בהן הוא מתגורר לסירוגין. בחיפושים שנערכו בדירותיו נמצאו — לדברי המשטרה — פרטי לבוש שזוהו על־ידי נשים שמהן גנב לפי החשד את שרשרות הזהב במקרים קודמים.
הבלשים איתרו בו ביום את הקורבן מס' 13 והחזירו לה את עדי הזהב. (עתי"ם)

חשד שפירומן מבעיר מתבנים בעמקים

במשטרת מרחב העמקים הועלה אתמול חשד, כי פירומן מצית מתבנים באיזור, לאחר ששלשום בלילה עלה באש מתבן נוסף, השלישי במספר תוך יומיים.
בשדמות דבורה עלה באש מתבן, בו נשרפו 150 טונות חציר. יום קודם לכן עלו באש שני מתבנים, האחד בכפר נין והשני במושבה כינרת, בהם נשרפו 5.810 טונות חציר.
המשטרה בודקת אם קיים קשר בין שלושת המקרים ומומחי שריפות שהוזעקו למקום מנסים למצוא את המשותף בשלושת מקרי ההצתה, כדי לבדוק אם המדובר בארם אחר או שהיו אלה שלושה מקרים ללא קשר בין זה לזה. (עתי"ם)

לצ'יקו וכל משפחת בן עמי
אנו משתתפים באבלכם הכבד במות
האח
קיבוץ רבדים

לחברתנו יצחקי אסתר והמשפחה
משתתפים באבלכם במות
האחות
קיבוץ עברון

עם משפחתו ומפלגתו
אנו אבלים על
אברהם לבנבראון
חבר הנשיאות של ועד השלום הישראלי
ועד השלום הישראלי

משתתפים בצער חברתנו רחל ריטר,
המשפחה וקיבוץ מענית
במות האח
שמואל בני
קיבוץ להבות הבשן

שנה"ל תיפתח בעל־יסודיים עם מחסור של 500 מורים

הלימודים ייפתחו ביום ג' כמתוכנן — ההמשך תלוי בהתקדמות במו"מ עם האוצר

מאת יצחק שור, כתבנו לענייני חינוך

שנת הלימודים תשמ"ח תיפתח ביום ג' עם מחסור של 500 מורים בחינוך העל־יסודי — אמרה אתמול שושנה בייר, יו"ר ארגון המורים העל־יסודיים, במסיבת עיתונאים שנערכה בבית סוקולוב בת"א.
המחסור במורים שורר חרף העובדה, שמצויים עתה אלפי בוגרי אוניברסיטאות, אך הללו מסרבים לפנות להוראה בשל השכר הנמוך.
לדברי חבר הנהלת הארגון, מנחם ורם, נמוך שכרו של האקדמאי בעל תואר ראשון ותעודת הוראה במאה דולר מהשכר הממוצע במשק. הוא מסר, שארגונו הורה לחבריו לא ללמד בכיתות ז'־י', שבהן לומדים יותר מ־40 תלמידים בכיתה, ובכיתות יא'־יב', שבהן לומדים יותר מ־38.

צפויים שיבושים

לדברי מנחם ורם, צפויים שיבושים בפתיחת השנה בכמה ישובים שבהם פוטרו או צומצמו מישרות מורים קבועים. שיבושים יהיו בראש העין, מעלות־תרשיחא, עכו, כפר הנוער ניצנים וערערה.
שושנה בייר הבהירה, כי קיום לימודים סדירים בתשמ"ח מותנה בהתקדמות המו"מ על השכר עם האוצר. לדבריה, נשחק שכר המורים בשנתיים האחרונות בשיעור של 30 אחוז לעומת עובדים אחרים במגזר הציבורי. בשל המחסור במורים נזקקים מנהלים לעבודת סטודנטים משנת ג' ומעלה או למורים בלתי מוסמכים. נוסף למחסור המסורתי במורים למדעים ולאנגלית, שורר גם מחסור במורים למדעי הרוח. הנתונים של שושנה בייר מתבססים על סקר שערך הארגון בקרב 540 מנהלי בתי־ספר על־יסודיים. בשנה הבאה צפוי כי מורים לספרות ילמדו תנ"ך ומורים לביולוגיה ילמדו כימיה.

מאבק בסמים

שושנה בייר התריעה נגד חינוך האפור. לדבריה, מקבלים מורים מעמותות הורים שכר כפול משכר מורים שהם עובדי רשויות מקומיות או עובדי מדינה.
שושנה בייר תבעה ממשרד החינוך להכין תוכניות למאבק בסמים ובאלכוהוליזם, להנחות מורים ולדאוג להשתלמותם בתחום זה. כן קבלה על "אלימות חוגגת" ומקרים של ונדליזם, במיוחד נגד מכוניות מורים. בייר תמכה בהנהגת שבוע חינוך בן 5 ימים, אם יונהג שבוע קצר בכל המשק, וזאת מבלי להפחית במספר שעות ההוראה.
ראש המחלקה הפדגוגית והשתלמות מורים בארגון, שלמה אלון, עמד על החלטת חבר המועצות הערביות להשבית את בתי־הספר ליום אחד. הוא ציין, כי במגזר הערבי יש מחסור של מורים באנגלית, עברית ומדעים. הטובים כבר אינם הולכים להוראה ויש עתה בעייה עם הישגי הבוגרים של בתי־הספר העל־יסודיים שציוניהם מגיעים ל־5 ומטה ובעברית רבים מגיעים רק ל־50 אחוז, נמסר.

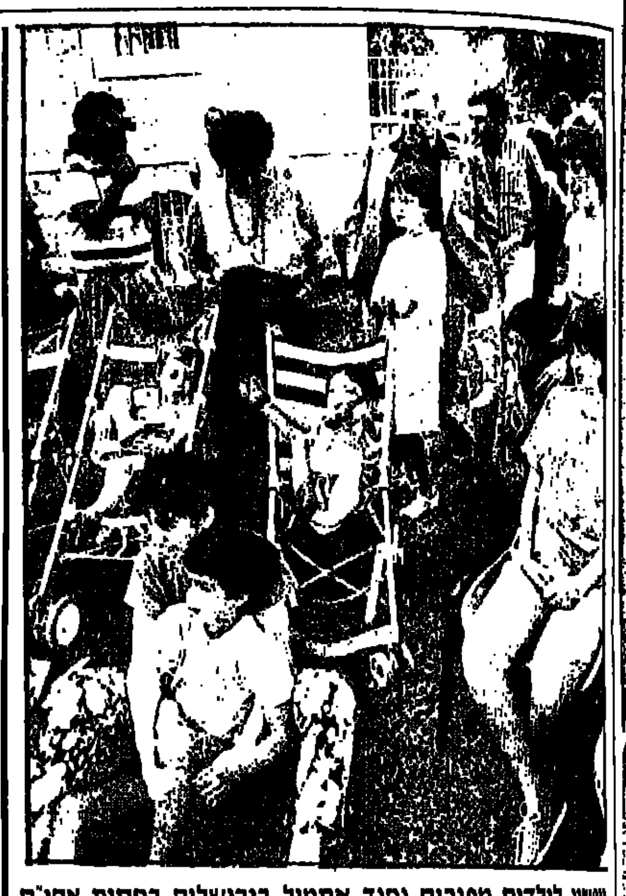
שעשון לילדים מפגרים נחנך אתמול בירושלים בחסות אקי"ם ועיריית ירושלים ובתרומת קרן ירושלים
צילום: יצחק אלחרר/"סקופ 80"

סקר: אין "ראש קטן" בצה"ל

ראש מחלקת מדעי ההתנהגות ל"על המשמר": לא חל כל שינוי במוטיבציה בשל בני הקיבוצים להתנדב לקצונה

מאת אבי בניהו, כתבנו הצבאי

סקר מעקב של צה"ל שנערך באחרונה מפריך לחלוטין את הטענות שהועלו בשנתיים האחרונות כלפי בני הנוער המתגייסים לצה"ל, שזכו שלא בצדק לכינוי "דור הראש הקטן".
נתוני הסקר מורים, כי 91 אחוז מבני הנוער גאים להתגייס לצבא. 83 אחוז מהם מקווים להצליח במסלול השירות. 76 אחוז שואפים להתנדב לחיל קרבי ו־84 אחוז הינם בעלי מוטיבציה לקורס קצינים.
ראש מחלקת מדעי ההתנהגות בצה"ל (ממ"דה), אלוף משנה שלמה דובר, אמר אתמול ל"על המשמר": "הממצאים מורים שמעבר למספר קטן של חיילים המגלים חוסר רצון לצאת לקורס קצינים, אין כל שינוי במגמה של רוב החיילים, המביעים את רצונם לצאת לקורס קצינים."
בהתייחסו לאוכלוסיית בני הקיבוצים אמר ראש ממ"דה: "בניגוד לרושם שנוצר בעבר, בני התנועה הקיבוצית אינם מגלים כל בעיות בקשר למוטיבציה לפנות למסלולי קצונה, והם מתנדבים בשכיחות גבוהה יותר מיתר האוכלוסייה הצה"לית בשירות חובה."
הסקר שערך צה"ל קובע, כי "כאשר מדובר בנורמה אין ולא היתה כל נורמה של ראש קטן בצבא". 90 אחוז מהנשאלים בסקר סבורים שהחייל הקרבי הוא אחראי, ממושמע, מגלה מסירות, בעל אופי חזק ומשקיע בתפקידו.
17 אחוז סבורים שהחייל הקרבי הוא "ראש קטן" ורק 8־4 אחוזים סבורים שחייל כזה הוא "פראייר".

פרות קדושות שנשחטו

אל"מ שלמה דובר אמר לכתבנו, כי אופי השירות הצבאי וגילם הצעיר של החיילים מונע מהם לפעמים לגלות "ראש גדול". "הצבא תובע מהחייל בדרך כלל להיות צמוד לפקודה ולא לגלות יוזמה יתרה. בסה"כ בני הנוער המתגייסים כיום מוכנים לתת ולתרום לצבא ולמדינה. בדיקות שלנו קובעות כי משנת 1974 יש מגמה יציבה של שיפור במוטיבציה".
"הלקח המעניין הוא, שצריך לבדוק הכללות בתקשורת במישור האישי והציבורי. יכול להיות גם פרות קדושות אחרות שנשחטו עדיין חיות". אמר אל"מ דובר.

מפעל "נעמן" במפרץ חיפה בסכנת סגירה

מאת יהודה צור, כתב "על המשמר"

מזכיר מועצת פועלי עכו, יהושע כץ, פנה במברקים אל שר המסחר־והתעשייה, אריאל שרון, ושר־האנרגייה, משה שחל, בתביעה לפעול בהקדם למניעת סגירתו של מפעל "נעמן" באיזור המפרץ המעסיק כ־300 עובדים, רובם מהעיר עכו.
יהושע כץ ציין, כי המפעל עלול להיסגר בגלל הצפת חרסינה ופורצלנה מהמזרח־הרחוק ומאירופה.
בגלל מדיניות היבוא הכמעט חופשי אין מפעל נעמן יכול לעמוד בתחרות המחירים והוא צבר מלאי של למעלה מ־3 מיליון דולר.
הנהלת המפעל נמנעה עד כה מצמצום מספר העובדים בו, למרות צבירת המלאי הגדול.

הוקם צוות מומחים לבדיקת התמוטטות מבנים

מאת כתבנו לענייני עבודה

לשכת המהנדסים (לשעבר אגודת האינג'נרים והארכיטקטים) הקימה צוות מיוחד שיבדוק את הסיבות להתמוטטות שלושה מבנים במהלך השבועיים האחרונים.
יו"ר הלשכה, יצחק רז, מסר אמש, כי הצוות יגיש את מסקנותיו תוך חודש ימים. לדברי רז, אין כל בסיס לפרסומים כאילו עובדי בניין ערביים אחראים למחדלים שהביאו להתמוטטות המבנים. "לא ייתכן שאלפי העובדים הערביים המועסקים בבנייה במשך עשרות שנים יהיו באופן אוטומטי האשמים", קבע רז והוסיף, כי הצוות יבדוק את שלושת המקרים כדי להגיע למסקנות לגבי העתיד.

קריאה להכריז על באר־שבע כעיר פיתוח

מאת שלי יחימוביץ', כתבת "על המשמר"

שירות התעסוקה קורא להכריז על באר־שבע עיר פיתוח, בשל שיעור האבטלה הגבוה בעיר.
במסיבת עיתונאים בלשכת התעסוקה בבאר־שבע, מסר המשנה למנכ"ל שירות התעסוקה, עו"ד דוד מנע, כי מאז הוכרזה באר־שבע מוקד אבטלה בפברואר השנה, חל שיפור קל במצב התעסוקה. יחד עם זאת, שעור האבטלה בעיר גבוה פי 3 מהממוצע הארצי.
כעת יש בבאר־שבע, יותר מ־2000 מובטלים. שיעור האבטלה גבוה אפילו יותר מזה שבירוחם, באופקים ובנתיבות. על־פי הממוצע הארצי מתחרים על כל מישרה פנויה המתקבלת בשירות התעסוקה 1.5 בני־אדם. בבאר־שבע מתחרים על כל מישרה כזו 3.5 בני־אדם.
מנע אמר, כי יש להכריז על באר־שבע עיר פיתוח ולהעניק לה הטבות מתאימות. לדבריו, מפעלים בנגב נהנים מהטבות מפליגות מן המדינה, אולם משלמים לעובדיהם משכורות נמוכות בכשליש מאלה המשולמות במרכז הארץ. שירות התעסוקה דורש להתנות מתן פרבילגיות למפעלים בשכר הוגן לעובדים.

הסורים החלו במיבצע איכלוס קונייטרה

הסורים פתחו לאחרונה במבצע איכלוס של העיר קונייטרה בגבול ישראל ברמת־הגולן.
במקום הושלמו שתי שכונות חדשות, האחת בת 250 יחידות דיור, ש־150 מהן כבר אוכלסו. בשכונה השנייה הוקמו מבני ציבור: בית ספר, בית חולים ומשרדים שונים.
בסמוך לקונייטרה ממשיכים הסורים בבניית כפרים קטנים ומטרתם אינה ברורה. באחד המקומות הוקם כפר לדוגמה הנושא את השם מג'דל שמס. ב. המקום משמש כדגם לכפר סורי מקורי.
בצה"ל עוקבים בדריכות אחר כל ההתפתחויות מעבר לקו הגבול. לפי שעה לא ברור באיזה אזרחים אוכלסה העיר קונייטרה, ואם לא מדובר במחנות העלולים להיהפך ללוחמי קומנדו בזמן מלחמה. (עתי"ם)

ביה"ד לעבודה הורה לצדדים ב"רום כרמל" לפתוח במו"מ

העובדים מחריפים מאבקם – יביאו גם את ילדיהם למפעל ● הנהלת "אורדן" הגישה בקשה לצו מניעה קבוע

מאת קובי מנדל ויואב אביב, כתבי "על המשמר"

בית־הדין האזורי לעבודה בחיפה, שדן אתמול בבקשת עובדי מפעל "רום כרמל" לבטל את מכתבי הפיטורים, קבע כי על הצדדים לנהל מו"מ ביניהם במשך שבוע ימים.
בית־הדין נמנע מלהגדיר את מטרותיו של המו"מ והנושאים שיועלו בו וקבע דיון נוסף במעמד שני הצדדים בשבוע הבא.
במקביל לדיון שנערך בבית־הדין לעבודה הוגשה אתמול בבית־משפט השלום בחיפה בקשת הנהלת "אורדן" להוצאת צו מניעה קבוע נגד 114 עובדי המפעל, שיאסור עליהם להימצא בתחומו. בבקשה נטען, כי מאז תחילת חודש אוגוסט גרמו העובדים לשיבושים ולהפרעות בעבודה התקינה במפעל ומזה למעלה משבועיים הם מונעים מהנהלת המפעל להוציא מתחומו ציוד ומוצרים, ופועלים בכך בניגוד לצו המניעה הזמני שהוצא נגדם לפני למעלה משבוע.
ועדי העובדים והפועלים כינסו את העובדים לאסיפה מיוחדת בה הוחלט ברוב קולות להחריף את המאבק בדרכים שונות, הכוללות גם הבאת ילדיהם למפעל והשארתם בו עם פתיחת שנת הלימודים. עובדי המפעל ציינו בשיחה עם כתבנו, כי בכוונתם לבצע מעשים שיהיו גרועים מאלה שאירעו במפעל "סולתם" אם לא יסתמן פתרון למפעל.
יו"ר ועד הפועלים, מסעוד אלימלך, שלל אתמול את האפשרות שהעובדים יסכימו לפרוש עם פיצויים מוגדלים.

אשה בחודש התשיעי, בעלה ובן משפחה נוסף נהרגו בתאונה

בריג'יט סחימא (28) ממגדל העמק שהיתה בחודש תשיעי להריונה, בעלה רפאל (42) וקרוב משפחה מסעוד סחימא (75) נהרגו בתאונת דרכים שבה היו מעורבים 3 כלי־רכב ליד בית־רימון.
שישה אנשים נפצעו ובהם נפצעו באורח קשה שני ילדי בני הזוג שניספו: ילד כבן 8 וילד כבן 10.
התאונה אירעה סמוך לשעה 1 לפנות בוקר, כאשר שתי מכוניות פרטיות מסוג "סובארו" התנגשו באורח חזיתי זו בזו, מסיבה שטרם הובררה. שניות אחדות לאחר מכן התנגשה בהם מכונית פרטית מסוג "קרייזלר", בה נהג תייר יפאני שנפצע.

אשה נהרגה ובנה נפצע

אשה נהרגה ובנה בן ה־19 נפצע קשה בתאונת דרכים, שאירעה אתמול אחה"צ בקירבת קיבוץ ניצנים בכביש החוף.
התאונה אירעה כאשר מכונית מדגם "אוטוביאנקי", שנסעה מדרום לצפון, סטתה לפתע מסיבה שטרם הובררה למסלול הנגדי והתנגשה חזיתית באוטובוס שבא מצפון לדרום. נהג האוטובוס ניסה למנוע את התאונה, פנה ימינה בצורה חדה, אולם לא יכול היה למנוע את האסון. לאוטובוס לא נגרם נזק רב ואיש לא נפגע מבין נוסעיו. (עתי"ם)

ננקטו אמצעי בטחון לרגל פתיחת משפט ואנונו

בבית־המשפט המחוזי בירושלים הסתיימו ההכנות לקראת פתיחת משפטו של מרדכי ואנונו, המואשם בפירסום סודות הגרעין של ישראל.
לקראת פתיחת משפטו של ואנונו ביום א' הקרוב כוסו חלונות באולם שבו ייערך המשפט בלוחות עץ. כמו־כן נחסמו כל המעברים המובילים למסדרון שבו מצוי האולם.
חצר בית־המשפט שאליה מגיעות מכוניות האסירים, כוסתה ביריעת בד גדולה, למנוע אפשרות של קשר עין עם ואנונו כשיובא לבית־המשפט העליון. (עתי"ם)